

Theodor Roort

ARH

Rats und Rizzas

Handwritten signature

„Sutuleht“ 1934

aleht"

on kõige odavam, kohasem ja sisukam maarahva ajaleht. Ilmub 3 korda nädalas, maksab tellides 50 senti kuus. Tellijatele postjuhtoodustusi. Vähemalt „Maalehes“.

„Uudisleht“

on huvitavamaid, mitmetehisemaid ja meelepärasemalt toimetatud ajalehti Eestis. „Uudisleht“ on ühtlaselt vastuvõetav noorele kui ka vanale, linnas ja maal.

„Jutuleht“

toob põnevaid jutte ja romaane. Ilmub kord nädalas, maksab tellides 45 senti kuus, „Maalehes“ tellijatele 25 senti kuus

„Romaan“

on kaunimaid, huvitavamaid ja pildirikkamaid perekonna-ajakirju Eestis. Sisus peale kuulsate kirjameestade tööde veel taaski head romaane, kirjutusi ja pilte meie kultuuritegelastest jne jne. Ilmub 2 korda kuus, tellides 50 senti kuus. „Maalehes“ tellijatele 30 senti kuus

Tellijasid võtavad vastu kõik postiasutused.

Talitus ja kontor: Tallinnas, Rataslaenu 9.

„Tapa Sõnumed“

on kohane ajaleht Tapa ümbruse ja Järvamaa elanikele. Ilmub 3 korda nädalas, tellides 50 senti kuus.

Talitus Tapal, Jaama tän. 10.

I.

Gelmut Gelger jõttus sademeist pestud paefiivitänamat, pea norus, pöues trükiist lõhnav häälekandja. Samm, mille ta kawatjes ette wõtta, oli peagu meeleheitlek, oli tema wiimne lootus ja wõibolla ainuke pääsetee. Ara ... ära siit pörgust! Wälja siit, kus ta on wirelenud kui ala-määrtuslik olend, kus ennaistohwerdawalt on kerjanud sente nälja peletamiseks ... Küllalt, ta peab leidma waheldust, olgu kas mõi ajutist ...

Nii siis, dösel ta oli otjustanud ja hommitul wõtnud lehe, et leida f e d a ... Esimestena olid talle teinud filmi raswajemad tähed: sadul-seppi ... pesunaiji ... ja, neetud! miks pole ta kunagi õppinud kingsepa käealusjeks! Tal polnud aimugi, mida kuulutaja sellega tahtis öelda. Siis ... lapsehoidjaid ... ja wiimaks: h e i n a l i j i w a j a m a a l e. Maale, hm, see oligi, mida ta otjis, milleks oli ohwerdanud mõned oma õhemad metallid seitsmenda juurriigi toetusks.

Maale ... maale ... Mida enam Gelger jellele mõtles, seda rohkem kiskus see teda ligi. Seal leiab ta rahu sõprade eest ning kofutab oma „materjaalset mina“. Ja praegu oligi ta siis teel sinna wabaduse kalmistule ehk n. n. orjaturule. Tõelist wabadust wõib ju osta ainult puhta rahaga, mida Gelgeril aga paraku ei olnud. Ent oli wabadus jeei, kui jaadi olestleda eemal hinge ja ihu mürgitawasti awatlusist ja elada ijeendale.

„Orjaturge“ ta oli lehest leidnud kolm ja nende aadressid olid tal juba jüüwinud pealuusje. Esimast ta kufub kaugemale linnajärwa, kus loodab leida ka inimesi kaugemalt tagamaist, ja mida kaugemale linnast — seda parem.

Juba lähenes ta otjitawa numbriga majale. Maamehi sõelus poest kauplusje, kauplusje arri ... Silgud ... tõfat ja wifatid. Lähem urgas lõhnas hapendunud heeringa järele; maja oli warustatud awara sisjesõidu-hoomiga. Wärawal paraaditas mürdosa inimkonda, lääpis pastalbes, haiswais jäarikuis, naised mähituna firjuisje juurrättidesje. Omapä-rane tare õht hoowas wastu; juitsjune, kopitunud nikotiini hõng hõlbus laotuses. Naste otjustada, kes jiin oli peremees — kes julane.

Gelger peatus wärawa kõrwal, ei mõistnud alul ette wõtta magil operatjiooni. Kellelt küsida? Kes kuulutas lehes? Seal astus ta juure teegi wilers olend, määrdunud kaitjes, ümbritsetud wiinahõngu oreonliga. Paffus müüa iidset, hallitunud wast-kulpi. Kuid nagu aimates, et ega noorjandist pole otjat, ta teeras wastust ootamata kõrwale ja juba man-gus talumehe kallal.

Selger toetus wärawa piidale ning jäi äraootawasfe seifuforda. Too inimjõu! siin paistis seiswa laulaweena. Üksteist nagu kardeti, ei usaldatud. Mõni harm jutleb endasugusega, kuid sedagi nii taja, otse nagu pihiks patte. Noored naised toetuvad uniselt maja seinale, reas kui kanad õrrel. Negajalt ilmutab linnapoolt end mõni maamees, kannupois eide näol jahas. Viimasel juurrätt sõlmitud koonu alla, olgugi, et wihamajadu lakanud ja õhk lämmatawalt tuum. Sörgib mehele järele ja kaalub rätikust mingit kompsu, kust tilgub Surnumerd. Sööstuvad hoowi, inimjalga! õhwa läbi, kellestki hoolimata. Korraldavad wantri juures. Peremees surub wedurile kangi lõugade wahale ja minut hiljem trügibki wälja primitiivsete sõidukite wahelt, lameerides, káratsehes ning signaalitades wärawa ees inimjõugu pooleks, et oleks tee lahti maailma. Siis jõutakse kiwimunadest künklikule tänawale, weji-piimanõude wantri wahes kolisehes, ristilheina rada taga. Seltskond wärawa ees wajub aga jälle kofku; kofil jääwad nagu ennegi mõttesse kui profesforid.

Siis äkki sünnib krahh. Nagu oleks loisku wisatud kivi, nagu oleks kosmosest langenud meeteor: wärawa ees peatub noormees kui pull, walmis kargama kallale maameestele. On kofhe näha, et purjed peal. Süppabki ühe wallaifa wälimusega taadi manu ja káratab:

„Palju?“

Taat muheleb. Pealetung liig ootamata sellises miljõõs. Kuid toibub kofhe ning ei jata wastust mõlgu:

„No mis mina's paremini piaks tiadma, eks ja isti ole asja kuulnud, ennegi... Noh, kui kaks mõi...“

Seepeale noor härg haarabki taadil jáfemest kinni:

„Sa mees pasfid mulle, oled paras — possli!“

Peremees on arusaamatuses. Juba on ümberseisjad trüginud lähemale, nägemisorganites ootaw põnewus.

„No lähme, lähme! Wana tuid küll juba oled, aga eks seda wáhem leiba õgid,“ praalib noormees ega lasje rááfida wahale wanameest, kes juba turtatub wihaft:

„No, mis ja piaks jándama...“

„Lohoh, isti praegu nõus káhe tuhande iisti sulaseks ja nüüd puitleb wastu ka wiil, nagu punu,“ irwitab sõnn juba heatahtlikumalt ning lasje hädaldawa wanamehe walla.

Ümberseisjad naised kálawad. Munit tui täisperemeest endale sulaseks pakkama! Ja asjaosalised ise muigawad kaasa.

„Oled aga ifs sandiks jään'd, ei tunne enam wa Riinu Antfugi ára,“ pillab noorperemees.

„Wemmal sihuke... ptüi sulle!“ sülgab wanamees sunnitud heatahtlikusega, kuid asunit kaob pettumult hoowi sügawusse.

Sa see wahetuhtum ongi tõusejõuks, mis kangutab kivi haualt. Märgus on tehtud. Säälepaelad on korrage awali, nagu nõiakepigale lõõdud. Mgaramad trügivad efsile, láhenewad peremeestele.

Kuid maalised waid naeratawad kawalalt. Nad sulased ja ei wajagi, lepiwad ainult tüdrukutega. Paljud otfiwad lapjefasijad, kes pere

heinal olles taitfeks kollet waraste eest ja talitats loomi, muneas ka peremehe ja perenaise rõõmuhettete produkte — peenifesi peret.

Töötifjad mehed seepeale lööwad mosfi, karjutwad naifi maha: tege-
wat perepogadele liiga, raijad. Kuid hakkab kibelesma ka jema ääres
norutaw naispere; ei nad lasje endile liiga teha ühti, lööwad wapralt
wastu.

Sellif meelesolu ongi waja: see tefitab elemust; peaaft, et jaafs aga
juu walla ja kõnelda ning jöbitada kaupa. Nii muutubki wärawa esime
warsti otsefui laadaplatfiks, kus puuduwad waid präänitüd. Tingitafje
ja faubeldafje. Seffa kuulduw naeru ja söömu, meelitufi ja ähwardufi.
On jääraseidki, kes peremehe awatlewad nurgataha, et odawa paffumi-

Selger toetus wärawa piibale ning jäi äraootawasfe seisn korda.

fega mitte jattuda nende pilte alla, kes ife juure häälega lööbiwad, kes
muinasjutulifst palka nõuawad, kuid ife lähets ka wähemaga; wõi kes
niifama ajaweeteks tulnud fiia päewa furnuks lööma ja kellel pole mõ-
tetki müüa endid maarahwale. Negajalt mõni peremees kasbki hoomi,
plikanatt järel; wiib felle koju kui laadalt ostetud taterdunud wafifa.

Selger pingutab kõrwatrumme, et ülbifest mulinaft taibata midagi
kontreetjemat. Selgub, et palk meestel 25 krooni, naistel 15—20. Te-
male ei ütle fje aga kuigi palju. Nõutafje keshhommifufi puhketundi ja
fell seitfe õhtule pääfu. Ka jiin ei ofka ta enam midagi parandada. Tal
polegi ju mammona teenimine nii wäga tähtis. Peaaft, et wõimaldatafs
weeta juwe maal kõhutäiegi eest; ja pole ka tähtis, kas faab puhata tund
rohsem wõi wähem — päewad pitad, jättub aega kõigeks...

Ta hakkabki wähehaawal nihutama end ofje peremeeste nina alla.
Need aga ei näi teda panemat tähelegi; teda ei küjitagi, astutatje küll
jaapa ninale.

Keegi nooruse julgeb awalikult nõustuda kahetümne krooniga, aland-
lit kui ori. Ta naerdas ja teiste poolt otsehohe mälja.

„Ahha, mõi ihkad minna kodumäits, poisike...“ nõogatatje.

Selline kompliment manab esile ropendusi peretütarde armel. Aga
maamehed ei pahandugi, aina muigavad, endile findlad kui kaljud.

Keegi aumäärt talueit jiiiski hakkab toetama meestöölisti:

„Eks mul oli kah üks sihande linnaprelnake minewa juwel, aga mis
ta, raist, tegi? Oh mu meie, kirwa niisugune — suitsetas! Ta mõtelge
müil — jalaja! Oidku isand küll, sihande paneb ju lauda ka põlema,
pime!“

Soolimata jellest, jeesama eit aga praegu meestega kaubale ei saa ja
eemaldub iseteadmalt.

Nüüd Gelgerile tärkab pähe idee. Kas mitte kajutada momenti?
Ja hiieliksi eidele järele manfrite wahale, kus jee askeldab hobuse leima-
koti kallal. Läheneb ettevaatlikult.

— Sm, auline pereemand, Gelger nõustuks ka wiieteistümne
krooniga!

Eti põrnitseb... ei, noormees on, on liig kleenuse. Ta tahab põl-
lule julaist, kes tunneb kõiki maatõid. Keerab selja, ei tee Gelgeriist enam
mäljagi; noorsant on talle õhk. Ja Gelger tunneb end lööduna. Mäts ta
ei nõustunud kohe kas mõi kümneaga, oleks ehk löönud läbi? Siis... tee-
rabit ringi ja pakub end selle sumnaga.

— Ei, asjatu waen... pole waja. Perenaisel juba on kodus kaks
tüdrukut. Ja jiiis naeratades:

„Mis sihande, näh, suurärä, nüüd kah einatüüst tiab mõi,“ ning
möödab Gelgerit pliiühklibarast ihawrookingadeni kohtuni pilguga.

Öige! See pilk ütleb Gelgerile terwe ajaloo. Tõsi, ta ülikond pole
weel räbalais ja kaelas kannab puhast mõru. Neetud... jee eit oli awa-
nud tal silmad. Alles nüüd hoomab ta, millise wälimusega on teie d
tulewased kolleegid: lahtiste kaelustega, kurwalt ripnewais pükstes, nar-
mendamis warkais... Aga neisse räbalaisje on mähtud turjad tüje-
dad, näod lõõpivad, käed hoolimatud kui pihid.

Ja Gelger taipas. Siin hindamiskomisjon otjustab hoopis teis-
juguste põhimõtete järele. Ta tundis äkki end siin lootusetuna, ülearu-
jena. Ta mõis hallitada siin, teda ei puuduta keegi, ei sõna ega sõrmega.

Ära jiiit! Temast ei tunta siin kahju, ei leina teda keegi. Häbi oleks
end nüüd weel poetada teiste hulka. Teda ei mõetaks jääratena leima
eestki. „Täna siind, Tundmatu Tädi, õpetliku sõna ja walgustawa pilgu
eest!“ Küll tema, Gelger, juba oskab esineda ka teises uniwormis, meele-
pärarajemas; mõib muuta end karuseks, mühakaaks...

Umber tunni pärast jõudis ta hoowi tagasi. Inimlast wärawa fo-
lonnide wahel jelle aja sees oli weelgi tihenenum. Gelger pugus küünar-
nuffide abil teiste haiswate selgade taha ning toetus hooletult maja
mundamendile. Kuigi tema wälimus küll oli muutunud, ei sõandanud ta
jiiiski trügida otje kohtumõistjate keskele. Tal oli nüüd peas wana kaabu-
lott, seljas pleefinud kaelusega õhuke jügispalitu; fraest waid aimatam
jälg fusla rajoonis.

Ja ta ootas...

Uga mida kõrgemale tõusis päike, seda enam hakkas Gelgerit rõhuma lootusetus. Ehk istub ta siin lõpuks siiski asjata? Kuid maja kannatust, ta ootab veel. Ootab trotslikult, kuni maameesl meimne aeg kojusõiduks, kui neil pole enam mahti kaubelda nii kangelaslikult.

Ja turu lõppedes muutubki hoo vähehaaval hõredamaks. Jääb veel norutama maid mõni ükshobusekronu, kelle eestkostja linnas aaleb ringi kõrtsis. On's nüüd kõik lõpul? Tema, Gelger, on tõesti väga halb näitleja, nüüd hakkab veel häbigi siin ükshinda konutades, nii mõõdakaajate pilkude all. Kogu linn nagu teaks, milleks ta siin istub; ta armab tüsedate ja hästirietatud daamide näolt lugemat pilget ja halwakspanu, ükshobust ja üleolekut. Igatahes paistab ilm kõigile roojilisena, wäljaarwatud temale. Ta tõusis wiimaks ning warjas end rohkem wärawa taha, seist kartes kohata mõnd waenulist südame sõbratari.

Ükki kõitis Gelgeri meeli kahe maamehe ilmumine linna poolt. Noorem näis üsna jügamale klaasipõhja waadanud olemat, ta astus liig sirgelt. Teine, habetunud wanamees, oli nähtawasti kaine — toetus naabrile. Nad jõudsid wärawani, kus Gelger seisis mahiteenistuses. Noorem kirjutas julaseid: aeg oleks juba alata heinatööga, aga „nahkadega“ ei saa kuidagi kaubale.

„Äa ellitud linna prelnadega, jälle, narakad...“ Kirus lällutades.

Wanem trööstis teda kui haiget peni. Muigas, pilgutas Gelgerile silma ning märkis: „Noh, ära pane pahaks, poja, et nii...“ Kuid Gelger tundis end säärastest tšitaadist solwatud: ta oli wiist küllalt haletsemiswäärse wälimusega, et juba igauks teda wõis pidada oma sugulaseks. Unustas, et ta oli siin ori, pidi endale kõik hea maitsta lastma, kui tahtis tunnustatud olla palgalisena.

Mehed pöördusid wärawast sisse ja olid Gelgerist möödumas, kui wanem äkki ringi leeras, nooremat kaasa tõmmates, ning lausus:

„Näh, mis ja, Loomas, kurdad siis, katju aga kaubale. Siin wiil ju julaseid üsna nigu silke meres,“ ja ise ruttas hobuse juure, kellel märks majumud jäsemete wahale.

See märkus oli öeldud pigem just nagu naljaks, nii muuseas, ülewass meeleolus. Kuid Looma peremees haaras sõnast kinni, astus Gelgeri ette, silmad turris, mõttis tema lahtise palitusiilu pihku ja küsis, kas julane ka mahwalt niita oskab?

Gelger oli parajasti liig kaine selleks, et hakata diendama purjus inimesega. Uga nüüd alles sõhmatas tal peas esimest korda: oskab ta's tõepoolest seda — seda niitmist? Loomdmist, jah, seda ta on n ä i n u d, kuid et enne tuleb hein maha niita, kui saab wõtta loogu, ei, seda polenud tal tulnud meelegi. Tõesti, niita ta ei osanud mõhkugi, aga seda wõiks ju õppida. Kuid nüüd tuli tal ette, et sääraste praalijaga oleks tal küll mõimatu süüagi ühes lauas, weel wähem siis wikatit hoida, olgu wast, kui nad on täis mõlemad. Juba oli Gelgeril keelel, et ta ei tunne seda eksperimenti sugugi, kuid siis sõhmatas tas uhkus:

„Nii kuus kulub!“

Uga ega ta weel ei mõtlegi seepärast hakata sulasepoijiks, tahtis sellega wõelda. Seeras selja, et eemalduda, kuid mees ei lastnud teda enam malla, oli liig joobnud, et teise pilget taibata

„Kahju, jälle, tahad siis...?“ murus edasi.

Gelger jäi paigale otsejui maakerale naelutatuna. Oli's nüüd täies see paras moment? Kogu aja ta ju seda oli oodanudki. Milleks ta siis siin pool päeva oli aelenud? Do, ei mõinud tulla enam soodsamat juhusit. Ta mõis mebeledda siin veel päevade kaupa, kuni langeb mõne teatud tüüpi sõbratari meelevalle alla, kes mõnesuguse meelehega eest hoiaks ta wee peal sügiseni. Ei, kui ta on juba keetnud pudru, siis suudab selle ta ära süüa. Oli's see nii tähtis, et mees ise talle sügugi ei meeldinud? Soovind peaga oleme ju teatud määral ühesugused kõik. See mees mõis olla kindl tema kõimal.

Ja nüüd Gelger nimetasti õige naerumäärt jumma — kui juba lasta täia, siis täigu kõik!

„Kõik wankrisse, jälle, pois!“ oli wastuseks Gelgerist nimetatud jummale.

Nii siis, tema, Gelger, oli juba teise käsutada! Ent ta seletas nüüd veel asjalikult, et waja ikka enne kodust läbi minna ja üht-teist teha mõtta.

— Jah, noh, muidugi. Beremees saab sellest aru. Ega's niisama kõhe palja p-ga. Nad ootavad Mõldriga siin pool mõi ka terve tunni:

... et ja, kuni, aga ei peta, jälle. Luntakse juba teiesugust elementi...”

II.

Gelger istus tüües korras koju poole. Tänaol wastutustijad näid talle nüüd nagu teiesuguseina. Aga ei mõinud ju olla, et neile kõigile korraga midagi oleks juhtunud — ei... juhtunud oli temale. Ja siis, mis saab edasi, kui näha'sse maal, et ta on waid üks petis? Kas annavad veel kere peale?

Gelger leidis enda jälle reaalses ilmas, kui astus oma tehwa wigmami, teispool liuna serwal. Riietus siin ümber ning toppis awarasse kotturis'se kõik oma wanawara, mida polnud palju. Ta oli juba mõelnud sedagi, kuidas warjata oma kõelisi tütset. On's tarwis kõigil teada, kes ta on? Ta on praegu heinaline!

Pagas walmis, Hoppis ta korteriperenaise ühele.

— Nüüd ta siis sõidab. Ja jumal tänatud, ta ei jää mis'ki wõlgu, tänu wäikele Kantiile ja Gedlale, kes juba maal tädi man piinawad lehma.

„Aga ärge unustage mulle Nizza'st kõhe kaarti saatmast, nagu lubasite...“ tuletas perenaine meelde üürilisele. „Prantsuse kuurordid on nii hurmawad. Do, nautida palmide wõlu!...“

Gelger töötas saata. Kuid ta mõib ju wahapeal haigestuda (kui just ei unusta) ja kaart mõib sel puhul Nizza'st jääda ka saatmata.

Emand pakkus lohwi, aga et „laew“ pidi wäljuma juba tunni pärast, siis polnud Gelgeril enam mahti nautida perenaise wastutulekistust. Pealegi, ees oli merejõit, laineus, ja kes teab, mis parda reelingi ääre wõib selle lohwiga veel juhtuda...

Mehi polnud Selgeri taastööajal hoomis enam näha, aga ta kuulis pehkeõõgist kõnet ja mee julinat. Ta siis wäljusti sealt Möldri peremees, kes parajasti läks loputama hobuse lõõre. Silmates Selgerit, ta käskis lahkelt, asetagu see aga kohwer mantrile.

— Noh, küll nad juba saavad hakkama. Oleks ju mõinud sõita koju oma hobusega, mis rätsele ja naisega turul, kuid hakanud ma' Toomaga tipputama, ja et seltsim sõita, siis... Ega's nad teadnud armata, et kohe veel sulase otja kulumad...

Selger astus pehkeõõki. Toomas wastu rõõket lehta. Ta siin, rõõksatule katla müüri serwal, istusti tema tulewane distaator, õgis parajasti heeringa udarat, nii et sõrmed traanist paistes. Muheles:

„No, wenijid, jälle, tagasi ikki...“

See „jälle“ tõrjus mehe jutus pea igas lauses, mida Selgeril alles nüüd oli aega tähele panna.

Saaras peremees afnalaualt wäikese wiinase ja käskis maitsta; sulase liit olemat.

Selger seda etiketti juba tundis, nii et tal polnud waja maigutadagi; neelas mehe lonksu. Wiin kohe mõjus furinal tühjas fitemuses. Jäta nagu päris eraldatud tsiviliseeritud maailmast weel ei olnud: pudel pitseeritud ja warustatud etiketiga, selge kraam kohe. Selle lonksuga ta nagu oleks saanud peremeestele lähemalegi, ja kui Möldri kõõki tagasi tulles hakati tegema poleemikat, luuletas Selger wapralt jekka. Maalefõit näis talle äkki roofilise seiklusena.

Warsti oli minek lahti. Toomas tõkerdas hobuse juures, kellel ohjad jalus; kirus, palitusjaha sõnikuga koos. Selger pidi asetuma mantri taguotja, selg meeste poole. Ta kuidagi kohendas enese illustreeritud tsinknõude wähele.

Toomast lasti wälja täie auruga. Hobune oli färsitu ja fippus koju. Manter rappus kiitjatades. Peagi oli tulewane sulane wõjunud näsju heinte jekka, jalgade hõljudes pea kohal. No, kui teda nüüd teegi kolleeg oleks juhtunud hoomama säärahes alandawas poosis! Aga kes usuks, et see on juust t e m a? Ta tõmbas kaabuloti üle näo ega tahtnud ta ise kedagi näha.

Sinnast wäljas, ta sirutas furnud liikmed dieli. See oli porine, kuid ei põrutanud enam nii hirmasti. Oli ta nagu julgem widewitu warjus. Selger kehitas enda soodsamasse asendisse, hingas kopsud täis wärsket õhku ja lükkas peamarju kullasse. „Tulgu mis tuleb, tasjitagu mind wõi pörgusse...“

Toomas fippus mägisi tulkuma, ja nii ta wiimaks wõjuski rõõksatule üle mantri ääre. Selger tundis, kuis tal äkki kadus seljatagune tugi. Ohjad oli Mölder juba warem mõtnud oma meelewalda.

Metjamahale jõudes, kus tee taas üsna porine ja kus tuli sõita samm, manamees äkki teeras pea ja päris:

„Ei tea, mis ametid enne ta pidasid, wõi nii?“

Oi manameest, ju tal wist oli kole igaw! Wõi humitus ta tõesti, mis mees see naabri tulewane sugulane õige on? Oleks seda hakanud pärima Toomas ise. Selger oleks teeselnud furnut, aga summatsele manamehele ta ei sõandanud jätta wistamata.

„Olin kohati metsas ja ... ja teineford jälle kraavitöö! ... Ega siis ühtelugu seda heina ...“

„Ahah, mõi siis neid metsatüüsi tunned ikki wähe kah. ... Noh-jah, eks ... täädagi ...“

See oli tõldud kaunis erkvalt. Su wiist Möldri peremehe seda wa metjalaga laialt oli.

Gelger walefas weel midagi raudteist, kuid see meesi nähtawasti enam ei hirmitanudki; ta nõotas hobuse sõidule. Gelger märgas ainult niipalju, et keerati maanteelt kõrwale kuhugi metsarajale ja siis jäi ta tuffluna.

Aratas teda wanamees, kes parajasti ronis wankrilt alla. Ta minawat siit otse, jalgsi, oma koju. Sõitku Gelger aga Toomale, ega peremehest endast ärtajat ei saawat. Suhatas kätte tee ja seebeale kadus pimedusse. Gelger aga istutas enda peremehe kõrwale ja haaras ohjad. Kui magus rammetus jälle wõttis wõimuse, lastus ta kiljeli peremehe kõrwale. Nii jäigi talle maale sõidust mulje nagu oluiks see puht unenägu.

III.

Kui Gelger ärkas, leidis ta end ümbritsetuna põrgupimedusest. Kõrwa kostis tajane kröbin; see tuli Kerberuselt, kes näsis mullust lõust. Edasi märkas ta, et wiibis kuskil ulual. Ta ajas enda sirgu ja kompas peremeest. See lamas oma kõigis mõodetes kõrwal siruli. Sahebus kaotas Gelgeril une jalamaid. — Wiist on nad nüüd kohal? Soobune juba selleks küllalt päewi näinud, et wiinast läbiunbunud wifingit tunda õigesse paika. Ent miks ei tule keegi wälja, jaksatele wastu? Rasklemata pidid ju kuulma, kui tallu sisse sõideti. Pealegi, kas kodused ei oodanud peremeest linnaist tulewat? Aga kõik jäi wai. Hetkeks täis Gelgeril läbi kolu mõte, äratada peremees, kuid kas ta ei saa ehk selle eest sõimata, kuna mees wiibis praegu omas unedemaailmas? Gelger kosis wankrist maha, komistas mingisuguste kormide otse, kotas käsitandu teed narija juure. Ta kujukles, kuis loom kõrwad kujuk kikki ja kuulatab, sest hetkeks wakis hammaste kröbin. Ta haaras looma pea kätte walele ja soojendas end sel wiisil. Kuid wanake tõmbas kähku pea tagasi, ohkas turjalt kolmekümne aasta orjaöö ning kõõbistas edasi poolikut suutäit. Gelger wõttis tal siis rauad suust ja joowis head isu. Kõõb tagasi wankri kerele, tõmbas mantli üle kolba ning sundis end mitte-millestki mõtlema ...

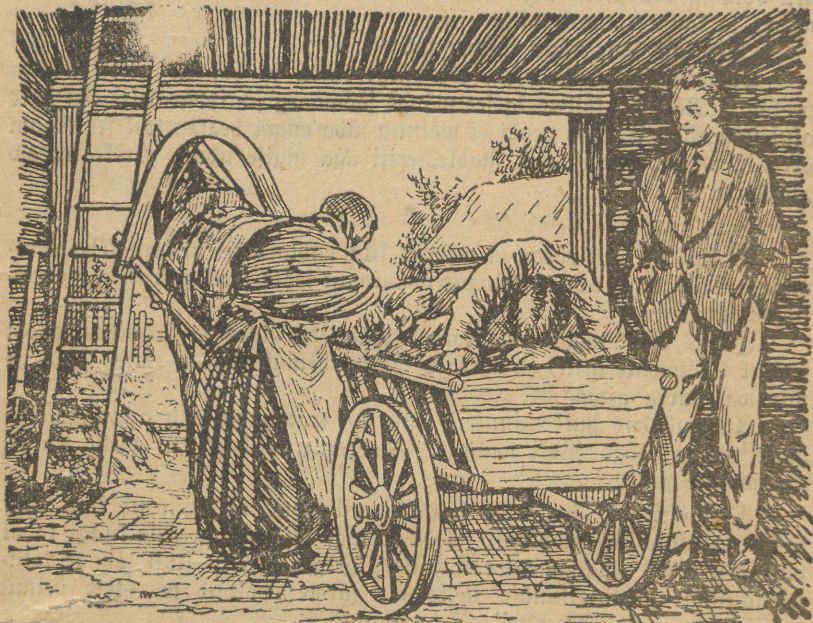
Ta ärkas lõõgisti ribide walele ja tundis, kuis keegi raputas wajakust jalast. Küffas presendi kõrwale. Suur walgus pimestas hetkeks filmad. Raputaja oli kelmistest aastates seelikufandja, lõustal wanatüdruku jooni. See eit wiist kuulub Tooma talu perre, arwas Gelger ja sellest oli tal eialgu küllalt. Kargas wankrilt alla. Samal hetkel ilmus rehealla weel teine naine, kuid see juba kuulus pisut nooremasse klasse. Mõlema naised hakkasid nüüd higistama peremehe äratamisega. Gelger aga seisis nõutult kõrwal ja waatas pealt. Teadis, nüüd peaks temagi midagi tegema, aga ei ojanud kuskilt peale hakata; naistele appi minet näis

loomiline. Ei küsitudki temast, kes ta on ja mida ta siit sootvib; ja nad aimasid küsimatagi, et uus heinaline, kelle järele peremees oli linna sõitnudki.

Nägi wanem eit pöördus Gelgeri poole ning kätatas:

„Mis sia's wiil wahid, filmad trillis, kui ei näe obeſtki lahti wõtta...?“

Gelgeril läks pealagi külmaks. Ei noh, sedan'd küll. Kus oli siis ta teraw mõistus? Muidugi, tarwis rafendada hobune eest lahti. Ta polnud küll ilaigi enne elusat hobust lahti rafendanud, kuid see ei mõi-

„Mis sia's wiil wahid, filmad trillis, kui ei näe obeſtki lahti wõtta...?“

nud olla suurem kunſt. Midagi laostada, seda ta oli osanud juba lapse põlvestki, kus ta mitmel puhul oli teinud harafiri õe mükkudele.

Ta hõllis hobuse juurde ja hakkas ametisse. Sassi läks siiski tõit see neetud mehhanism. See weel, et naised olid juba saanud jagu peremehest ja kadunud tarre. Hobune aga waatas nõutult pealt, kui noorſant Gelger seal mäsſis ja tiris, wenitas ja ſifutas. Niſaots langes warbale ja look põrtas wastu kumisewat lagipead. Zoom, arwestades noorſulase oimetuſt, tõstis jala, kui oli waja pugeda naba alla wabaſtama ſedelgarihma, laſkis peagi kummargile, nii et nahtne krae wajus kõrwuni, kuſt seda oli waja weel waid üle upitada.

Waevalt oli ta walmis lahtirafendusega, kui wanem eit ilmus taas rehealla, mõttis hobuse oheliku otſa ja wiis kõide. Gelger aga puhastas oma kondised konksud kõigest jelleſt ſegaseſt kraamist.

Teda hõigati tarre. Urgitfes mankrift heinte alt oma matafa kohlwri ning astus üle rohtunud areeni. Mida ufje ees terwitas tige loeranäfs, kes aga, jumalale tänu, fai waid menitada keti otja.

Gelger astus tarre. Talle lōi wastu lehfa, mis hoomas fõide ripendatud mähmeift. Murgas, seinakapi all, istus koikul habetunud, paljaspäi ätt, piibunofu finaka nina all; paifas teine pastalt. Waemalt tõstis ta pead noore fulafe fiffje astudes. Tagakambriift kostis perimehe norinat, millele beebi fkandeeris omamoodi wirinaga.

Gelger asetab oma kohlwri feina äärde põrandale ning jäi nõutult ära ootama edaspidišt asjakäifu. Ilmus noorem eit, nähtawasti pere-naine, ja laufus tehtud wiifakufega:

„Efs ja's istu nüüd jüüma fah!“

Gelger istus laua taħa, lōi hargi liuda ja haaras ette kamafa peefonit. Näljaga fõlbas fa see wänge fõõmaaeg juurepärastelt. Ta õgis alul üfna ahnelt, kuid peagi ei mõtnud jüda enam heaks: fõit fee traam oli liig wägew temafugufe maole, eriti aga higife udara järele lehfa „täispiim“.

*

Et küll oli argipäew, ei mõetud fiin nähtawasti midagi teha pere-meheta. Gelger pärast fõõmingut-joomingut mõis istuda edasi ning pop-fida paberošfi.

Ilmus õuest tagašt amagoon, padjad-tekid jüles ja tähendas woodi fermal fufitamale ätile, et näidaku Peedu heinalifele afe fätte. Nad ife minemat farja ajama.

Aga mõõdus hulk minuteid enne kui wanamees end nihutas; wiimaks oli ta tööga jüfski malmis. Gelgerile umbuffliffu pilfu heites, tiüris ufje poole.

Sammuti üle õue, aida juunas, mille otja oli egitatud laut, kust kostis wafikate ene'cawaduši. Mida katufes oli luuk ja selle luugi kohal pultadešt redel. Wanamees ronis üles, Gelger järele. Alal lõhnas kopitunud fingi ja fingifandja lastelaste järele; põlnud märkfeid heinu, millifešt aroomišt Gelger nii oli unistanud.

Läinud juwel maganud fiin endine julane ja nüüd wa' Siija, seletas ätt. Olnud õige wahwa ja tark julane, toonud tare taga fawarwa hiiġelpärna ladwast linnupeša alla.

Gelger lōi jilmad afemele: lahtifeš õled ja triibuline fare teff. Ning talle meenus enništ patjade-linadega tarre fadunud Siija.

Wanamees Peedu istus errulastud mešipuuile ja hakkas fiiťpeale muutuina tüütawaks. Seletas, ta olewat fiin haoraiuja, kuid oštawat fa kingsepa, puufsepa ja ei tea mis ametit weel. Mjumat fiin juba wanaperemehešt faadit... Gelger oli liig wäfinud, et humituda Peedu aujašt eluloošt. Ta ei hafanudki ootama, kunas mees lõpetab, riiefus walla ning täitis õlgede ja teki wahje roidunud ihuga.

Lõpuks Peedu noris ühe linnafuiťfu. Ta fai neid faks.

„Suugil jah, on fii' aaf fah... aga waata ja ette, et ja fii' feda fuiťfuwarki ei akka tormutama; mudu wiimati ollasfe furi...“ manitfes ätt weel poolel redelil, pea luugi wahel.

Gelger haagitas ülikonna, süütas wiimse paberossi ning nautis uneelset ranneustust. Sirutas enda mälja termes pikkuses, nii et woodi otselaiad nakjatustid ... Aga kuis jääb siis sellega? — oli ta wiimne mõte enne suiget. Ega ta tohi oma pärisametit jätta siingi hooletusse — ning pill riimas hiigel kohvrit woodi ees ... Tont mõttu, küll ta juba midagi mäljamõtleb ... Siin on metsi ümbruses küllalt ...

IV.

Ta ärtas mürinast aida all. Taoti redeli otsaga vastu logisemat luuti. Ahah, mõistagi: häirel! Ta peab kohe kihutama alla. Särgmisel hetkel oli ta püsti, pea selge. Riietus kähku, aotas luugi, aga polnud esiteks näha kedagi. Alles, kui ronis alla, hoomas tejet õuet peremeest, kes oli nähtavasti juba kaine, ehkki näol weel ajate kaatrit. Gelgerit silmates wiipas kaemu juunas, kus askeldas noorem esinaine, tiingist hiigel-anumaga.

„Sälle, toimenda sii fial allika juurde!“ käsutas peremees ja kadus tagasi tarre, pükisäärtes neli walgeroti jaba.

Päike wilgendas kõrgel taewas. Kaemu juures perenaine tempis piima ja Jules nõu suurima südamerahuga. Gelger seiras alul pealt. See tõrs näis talle praegusel hetkel otse ähwardavana; nii juur teine ja wajanud oma raskusega kaemuäärsele mutta. Kaalus järele: küll ta selle juba kuidagi allika manu toimendaks, kas wõi weeretades, kui aga poleks pealt waatamas publikut. Ent polnud enam aega mõtlemiseks; nõu oli suletud ning perenaine juba ees minekul. Gelger lähenes metallile ning haaras ühe käega jangast, teisega alumisest serwast. Püüdis tõsta, kuid maa, sinder, fiskus teda oma külge wägema magetina. Pingutas üle jõu: kerkis kurajki! ehkki silme ees tantsiflesid fitru-wiirud. Ta sülle upitas ta wiimaks selle libeda jõehobuse. Tundis, kuis jõrmede wahel lirtsatas pori, ning läbi õhukeste särki aimas ta kõhul külmamee kompressi. Aga elutas oli juba tema wõimuses! Ta hakkas kohe ütskõit-kuhupoole taiutama, sest tundis äkki, et jäärase koorma all igatahes paigal seista oli wõimatu.

Gel hetkel ilmus karjawarawale Wiisa, seisatas ning mõõtis Julase häda kõmeral-irwitusel.

„Sinna tahad tassida piimasele wõhe?“ jõnas ta.

Gelger waatas ringi. Kus perenaine? Wagan, ta oli liitunud hoopis wästupidises juunas! Wiisa seletas, et nõnda Julane wenitawat weel naba paigast ja kes see siis paigale diendab? Käskis asetada nõu rakkale ja wõtta sealt õlale. Gelger toimis majnikult. Sõda oli liig juur, et näidata wihast pilkugi. Upitas nõu kuidagi rakkale ja sai selga. Oligi sedasi tervem, niru! Käsutas kohal ringi paar tuuri, et üles leida perenaisi, kes wähemate nõudega juba oli jõudnud karjatänawale. Gelger taarus järele, pill kiindunud esinaise seeliku sabale, nagu papi film pühale pildile. Tänaaw oli mudane ja künklik, märgitud lojuste autogrammega. Ent kui kaugel on's too neetud allik? Gelger tundis juba, kuis tal masaf põlso sooritas nõksatuse. Sõdamaewalt suutis jalga jala

ette tõsta. Siis, et enne allikale jõudmist mõis lasta tuffuda nõu pihuks, ajas meeleheitele. Kas ei leidu tee meeres kõrgendikku, kuhu häda korral toetuda? Ta tundis loju kehaga kaasa eluka siiskonna lojumihele ning kaldus inertsi mõjul nõuga ette ja tahapoole. Siis ometi wiimaks nägi nagu udus, kuis pereemand seisatas mingi putkase ees ning muutis taba kallal. Veel kümme-kond jammu ja noorlulajel nõtkusid juba mõlemad kederwarred. Ta tundis, et wajub näsju. Tasjiss wiimase energiaga, unustades aja ja ruumi. Wiimane mõistuse raasuke ättles, et lasse nüüd nõu aiale mõi maakera hakkab käima tagurpidi. Toimiski oma mõistliku äratundmise järele. Waewalt juutis selja ajada sirget, kui haaras nõu jälle süle ning tasjiss allikale. Soidis end lausa hingeldamast, et ei märgataks tema jeesmisti elu-olu, kus kõik mallas. Ja naine esialgu ei teadnud kahtlustada milleski. Selger hingas kergemalt alles siis, kui taas lufustati putka uks. „Jäätugu sinna purikaks!“ kirus, seades nina koju poole. Ega ta pole mõni raskekaalu maailmameister; see polegi ju enam mingi aus sport, waid pingutamine rekordite järele!

Konkis perenaise kannul mäele tagasi kui äsjaruunatud täff; käerandmed tufkslesid ja sõrmede wahel raspeldas teraw liiw.

Sõunalauas tal täiesti puudus isu. Organism polnud veel jõudnud kohaneda äkilise toidumuutusega: hommikune peff oli alles seedimata. Parema meelega ta olesks tahtnud end loputada pealt. Kuid pidi igakord eraldi paluma wett, seepi ja rätikut. Pani aga hoolega tähele, kuhu need esemed peale tarwitamist kadusid.

Sauul leemendas hapupiima, filku ja kartuleid, ning süües kaswas ta isu, nii et Siisa juba pidi tegema juttu kellestki aplast õgijast kuskil lähedal talus. Perenaine tšisitas troonipärijat, kuna ta mehel näis nagu midagi puudumat. Gaoraiuja, kingsepp ine., nohises, selg pere-rahwa poole, demonstreerides hiilgawat kolpa.

— Riisilis, homme tehakse metkas niiduga esimest algust, seletab peremees ja pöörab Selgeri poole:

„Ei tia küll, jälle, mihantse wikatiga ja na niitma ta oled arjund mõi?“

Sääsete lendas põrinaal laste...

„Kas itki selle wene wikatiga, mõi soome, jälle, hm...?“ aitas siis julast taffa.

Selger wastas juutäie wahela, et küllap itka selle wene omaga.

„Noh, eks ja itki, jälle, arjud siis meie kandi moodu kah. Minult, et jii wa käimine... eks ta alguses nagu teistjugušem, kui lõikamine... Siis ja itki nagu käiata sugugi ei oska, jälle, mõi?“

„Ega ei,“ wastas Selger ausalt ja lõpetas äffi jõomise. Talle tundus, et see tume jutt siin mõis saada saatuslikuks. Waja filmad lahti hoida!

Peale jõõki peremees paffus juitšu. Ja kuuldes, et Selgeril tubakawärf otjakorral, ohwerdas terve paffi, küllap hiljem loeb rehnutist maha.

Siis wiis uue sulase esimest korda wälja õhu kätte.

Sanda taga asus lasu sammeldunud mätasturwašt, segamini nagu wanfrišt sinna paisatud. Tarmis oli need laduda riita, kuiwama päitefe

fätte. Niisiis, oli sattunud äkki sulgtaalu. Beremees muretses kohale paar laualatti ja ajetas need laotama püramiidi alla, et turbad ei pun-
tuts kofku niiste mullaga; ladus ise mõned eksemplarid ette. Seepeale
kadus oma teistesse ministeeriumidesse.

Gelger surus vormed wettinud, jahedasse mättasse ning ladus
korrapärase rivi.

Päike kaldus juba lauda katuse taha, kui julane peagu walmis sai.
Turbariit oli kerkinud üsna kõrgele, ulatus juba räästasse pääsutele
pefani. Ta sihtas wiimaseid mättaid, leidis eemalt weel mõne õige
lihawa, weisjema lahmasa. Lõstis pea kohale ja upitas. Lumbis, kus
kaudu käsiwarji niriſes alla külma lõga kaenla karwadeni, rääkimata
järgist, mis oli porine juba niikuinii.

Ülesande lõpetanud, ta istus murule ning imes peoft suitſu, et jöde
ei kargaks turba ihhu, kui lauda nurga tagant ilmus nähtawale mees
piibuga. Sõi Gelgeri ette seisma. Rõhatas, tegi juttu ilmasi ja maofi,
taſeeris turbariita, lõhendas siit-sealt ja sügas küüntega tagumist.
Wiimaks pillas, nagu muu seas, järgmise küsimuse:

„Ei tia, mismuudu ſind's ka ſiin no õigata tuleks, wõi mi...
fõh-fõh?“

„Ma ſain nimeks Gelmut, olgugi enda tahtmiſt wastu.“

„Ahah, wõi nihande keeruline ſaſſamaa nimi kofe! Jajah, mulluſt
fulaſt õikſime lihtſalt Mårdiks. Nii jah... Oi, oi, ei peremlſ ſin
taoliſe nimega rahule jää... kõh... kutenah!“ Ja Peedu tegi mi-
netut kähku, nagu oleks ta nimelt ſeda küſima tulnudki.

Kofe ſeepeale kuulis Gelger õueſt hüütamat:

„Sei, Muut, jälle, tule waheſt natike ſeia!“

Waat, kus ätt, harutas Gelger. Waat, kus adwokaat! Si ta leiwa-
iſa käſul tema nime ſpioneerimas oli käinudki!

Beremees wiis ſulaſe rehealla, kus oli waja kiiniga raiuda kuiwa-
nud turwaſt lehmadele küljealuseks. Räätas, kuidas ſeda tehakse. Subas
toaſt tuua lookigi, kui järi jääb madalaks. Ratus mõned notid peeneks
ja läks määrama alla, kus wõttis kuſkilt palgi waheſt kowafi ning jagas
kiinile ihumuhtluſt. Proowis uueſti:

— See on, muide, nende wana Peedu amet, aga praegu pole
muud käſitööd anda. Ta iſe läheb wikateid homſeks lorda ſeadma.

Älm tumenes. Rehealuſe lahtiste wärawate waheſt tuistas õi-
line tuuleil. Ja warſti ſabistaſki wihm katufelaastel. Gelger tundis,
et tilgub otſe kſet pealage. Rohendas enda tahedamale platſile ja kop-
ſis taſahilju edaſi. Raitunud mullahunnit aina kerkis. Kuid warſti pidi
ta ſiduma taſkuräti ümber peokſe; willid olid lõhkemud, ajafid wett ning
ſipitaſid. Williſeſt nahaſt küll wõifid olla need Peedu labidad!

Õhtul Gelger lambris waatas afna kõrwal rippumasſe tähnitiſe
peegliſe. Ei tahtnud end enam tundagi; leidis endal murrud ja koguni
põſthabeme. Kuid polnud eriliſt põhjuſt juurimiſeks, ſuuremalt oſati
oli ſee waid taterdunud turbatolm.

Toas ſi kofe wing, tundus praetud peti lõhna. Laual ſetſis päſti
pletſiſt toos ja tegi ſilmi kõnſale ſilutarbile, millesſe wägifi tumbiti
ſärtnumaid lihawille. Seib aga kui igapäiſem toit, ſeoti peatõutiſe.

Eiisa minewat juba õhtul ära metsa, et hommikul warakult enne teiste haabumist küüni ümbert lahti lüüa. Ööbimat Mõldri küünis, kus juba weidi loogu sees. Miimoodi.

Gelger häwitas silke suure isuga.

Peale jõoma leidis ta aina lauast wärste lehe. Selle oli toonud Peedu poes käies. Ta wäljus, istutas enda ukse ette kivitahmle ja siimeses mudistesse. Kuid ei leidnud midagi humitamat; erakonna leht, täis haadumismasinatate reklaame.

Muus trepile järele wana Peedu ning soowitas kohe heita puhkama. Homme tõustawat loiduga ja ees raske päewake. Oh, on aga jättil teiste eest murejad! Kuid Gelger jistis täitis käsu ja ronis lassa.

Raua ei tulnud und. Ta oli jõunud joolast filku, need tahtsid nüüd kumblust. Refertuaar selles aga puudus. Sulane ronis redelilt alla, et ammutada wett kaewust. Kaewukoof kriiusus ja tegi wäikeses öös põrgulärmi; pang aga pääsis naela otjast walla ja jadas põhja. Pistis pea raske kõrwale ääreni täis piimatoobrisje ja jõi nagu hobune. Tundis suus lääget olewust, jülitas ja lausus: „Kas wäeneste elab veel edasi!“

Hommikul jälle signaal redeli otjaga. Sulane wirgus kohe. Dieti polnudki ta maganud, nagu oli jeda ära teeninud. Ta riietus kärneste ja ronis alla õuele. Muide, hommikusele tuuletile polnud mõeldagi.

Peremees tõi Wasta kuuri tagant rististheinapõllult, ja õnnets — ratendas ise. Sulasel oli waja waid määrida asjad. Gelger otjis aida trepilt mutrimõtmeid ja, endajsti mõista, muretjes kohale need kõige-jõumatumad. Sõpptulemuseks jaid tal tääd libedamaks kui asjad ise.

Tõsteti wankrisse käi ja rehjad, kuna sulase selga laoti kaks mikatit, kaeotja suur roostetanud mannerng joogiweeaga ja ninarätti mähitud kausis joustiga. Tasusse pisteti kõwas, hoiatuslega jeda riistapuud mitte milgi juhusel kaotada.

Minet lahti. Peremees ise sõitis ringi kõwemaid teid. Sulane perenaisega läksid jalgsi otje üle heinamaade ja läbi aedade.

Saste ja teiste pudulojuste juurde jäi Altsauna Kadri, kes jels puhuks mäele komandeeriti, sest päris lapsehoidjat polnud veel linnaist leitud.

Minnes aeti ühtlasi kari koplisse.

Hommik oli fastene ja wilu, kuid wäine. Aga kui sahiti mõne pika warju sisse, siis tundus, otsekui puhuks jäätunud tuult. Siiski tõotas tulla kõrwetaw päew, kuna kaemas oli pilwedeist täitja lage.

Perenaise sale kogu hõljus kergel sammul üle kitsaste kaewikute ja sulasel oli tegemist, et oma kandamitega jõuda järele. Tee wiis otje üle mitmest aiaist ja mõnest tänawast; läbi saabaste tundus faste märga. Nad ruttasid piki karjamaad, kus jälud ehmunult ja norjates traawisid mõssa, pildudes õhku mudalahmataid; lameerisid üle karjakaewu mutta asetatud kiwidel kui kaks afrobaati. Veel wiimne ofastraat, ja nad jõudsid küla heinamaile, kus kaswasid ühtlased jändritud kased. Nüüd olewat veel umbes kilomeetri aja lagedat, enne kui saabuvad eellinile.

Astusid üffitult, fitast ja fūgawat rada. Siin-seal tuli ette mada-liffe, kus astu künkale mõi julista läbi weijje elemendi. Wõjastit tihe-nes, paiguti leidus jarapuid. Taemas lindude jadin ja all maapeal robutirijude jaaginine, ning nende wahel õhus mitmesuguste aroomide mõnus segu. Mõõduti mitmest wanaft küünist, millede ees oli naha tuleajameid poolpõlenud tuffidega.

Siis üle madala tõrgendiku, mille tipul ilutses kiviimürakas, warustatud fisseraintud walge ristiga, mingi piirimärl — ja nad olid kohal. Puude wahelt paistis lat küün, mille lähedal wilkatas üffitu niitja walge feelik — Riija.

Küüni ümbrus oli juba niidetud lahti. Selgerile paistis filma tõrged kaarteharjad, sest siin hein oli määratu tihe. Sähemale astu-des pani tähele, et mõnes kohas maa oli raseeritud otsekui lõug, ning ta ei suutnud alla juruda neelatuft ... Poetas oma foorma küüni sein-aärde maha, oli aga walinud ebasoodsa koha; kästi jooginõu ja kausi wiia teinepoole warju, et päike ei hakkaks hiljem kippetama.

Gemalt kostis wantri Loginat, olste praaksumist ja hobuse tam-pimist; maa oli kohati fissewõtwalt pehme. Tuli peremees käiaa ...

Tõsteti wäntorel maha ning seati jutti. Ruskilt soo weereft pöö-
faste warjuft perenaine tõi sõelataie roostetanud weefoga, mis pidi käl-
last rahuldama wana, tõwerat käiakivi.

Selgeri amet efiialgu oli wända liigutamine. Wänt oli walmis-
tatud muiste, ja hõõrus peo pesale musti wille. Kõwi tje aga oli kulu-
nud künklikuks ning kuuwanud künaft tiffnes alatafa jadameid.

Peagi tundis noor-sulane, otsekui seisaks ta seljaga wastu tõetud
abju, kuna harjumata kummargile asend mõttis ristlõund hellaks. Tema
mõtted aga wiibisid alatafa niitmise juures. Ta waatas talle määra-
tud wilatile, mida peremees wee sulisebes parajasti kääl hoidis, ning
palus endamisi: „Ole ja mulle, waesefesele, niitid armuline!“

Walnis ... Selger haaras wilati kätte fhestiga, nagu poleks ta
elus-mar relwoga tegemist teinudki. Ei, seda riistapund ei tohtinud
wihastada! Temas tärkas waga soow, et wahelt faadetakse ta kuhugi
eemale puude wahele, kus ei paistaks efiialgu kellelegi nii filma. Aga
see soow luhkus: ta seati otse peremehe nina alla, sest, loomulik, taheti
ju omelt naha, palju uus sulane ka wäärib.

Weel kord peremees seiras asjatundlikult Selgeri wilati tera ning
tõi paar sõhmugi, nii — proomiks. Kõhutas weel korrafs üle oma
kõwafiga ning ulatas fiis relwa sulasele. — Näitas järjegi kätte, kust
hakata peale.

Taewa wäed ...

Selgeri waimufilma eest kihutasid mööda üffitub momendid möö-
dunud eluft. Talle meenus, kuis ta kord lapseeas oli haaranud kätte
onu suure wilati, kui oli wastollu sattunud jälgi kárnkonnaga; kuid
jellest oli juba mööda nii palju aastaid ...

Sulane jurus nüüd kofku kõi oma kofnkümmend üks hammas
ning hakkas pihta. Maapind, olgu tänatud, oli sel kohal kunnis tajane
ning mõimaldas üsna laiu liigutust. Ta tundis, kuis wilat mõttis
põris armjalt. Ta ju näeb ... oh ja meie, heinatutiid aina lenda-

mad! Aga ta ei julenud fiiski waadata selja taša, waid fähwis edasi täie jõuga, libastjed pingul. Arwas, teised järjega tal muidugi juba kannul...

Waja kiirustada! Püü ei kuulnud ta enda taga tuttawat wikatit jahinat, aga tal polnudki aega seda muusikat kuulatama jääda. Edasi! Jhu hakkas üleni leemendama, higi woolas ojana alla nägu ning pimestas filmi.

Ta ei peatunud enne, kui oli järjega jõudnud pajutihnikusse, kust temagi armates polnud waja enam niita edasi. Weel paar fähwi. Peatus siis ja teeras asjatundlikult ringi, et wargi seirata töö tagajärgi. Märkas oma jälgi kui rattarööpaid, mis olid kaunis sirged ning tasasel pinnal pakkusid filmale otse meelawat pilti. Ent jamas märkas ta seda, et kaarewahe Viisa omaga wõrreldes paistis hõbematuult nigel: waewalt mõis oletada, et siit oli wikatiga üle läidud; mitmes kohas oli ta tallanud sellegi wäheke, mis paratamatult tera ees langenud, ning maafamaraske püüritud jälgedele asemel püüritud ühesilind totrad heinatuumistid, otsekui irwitades niitja jaamatuist. Ja ometi arwas ta niitnud olevat laialt ning lamedalt, lamedalt küll näh, sest tiikati paistis musta muldagi, mis aga kahjuks oli rohkem mutihunnikute moodi.

Ta ei julenud kohe filmi hiiwata, waid tiiris pilgu otse wikatile, mille üüsi oli täis jiffet jami-sepikut. Saaras tõwasti järele, tahtis wähe-malt kuulutada, et on praegu tõwasti ametis luiskamisega. Kõlin wastu terast tundus peaaegu ehtjana, peaaegu heledamana kui Viisal. Rahtlemata see kostis üsna kaugele ja andis tunnistust, et siin tehakse tisedot tööd. Aga iffa ei jõandanud ta veel pikku wicata kaugeinale kui oma lähemasse ümbrusse, j. o. kaare sabale ja wikati lõele.

Dõpetanud wikati „luiskamise“, ta pilt fiiski riitwas kaare teist otja, kus ta nägi nagu läbi wirwenduse kaht ähmas inimkogu. Üks neist, kirjus seelikus, liikus niidu tahtis, aga teine, lontis pükses, seisis paigal joolajambana, wikat püüsti peos. Waist üttes Selgerile, et selle mehe pilt wiibib otse tema iijul. Ja kui ta suure iiskõiksupjega tahtis alata uut kaart, suunaga tagasi küüni poole, too kujukis seisis iffa veel paigal nagu nõutud mumm. Sellest mõis järeldada paha asja. Sulase hingealme löi õhufeseks, misli tõdistas kurgus ning jäsemel jäid nõrgaks. Ja et seda oluforda mitte otsekohe lasta wäljapaista, filmitjes ta taas asjatundlikult wikati tera, mis irwitas wastu pikkawalt, hambad irewil.

Äkki ta märkas, kuis perenaine niiduga peatus, ja kuulis teda mehele nagu etteheithwalt märkawat:

„Mis sa's nüid süna nii kangesti piaks põrnitama?“

Oli see eestpalwe?...

Peremees liigastus, otse nagu oleks see inimhäääl äratanud ta uneft. Tõmbas turja küüru, ajas filmad pahupidi, ning hakkas rasfel jammul lähenema sulasele, iffa weel käes hoides läikimat tera. Sammus hoolimatult otse üle Selgerist asja „niidetud“ kaare, nagu ahwardaw surm täies warustijes.

Sulase põlmed nõkatasid: ta tundis suurt tungi wicata wikatit siia-jamasse pöösasse ning laududa. Aga ta ei juitnud paigast. Peremees lähenes nagu õhufes määratud kohale.

Korraga jäi ta peatuma poolele kaarele, tõmbas juu pilleks wist
ning litjus läbi hammaste:

„Mitu, jälle, usfi ja's nüüd õige maha materdashid lah?“ ning jäi
fulase otja põrnitsemale.

Gelger oli löödud mees. Kas lüüa wikat püsti maakerre ja teha
heinamaalt fittet? Ei! Ta jülitas wihaselt pihku, haaras wikati taas jor-
mede wabele ning pildus kõrji edasi.

Ta tundis, kuis wikat wõttis päris armsjalt.

Waevalt sai mahti lüüa paar fähwi, kui peremees peatas ta käsitfi:

„Wennas, see tüü siin, jälle, on sinust mehest no iki wiil wäga kau-
gel. Mis?“

Weiði eemal seisis see fuuria Diisa, kont kõhus, käed woliikumidel
ning pill põrnitsemale. No tema siin just weel puudus! Gelger tajus, et see
jeal juba ei lööks tema kampa. Kõrwas kumas peremehe ratataa, kes oli

hakanud arwutama sulase niidu tulemust. Ta hawitawat ju niitwiisi fogu talu waranduse. Aga wifalitäis heinu matwar puhast raha ja olewat oja selle koha inventaari. Miites järaajelt maha nende heinamaa, nagu sin jee laar tunnistust annab, toowat talule tahju tühandeid. Na kõige sellele tulewat maksta weel juurde ja toita! Eksus!

Juba tahtis Selger hakata seletama, et sellest niidust, jah, ei tule juurt enam wälja midagi; aastata jooksul on ununenud, ja et ta liigutab end õhtul linna poole tagasi —, aga peremees ei lastnud wahellegi.

„Satan su praegu edasi jälle. Alka nüüd siis uue lehkadiwci osti-misega kallist aega raiskama — ja sügisi tuleb iiti nitkuinii wotta aasta-julane... Sin, jälle, wotan sul palgaist maha, mis muud...“ ning eemaldus porijedes.

Do, Selger tahtis pageda siit metsast jäljetult. Tahtis hüilida laugelt ringi, et teel naabriheimalised ei saaks näpuga näidata: „Näe, sel jassal juba hundipass peos!“ Aga juba ajas peremees pea kulasse ja hüidis:

„Sei, Seenu, tule wahetsefi seia!“

„Milleks weel jee? Kas algab lõpuks mingi konwerents?“

Seenu lähenedes lamandas peremees:

„Säe ta sinna Sooarule. Ras, jälle nüüsi sial jändritute wahel. Eks päraist näe, mis sest saab.“ Ja löi käega õhku nagu oleks tal kõigeist sellest juba täiesti willand.

Mindi soo juunas, perenaine ees, julane päras. Maapind muutus paiguti weel pehmemaiks kui kiiini juures. Taamal paistis tihe padrif igasuguste kaswudega, millele Selger ei teadnud muud nime anda kui džungel. Kiiin sja enam ei paistnud.

Kad peatusid allika juures, kust käialegi meet oli toodud ja kuhj perenaine nüüd sulphas oma kowasi. Selger seisis tunnalt kōrwal, e jōandanud teha jedasama: oleks nagu õilja inimese pilkamine. Perenainu mõistis, muigas, ning luiskas siis ka sulasegi wifati wahedaks.

Miites seletas, kuidas pōōjaste ümbert lasti kiiia. Seinad jäägu lagedale, muidu neid hiljem tülikas rehaga raagude wahelt õngitjeda. Kuivanud roikad waja pilduda tagasi pōōjasse, et järgmisel sumel risu wähem. Ja sin on piiritulp — et üle selle ei minda naabri waranduse kallale. Lõpuks fidus sulase wifatilōōle wäitese luuase, mis lõõb laare loomale. Kōike jeda andis edasi wäga rahulikult, nii et Selger päris kuuatusse jattus õppida jee niidukunst selgeks.

„Küll ma siis õistan, kui waja jüüma tulla,“ tähendas naine lõpuks ning eemaldus kiiini juunas, tehes ringi ümber allika.

Selger jäi ihuüksinda, eemale pere pillude alt, ja raius palehigis mättaid. nii et maa sjukses. Rahllemata warsti tullakse tööd üle waatama. Peab rühkima. Sähwis automaadina ja wahetewahel „luiskas wifatit“. Püüdis imiteerida perenaint, kuid meristas põiblatekse. Jhus siis wifatit nagu muga. Wifat justkui oleks wōtnud magusamalt, ent jee wōis olla ka sellest, et kakefjed wahapeal olid puhanud.

Niitwiisi sähwis ta ümber pōōjaste ja kiiingaste ei-tea-kui-kaua, kui ämus peremees. Too takseeris, ega lausunud alul musta ega walget.

Wiimaks tähendas, et ega iga puhma wähest pole tartwis nii wäga noolida; jee ei tawmat, ainult raiskawat kallist aega; löögu jaksust waid lojafamad puntrad.

„Dled isi ju arusaaja inime...“, paiskas komplimendi murrude tagant.

Peremees oli tulnud kutsuma kesthommikule.

Seenu juba askeldas toidundude kohal, sõlmis walla kausirättikut. Wikatid ajetati päiteje eest küüni warju seina najale. Gemalt lähenes Wiisa rasfel mehesammul.

Gelger lasti lihaksed longu ja tundis alles niidid, kui roidunud ta tööpoolest oli; wajak jalg kange kui kordniku nui, lohistamisest joisel kama-ral. Ta tundis wajaadust istuda ja leidis selleks paraja paiga küüni ujjepakul. Ent peremees kargas hoiatama:

„N i n n a istu, fial neid wa kusiratsifaid!“

Gelger hüppas õhtu kui erilasest solwatuna ja seiras terasemalt. Jah, länepattu oli kohati puuritud pisikest sipelga augukest, kust wälja paistis korjettides elukate esijäsemeid. Niidid peremees tühjendas pakule oma parajasti pingutawa anood-patarei, manitsujeks fissetungijale, ja too kange wedelik põhjustas jumalast karistatute seas suure segaduse.

Sööming leidis aset küüni warjus, niidetud murul. Kuhu seltsis ta kammitsas Wasta. Wga weel enne pandi üürgama küi, et peale puhkeagea koke mõiks hõfata wahedate relwadega.

Külje alla tasfiti weidi kuuwemaid heinu. Zeitwa kõrwajeks jermee-riti praetud pörja-loomust, mis oli hangunud raswa; külmad, koorimata „maa-ubinad“ ja merehulgused.

Nutt keerles talu tööde ümber. Gelger alul oli muidugi wait, nagu siil pöösa warjus, kuid wiimaks julges siiski mõne kühwa lauise wõjata teiste arutluste sekka; siis aga jäid kõik korrage wait, nii et tal hakkas otse piinlik. Teised nagu oleksid ehmunud, kui ta suu awas ja awaldas o m a arwamust. Nüis, nagu oleks ta mõni nõrgameelne, kelle jaburdamisele ei juleta küll waielda wastu, kuid sellest kardetaste, et ega tea mis ta weel seal oma halwatud ajunatuteses mõib plaanitseda.

Sööming lõppenud, peremees eemaldus pöösa warju ning sirutas pitali, paberossi suitsu tõustes taewa poole. Gelger aga ootas, kuni perenaine oli toidu koristanud. Wiisa eemaldus samuti, ent hoopis teise ilmakaarde, tõmbas wammuse ümber kolu ning nähtawasti uinus koke. Seepeale eemaldus perenainegi. kuid hoopis itta, nii umbes Kurilli jaarte suunas, nagu oleksid nad karnud üksteiselt tõwe. Mis siis Gelgerilgi muud jäi? Keiser Nikolai Teise Maa oli weel otupeerimata, ja ta toimis pererahwa eestkujul. Soolega waatas aga enne pöössasse, ja joris peos läbi heinad, mis ajetas pea alla.

Nii puhkas see Tooma-pera keshommikuft, igatiis ise ilmakaares.

Teadagi, Gelgerile uni koke ei tulnud. Ta oli weel liig wärste jõud ja alles läbi kurnamata. Sport? Siig üheskülgne jee oli, kuid wärste õht ja lindude laul! Ja niidid, kus tuleproow möödas, kus enam polnud oodata erilist üllatust, ta hakkas hauduma oma salaplaani. Kiffi uutesse oludesse sattudes polnud tal weel aega olnud ligemalt mõelda selle üle.

Tund hiljem algas jälle sama rühmamine, monotoonne, mõistust mürin, — nii lõumani.

Sõmalauas heeringaskübitamine, sama nelja-tuulepool magamine. Päike kuumutas, nii et õht wirwendas tuule waiufes. Nagada oli liig soe, hoolimata warjudest. Selger walwas pihutades. Kuni teised nähtamasti jäid unijeks, tõusis siis wargi üles, lähenes küinile ning piilus fiske. „Rõrandal“ leidus igajugu prahti, õffi, wanu õlgi, kive ja roiskaid. Sõnaga — pühkimeast, aga — jeda parem. Siin mõits weidi korraldada, ümber tõsta, juurdegi tasfida, ilma et keegi hiljem märkaks. Muide, ruum küllalt awar selleks, et ... Ja see ajetjes jügawal metjas, tejet heinamaid eemal laiematest radadest. Lehtud! Ta oli oma leiutijega wäga rahul ja mõis taas heita puhkama ...

Õhtul niitu lõpetades, käi, wikatid ja ifegi tõwafid peidutati laiali pöõsastesse. Pidagu waid igauks meeles, k u h u ta oma relwa torkas! Ülejäänud läage joogiwesi walati käia künasje. Sammuti koju tulnud rada ...

Seppitu wahese jõudes aeti kari lagedale. Õffiti tihebasje mõsja pugemud wafikat, kusjuures Riisa kirus lagunud aedu ning tallatud lina. Sulane amitas igalpool kaasa, proowis kirudagi, mis küll alul hästi ei õnnestunud.

Õhtulauas jagati sooja suppi, millest oja jai ka wana Peedu, kes, fiin seljas, ilmus tallu hagu tegemast.

Siljem lasta ronides Selger piilus tüft aega kauguses winetawale fuitsujoale, mis oleks nagu andnud jeltfi. Rae alt kostis lammaste mäagi-miist; need olid fiin ta ainsad kaaslasjed, nii puhtad ja süütuad olid teijed. ...

V.

Möödusid päewad monotoonjes rütmis. Piimanõusid sulane hommi-tuti enam allikale fangutada ei tarwitsenud; jelle „fihja asja“ toimetasid peremees mõi Riisa tamalijelt ife, kuni sulane häire peale lastas end kohendada jõudis.

Lauapäewa õhtu, Sabbath ...

Gemalt metjast kostis mõirgawat laulujoru ning lõõtja tüirgaanit. Toomal aga oli ammu tõif waike, peale filgi. Rambris oli kustunud wilkwo „tattnina“.

Nüüd, nüüd oli waja teotjeda fiirelt, enne kui hakkab toitma; juwine öö, jeda nagu poleks olemaski.

Selger toimis hiilimalt, otjekui ruttaks wargile. Uwas hiigel-fohwri, mäsfiis, fidus ja tõmbas sülle luitunud palitu. Ei, nii ei märgata midagi. Aga kas ta mõlumis polnud küllalt kahtlane? Reifjuwe aeg, palitus ümberluusim tundmatul! Kuud polnud aega kaua arutada. Ta toimis fiiresti, otje palawlikult. Kodus juba ei märka keegi, unenurris nagu nad on. Ja frantsi duel, see on altkäpa-mafuga ammu ära ostetud. Ta pelgas waid juurt maanteed, fust poolt kuuldus pillerkaaritamist.

Ronis siis redelilt alla, teist kätt jurudes põuele ning tatjutas aida taha; jealt kaudu karjatänawat otje metja fuunas. Puges üle walendawa tolmui teijelepoole mõsja ja teritas tõwra, et ei jookseks sülle mõnele iharale paarisejele. Aga metjas oli waike, peale üffitu räägu. Ta tõttas

edasi juba luntud radu. Sht oli täis aroome, ja siinseal kõbistas mõni hiline tööloomale pööja all; siil mudistas müttates üle raja ja koplis ehmatas Selgerit ootamatu kahjaplagin.

Seinamaal rufus õhku tihe udu. Selger seisatas mahetemahel ning pidas aru mõne rajalahkme kohal. Aga siin juhatas talle jälle õige tee kätte kas mõni, juba warem selleks otstarbeks tähelepanud kasejändrit, mõi mudalombife...

Päite oli kõrgel, kui ta jõudis koju tagasi. palitu kätivarrel. Wiis latta ning jõostas lambri. Rambris olid kõrvenud pannkoogid ja viljakohm.

Jah, pühapäemal oli ta täiesti vaba, mälja armatud sööma-ajad. — Ta hoidus täna kõrwale wanast Peedust, sellest oli nii raske wabaneda; juba ta seirasti sulasele nagu mõõristades. Mimas wanamees midagi? Mõimatu. See tuli wast sellest, et sulane oli weidi nagu iseäralis, teijest laastust, kui taat oli sulaseid tamaliselt harjunud nägema.

Peale söömingut Selger haaras naela otsast kiibara, küsis nagu mööda minnes perenaiselt, kus asub jõgi, ja kadus lauda warju. Ta oli müüd wälimuselt küllalt usalduswäärne tõndima maanteed: paljajalu, kottis piirkates, pintsaflu all walendaw järgitaelus, mis korralikult oli juletud wiimse nõõbini.

Selger jõudis tagasi parajasti hommikueineks. Peremees juba pöönas, et hommikul warakult sõita linna. Sues ajus wanter walmis kohendatud heintega, oodates piimanõusid allikalt ja naabritaludest. Walta, kõides, näfis taretaga pärna lähedal, näfis hoolega, nagu aimates, et järgmine päew toob naljakuuri.

Hommikul metjaminekul koosseis oli wähenenud peremehe mõrra. Jälle oli ees raske kannatusnädal: kuus päewa perele ja ainult üks omale. Selger sel päewal teritas wikatit ise, nii hästi-kurjasti, kui see temajuguse käes edenes, niipalju kui ta möödmunud nädala jookjul oli jõudnud prattiseerida. Oli seegi wahelduseks, et perenaisega mütsid lähis-tikku. Ja soo weerele asus wäike legendi kuhakeina, mida mõis lüüa maha kas mõi tapaga. Söömaajad möödusid weel maiksemalt, kui peremehe jaol olles. Müüd näis siin Wiija ülealusena. Jah, küll Selgeril perenaisega oleks juba juttu jubedalt, aga tolle wananenud, tõõst niiristunud fuuria juuresolekul ei sobinud mingi naljatus ega lõbusam meeleolu...

VI.

See siindis samal hõltsööl. — Selger kuulis latta sellegi kangel kriiskamist ja firumist, mis tuli talu õuelt. Kuuldus ägedat pörutamist lambri ufele.

Mis lahti? On's kuskil tuli leekimas? Ei see olnud Altsauna eide tenor ega Wäljaotsa karjatiidruku tiiskant, see oli hoopis mõõra täamb-riga mezzo-sopran. Selger tõusis kähku, awas luugi ning riputas enese õhku. Oli liig pime, et midagi selgemalt näha. Juba tahtis hüüda, mis pagan seal müratasse, kui märkas kaset õue hobust wanfriga. Sobune oli nende Walta. Mii siis, peremees oli linnast tagasi...

Luppa tekkis tuld ja nüüd lõhjataski kambri ukse, mis üldse lufus polnudki, ainult et weidi kõwasti „kõis“. Ja warsti mõis läbi atna hoomata liikumaid siluette.

Sulane ronis kähku alla. Ta oli juba rohkem nagu oma inimene, jelle talu perre kuuluv, ja luges oma kohuseks asjasse segada. Wanfris pöönutas peremees, teadagi. See nähtawasti kuulus juba jelle talu traditsioonesse. Selger ajas hobuse wanfriga rehealla, rafendas lahti ja wiis Walta maigistama korisewat kõhtu. Ent õo oli faunis wilu ja aus sulane arwas oma kohuseks minna kambri, et küsida mõnda jäsja-kamat riidet, mida laotada wäsimu üle.

Äga juba kotta astudes löi talle wastu niifugust oroomi, mis hetkeks ajas jegi kõit ta teijed neli meelt.

Keset kambrit seisis hurman daam, drapeerituna suitsetunud seintest. Kirsi-punased huuled kirusid hoolega, millesse segunes nutu maitu. Naised aga ei osanud wastata mõhkugi, nagu jumala witsjaga löödud. Siis daam äkki wirutas kübara, mille alt lendasid tumedad lokid, — raswajele lauale, muntis senise taktika ning lõikas kaskiwalt:

„Tahan jüüa! Olen uus lapsehoidjatar —“

Siia waeneste mõpatas ning hakkas wärisewi täsi asteldama pliidi juures. Sulast ei pannud alul tähelegi, enne kui ta lähenes otse perenaise magamistest sooja ihuni ja palus kasutat, mille jaigi.

Siljem sulane ronis laska tagasi ja imestas, kuis daam kambriks fibedal näol neelas temast järeljäänud kõrbenud koote ja riiupas lahjat kohwi, mõib olla tema tasfist. Õm — Lapsehoidjatar, ja Selgerile ei tulnud uni nii pea.

Teise päewa õhtul oli talus märgata erilist elemust. Suul mänglesid lapsed uue, moodsa „guvernantka“ juhatusel. Mängisid „kasski ja hiirt“. Peremees aga nõjatus ukse piidale ning wähtis mõmuledes pealt, murrud kikkis. Wana Peedugi oli juba kodus, istus atna all wäatide wahel pingil ja toppis wärisewat piipu. Temagi pill oli kiindunud laste ja nende hoolda ja hinas; tal puudus weel anult suumirkest wäolam magus wesi, mis oleks pilli täiendanud. Perenaine mehkeldas laudas, kuhu heinaltullijad olid ajanud teelt korjatud lojused.

Ja tõesti näis olewat eeskujukas lapsehoidja too „prelna“, nagu pereplika teda koke harjus hiiliatama. Söömaajal ta tegeles waid peenema perega, teisi täiesti ignoreerides.

Sõjel ärkas Selger hoogast krabinast, mis lõhkus pladinal aidafatust; taewas lauskas. Juba mõis pilude wahelt märgata aomalguist, ent tawalist alarmi ei antud. Ta wahetas külje alla teised kordid ning jäi unetult ootama. Roh, ega jäärase sajuga pole heinamaal peale hakata midagi; ja wist antakse wihamapiha. Dotas, kuni hakkas igaw, tõstatas enda siis jalule ja kosis redelilt alla. Ei saanudki kaugemale kui keset õue, kus langes otse peremehele sülle.

„Keerame aga koke tagasi jälle, findri wihtm...“

Sulane tegi sõna lausumata täispöörde wafatule, wesi ähwardas õhufestest pintsakust läbi liüa. Nad ronisid tagasi ärklisse. Siin Toomas tiris püksitaskust pudeli, mis hakkas kordamisi kätina käest kätte. Wahemaal peremees muris, mis nad jelle kake päewa jooful heinamaal ta olid

head teinud mispeale fulane raporteeris nii, et peremees pidi rahule jääma.

„Ahah, mõi iki jõudsite sinna, jälle, wa Möldri piirini wälja. Ega no siis muud ühti, kui et pooleina atkab maha saama,“ ning pakkus sulasele poolpõlenud figarit.

„Säh, kae jeda forti kah!“

Mõlemil oli pea juba küllalt soe, et üks hakkas jutustama eilset linnaskäiku, kuna teine oli walmis tähelepaneliku kuulajana.

„Nii neh, ehks ta läinud just peaaesjalikult selleks, et muretseda nii, noh, lastele jeda wa' seltsi. Mtsauna eit, ta ju wiletsake enam ei näegi dieti, wahetab lapse mõne asjaga ära ja uputab wiimati kaewu põhja. Nii jah, eks siis hakanud neid seal linna hoovis prügikasti kõrwal praakima: ei taha päris wana memme, ei taha ka just noort pirtsakat; paras oleks nii keefimine mast. Olnud no laata laialt; aga kes nõudnud suitsuraha, kes pulmaleiti, ja laubale pole kohe saanud, fergita mõi piiske. Hakanud siis japike meelega Wäljaotsja Gedi seltsis „wislana“, ja ei mäleta enam lõpuks, kuidas see kõik tuligi. Muidugi oli selle wa' Gedi wemp jälle. Ei mäleta jah enam, kuidas nad siis sellega masti juhtunud. Noh, see exemplar ajanud peale kui uni, et kool poolest ja wanemad waesed, et saaks aga sumeks kuskile kanika otja. Seal on need nüüdisaja prelnad; kõhus lõssub poolwesti ja kartul, aga seljas fiidleidid, ja ei tea veel mis kõik selleall. No aga rahul on ta prelnaga küll, seepoolest, eks ta s... ole omalegi filmailuks ja talule uhkuseks!“

Sa nüüd aga hakkame auruga pihta, on sunnikut, jälle, küll liialt kätte ahnitsetud, mõisaga pooleks; aga kui juba medesugused mehed, noh...“ wirutas matsu sulase kangele turjale, „küll wirutame maha.“

Wiin otja lõppenud, nad kõbifid alla einetama. Peremees tähendas sulasele, et muide, pärast mingi aega jälle rehealla, teadagi, mis seal teha. Ega's seepärast matsu veel nukrats jääda, et see wäike sadu...

*

Selger kopsis ja kopsis, arutas ilmaasju ja mõtles nooblist lapsehoidjast. Sa warsti oligi kohal üks kaswandikest, wäike Arna oma paljaste putkedega, kõõlus wärawa rambi otjas kui õnges. Selgeril oli igaw ja nähtawasti ka plikat. Aga kus häda kõige fuurem — seal abi kõige lähem: peretütreste hakkas sulasele appi ja ulatas talle turbaid kätte. Sa parajasti, kui ta oma ülemeeletuses oli hoaranud jälle selle kõige mat-sakama, mille all ta peaaegu koftu wajuks üleni mudaga koos, ilmus wäramale ei keegi muu kui — prelna ise.

Uuris otsuwalt rehealusetühjust ja märgates sulast, lõi pea äffi kullasse, nagu ehtne wanapiiga satja filmis. Blika oma hooldaja nii wihasi zhesti nähes, ehmus niimõrd, et pillas kogu kupatuse warmastele ning pistis töönama. Selger aga hakkis hoogsalt edasi, tehes uhkest prelnast mitte wäljagi.

See aga pahwatatas.

„Zwich, milline banaalsus, last selijest usurpeeridal! Kui frech, leiwajeadimise masin niijugune! — Ernafene, jalamaid kummhäär!“

Selger tahtis juba hakata seletama, et plikat pole ju keegi jundinud, et jeda tegi see nirk oma parema äranägemise järele; et paluks

wabandust, ei pannud nagu tähelegi selle nii ülejõu rahmestamist. Ent jamaš lōi ta meele teiseks: „Dota, oota ja naisjoo esindaja, lūu ma sulle meel „frehitan“!“ Na tõmbas ette hooletu maski, ise kõrveleades: „Ega na tūa, kuhuts jina ta munele panedi!“

See oli prelnale liig suur portsjon korraga. Ta punastus häbematuft sügawasti, ei ojanud sõnagi lauluda, haaras ägedalt hooletuluie randmest kinni ja siutas ta rehealt wälja. Rostis weel waid pladin üle õue, mis kadus täre juunas.

VII.

Ühel õhtul metšast koju tulles ja rehealla siirdudes, kust pidi lauta wiidama wärstet turbamulda, leidis Selger prelna katšiti kummuli-keeratud turbakorni otšas, ning ennatšalgawalt tuupimas. Esimejel hetkel sulase pill jäi peatuma raamatu kaanele, kus ta sai mahti tähelepanna aimuſest sõna: Grammatika, ning ta peas jähwatus: oi, nende prelnal on koolis järeleſſam! Oh, waenekene! Tal haſſas tüdrukust peaaegu kahju. Niisugune kēna daam ja — järeleſſam! Ta astus jamma lähemale, aga kohe kuulbus klõps: raamat löödi kinni. Praelna libistas enda kõrgelt korwist alla, pea kuklas, ning jartšatas:

„Wida teate teie ka mõtteteadusest?“

Selgeri nagu wenis pitaks, kuid siis nähmas wastu:

„Ja, leider, von einer solchen Philosophie habe ich keine Ahnung....“

Katastroof. Praelna nagu wajus elutuks; ta keeras paugupealt ringi ning jäi sulasele otša wahtima ilmega, mis lasi oletada, et ta on kaotanud mõiste ajast ning ruumist.

„Wie?“

„Kististite ju praegu imelikku wärđja. Mēgi sulase ajū ei oska keedida, kuis grammatikaft õpitakse mõtteteadust.“

Uga juba oli prelnast järele waid õhute aroom rehealuse masšiwõjete wäramate wahel.

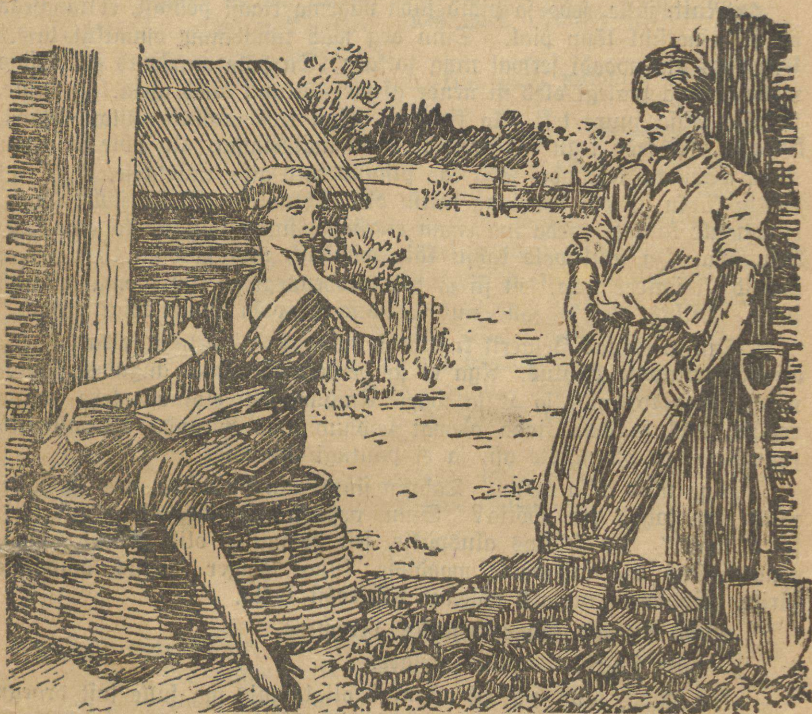
Selger püüdis samal õhtul prelnat weel kohata tête-à-tête, et jelgitada wastastikust wahetorda ja paluda andeks, wõi sõlmida leping. Na oli ta kēna rohſem „antwārgi murši“; oli ojanud habeme ja lastnud wanal Peedul kārpidā lambaraudadega liigsed karmad kuklast. Uga ta ei leidnud tüdrukut rehealt ega toatagant kāmīlast ning siirdus lõpuks kirmalt oma wigwaami juumas, kui... nāe, seal too plusquamperfectum juba istuski redest teisel pulgal, nagu oleks ise Selgerit juſt oodanud; raamatit süles. Na prelna wālmuses märkas sulane wāikset silumist: huuled olid purpursemad, kulmud ahtamad ja soeng kui praegu ahjuſt tulnud kohupiima korp. Noh, oli ju laupäewa õhtu, ega polnud imeſtada.

Sedasi nad kohtusid aidaotšas, nagu oleks määratud „randewūū“. Lematšesl kōes mingi grammatika, ise talts kui lammas. Su jee alandliſt poos oli teeseldud selleks, et arwās Selgeris leidnud olewat olewufe, kes oli jundaks ille amilada neetud artilliteſi ja partilliteſi.

— Selger pole ju tõesti tahtnud prelnat solvata, temas pole sõ-
rast joont üldse; ja ta on kohe nõus avitama hädalisi igas suhtes,
endine maamõõtja nagu ta on.

Et vabamalt istuda, nad kolisid ümber aida taha, kus toetusid
manale miljaredelile. Seal, proosaliste taskate vahel siis prelna pühen-
daski Selgeri oma sügisesse raskusse. Kirus jaksakele õpetajat ja
n. n. Alaveri-Karlai, kes piinawat teda otse sihilikult.

Veidi aja pärast nihutas ta enese sulasele lähemale. Selger ainas
neiu leha soojust oma südame kõrvale, kuna sõõrmetesse tungis naise ihu
uimastavat aroomi. Tal tähtsas kuusatus haarata see väike oma süle
ning unustada hetkeks fugu patune maailm!

ühel õhtul metsast koju tulles leidis Selger prelna taskiti kummuliteeratud
turbakorvi otsas.

Suht samal filmapilgul aga hõigati sööma ja nad langesid ehmumust
püsti. Prelna ei kaotanud meelekindlust, jooksis ümber aida teinepoole
ringi, et neid ei nähtaks koos.

Pühapäeva ennelõunase aja oli sulane talust kadunud. Ta põh-
justas äraminekut sellega, et unustanud taskunõu heinamaale, kus,
muide, väga soine ja soo täis süge, nii et prelnal ei maajats tulla
kaasa...

VIII.

Madalapäämad hiljem, laupäeva õhtul, peremees kutsus Julaje tahakambri. Ei teadnud poisj armatagi, millise üllatuse osatijeks ta seal mõib saada.

Peremees oli kaunis tuuris, nagu tavaliselt ikka laupäeva õhtuti, ning pealegi oli täna heina lõpetis, mida pidi tunnistama ijegi wano Peedu, kes küll ije jalaga kordagi küüni juurde polnud saanud, kelle truwid aga sel õhtul olid õlitatud jeda libedamini.

Peremees algas uhkelt, otsekui ilulugemisi:

„Mut, jälle, jeda ja pidid juba nägema klaasi põhjast, et tänasega on sel einatüül lõpp pial. Sinu aeg saab tunaonime ommikul täis.“ Rohendas end woodi serwal ning jatkas: „Sa põle murdnud üle tofina rihapulga ja pialegi oled iji nende asemel lõikunud uued ajemele. Jälle, ja põle Riisa juure teki alla kippunud, nagu tegi mußlune sulane Märt, kis aga pidi jeda tegu ulf aega kibedalt mälestama. Ka põle ja minu tiada wäänand lehmadel jaba ega pihunud tuld aida räästasje, ei ja küll wastu lastu ülewal prelnaga suitfu oled kiskunud. Et ja, jälle, kõmaji einamaale kautasid, jeda ma enam ei räägi; sinna kautasid ka oma talli käänispiia. Sa mul pole kahju kää wändast, mis ja oma kitse aruga tahtsid iji ümber teha, sest sii ei tõlwand ennegi ja tiinis oma wiimast juure. Niisiis, oled ja, jälle, aus inime ja ma olen sinuga kõigiti rahus.“

Siin ta süütas Selgeril kustunud paberossi ning taas jatkas. „Sii oli mis minusse puutus. Aga et ja perenaisele eina angudes jääremarja sisse tortasid, ja Riisa waga Ennuweema eloluost lehe wälja rebisid, mis ja oma tiada olewat leidnud aida pöranda alt, nuskifu juurest — sii on naiste asi, ja ei puutugi minusse.“

„Aga nüid asja manu. Tahtsin sinult nimelt küsida, mis ja, jälle, nüid õige tahad ette mõtta? Sinu aeg kauba järgi saab sii' täis, sii o' walt.“ Ta kehitas aluspükse, sest pealmised olid jäänud laenu ning upitas end tahapooles woodisje, kuna Selger toetus madalale järile, näppides mustaks põlenut paberossi kesta.

„Kuhu me n'd jääme?“ jatkas peremees.

„Naiste juurde,“ lausus Selger.

„No waat, jälle, jial sii asi nüid oligi, mis ma sulle just praegu kõnelda tahtsi.“ Mõlder mõne päewa iist küsis, et noh, mis ja oma poisiga piale affad, kui ein läbi, et kas paneb naiste seltse, jälle, piitrid kallima mõi? Aga mina wastasin sinu auks, et sii miis sinna ei tõlba, et o' wiart rohkem, et kas ta iji ei tia? Affas siis piale ajama, et lastu ma alnawõlwid iji pitoonist walada, et mis ja mädand puuga jändad, aga kas ma iji ei tia miismoodi ma jeda tiin? Tema mood on iji nõu anda. No-jah, kus me's nüid jälle jäämegi? Ahah, et pörutasin siis wastu, et mul ju nüid suur asjamiis käepärast, et las' paneb käd küige. Siis talle tuli miile jah, et oled talle kord märku annud mõi nii, et ja olewat suur metsamits, mõi puutüümits; ja noh, mis jellest's nii, jälle, pikalt arutada, mõtlefin õige wanale waremele Bälja-

otja piiril katuse piale ehitada, jaab külmiks. Ega's enne ei taagi, kui nädala paari pärast. Eks laudaja kohalet muretsjeda."

Gelger mõtles rohkem kui kuulas. Kui ta müüid selgeteks teeb, et temast pole loota katuse ehitajat wanaale küünimarele, siis on tal tuul otsekohe jalge all.

Peremees aga muutus kannatamatuks:

"Noh, mis jul's selle piale ütelda on?"

"Kui peremees ilma minuta katust peale ei saa, eks ma's niikauaks veel jään."

"Näi üeldud. Egaüks tiib oma parema äratundmise järele."

Tõmbasid veel korraks toa suitsu täis ning peremees jäi jeepeale magama, kuna Gelger läks aida luugile asja üle järele mõtlemale.

Viimased jaunast tulijad kadusid aurates kambri, ning wähe aega hiljem oli prelnagi aidaluugil, leilist alles nõrk. Gelger seletas oma uudise maha ja tähendas lõpuks:

"Näete, olen juba kuuljaks saanud, küll jään wiimaks siia veel wana Peedu järeletulijaks!"

"No ega minagi wiist enne jügiset linna ei näe. Peremees mõiks järeale palga eest läbi aasta pidada mind kas mõi majailuks. Niikui ei kaswa siin lillewartki, aina kapsad ja kaalid ja — ja kas teate, et warsti hafatakse siin elama linna elu. Kuulsin mõistu perenaise käest, ja hiljem instrueeris mind wäike Erna sellekohaste järelepäringute peale, et niipea kui aiawili wähegi hamba alla annab, siis wiiake kogu jee wärk liinaprouadele." Siin kohendas ta märgi juukseid: "Waadake, homme mind enam pole siin, kolm ära toa lasta. Seal on müüid wärsked ristihennu. Toas on juba wäljakannatamatu. See suitsenud lagi ainult ei rõhu enam keha, waid ka waimu. Radestasin teid ammu selle tuulepeja pärast. Sm — jah, oleks tulnud teile „all-müürnikuks". aga need wäiklased eelarwamused —"

"Eks ta ole," wenitas julane muirates ning furus prelnale tulise juudlase, kusjuures tundis juus wihmawee maiku...

IX.

Päewa paar hiljem peremees tõi aiast hobuse ja rakendas juba õhtul walmisfeatud aiawilja koorma ette. Sulasel polnud teha muud kui aidata ohje peale loopida. Peab ju linnaõiduks rakendus olema tugem, ning seda wastutuskirjast toimingut ei usaldata uustulnuta kätte. Warsti ilmus uksele ka perenaine, mässtuna juurrätti, sest ilm oli warasel tunnil külm ja udune. Seenu istus wantrisse, peremees murdis lähemast pajupõõsast wiibeliku ning saatis koorma warawast wälja.

Oli perenaine õnnelikult teele saadetud, nad siirdusid kuuri taha, kus tõstsid ratastelt redelid maha. Gelgeri näpp jäi kuhugi wahela ning ta tundis pistwat walu. Niisiis hakkab uus töö peale waindegal. Väle tuttam wantri määrimine; sellega oli ta aga juba niiwõrd harjunud, et tundis kõiki triukaid, kuidas puuduliku mõtmeaga nutreid lahki kruwida, ja asfidi said seeford määritud rohkem kui käed. Pere-

mees ise oli läinud karjamaalt teist hobust tooma, sest see ei andmat mõõrale fätte.

Alul sõideti maanteed, siis metjateid paari kilomeetri oja. Kohale jõudes hobune jäeti wantriga teele, kuna mehed ise juubusid ülgavamaale metja, kus hakkasid jalutama, pea kullas, otjides parajaid palke.

Kogu päew möödus palgiparmetamisega, kusjuures hobune täis esimeste ratastega parematkätt maantee äärt, kuna julane tagumistega kündis wajakutkätt kraawi kallast. Sai wiimase koormaga õnnelikult kumbel enne waramast fisse, kui märkas eemalt lähenewat hiigelbusji.

Kodus oli märgata juba õhtust elawust. Korsten juitses. Liisa mõttis aiamajas waraseid kartuleid ning tõmbas Selgeri lähenedes kähku kleidi kogemata paljastunud reiele, et küll julast see karwone reis jugugi ei ärritanud. Prelna piserdas jalatit ning tegi maafikailt filnu. Pereüitar juges kassi, kuna tilluke perepoeg awitas wiimajel fisenada. Walmur Sifi otjis päikesepaistel kirpe ning kuff oma haaremiga noftites peenral äsjafülitud mooniseemneid.

Õhtulauas wiibis ka juba linnast tagasi jõudnud perenaine; ja oli toonud wärste leiwa wärste ajalehe sees.

*

Järgmisel hommikul saadeti julane hobust tooma. Läks, kaenla all pool pätsi, millest teel poole ära näsis. Juba tal niipalju maa lõhnaman oli, et noor hobune enam ei pelanud.

Nii jäigi Selgeril igahommikujeks kondiligitujeks hankida hobune, rafendada ja ajetada turuwankrile heinakott, mille ta õhtul täitmisjeks aida lassa kaasa mõttis. Sjegi wiisamurdmine pööst, mis omaette auamet, ufaldati tema hooleks.

Toomal oli jäärane traditsioon, et turukäigu kuudel wiidi oma piim linna eraldi, teatud poodi, ja jeda igal hommikul, kaasa armatud pühapäewad, mil käidi linnas perekorda. Oli see sõit meelelahutujeks wõi tilinaks, aga nii oli juba kord tehtud seadujeks. Grandi sai waid perenaine, kel see oli ainuke päew, kus ta oli rohkem maa- kui linnaime.

Nii tuli linnasõidu järg Selgeri fätte. Juba õhtul tehti teatawaks.

„Sa waata, et sa no linnaemandaid ei jäta kohwipiimata!“ manitjes wana Peedu warakult ärkma. Ei tea, kas tema ka jellest kohwist oja sai, et selle eest nii muretjes?

Dö möödus Selgerile rahutult. Olgu tänatud, et pood asus linna jermal; tal polnud waja kooberdada talu-wankril läbi fuurtänavate. Juba õhtul mangus prelna linna-kosti ja noffis, et ega julane enne päewaloodet foju tagasi ei saa...

Hommikul, toimetades hobust kohale, Selger nägi, kuis peremees fuuri alt tõmbas mälja tulimue kahe-inimese kalesfi. Sulajest täis nõljatus läbi. Mis see ftiis pidi tähendama? Ning ta nägi weel sedagi, et kalesfis asus tore nahkpõll, mis ilufasti wõiks warjata mõlemaid piimandusid.

Do, ta sõitis ju linna kui härra! Sa kui juba jäärase trostaga, ftiis pidi ka sõitja ise wähe korraliku wälimusjega olema. Peeglisje waa-

dates märkas, et ta oli muutunud jumekamaks, ja tundis, et frae ei taha enam hästi, eh da; paistis peeglist vastu taunis maamehelik nägu.

„Dues oli kõit juba korras, polnud muud kui istu sisse ja kihuta.

„Mine õige, jälle, tagasi tulles Saare Kuski juure sisse ja lae joodab jelle esimehe vedru kottu,“ õpetas peremees julase õue jõudes. „Tähipäeval põle aega niruga jammata. Sõida aga tasapisi, ja ära istu wafatu vedru kohale, muidu laguneb sul wiil tii pial käest ära.“

Säh sulle nüüd kihuta!

„Ja lõuneks ole itti ilusti tagasi!“ manitses peremees. Gelgerile jäid need sõnad kõrwu kumiseks weel mõneks ajaks, nagu oleks see öeldud mingi eelaimduse tõul.

Maantee oli file kui melodroom; nii polnud ka erilist kartust vedru pärast; mõis lasta ijegi tasast traawi.

Mida lähemale ta linnale jõudis, seda enam hakkas vastu moorima piimamehi. Need olid kaugemast kandist ja juba warem linna jõitnud, et lõunaks jõuda tagasi. Mehed tuffusid, kuna naised näpistid pagarijaia.

Gelgeri linna jõudes juba helendas kõrge päike. Rojamehed lastisid tänavaid, et linlaste hellitatud pilk ei riitaks midagi ebaesteetset.

Ta jõudis poe ette, kuhu oli tarwis anda piim. Juba seisis uffe taga, piimanõu süles, ja tahtis põlwega liüa walla uffe, kui äkki hoopas läbi klaaside nii tutawat kufalt ja kümneleisitalist kogu, wolüümid piisti.

Neetud! Kui see pole „Baby“ haaridaam Effy! Gelger tahtis esimehe jutiga keerata ringi, ent kuhu ja pääjed, piim waja kiires korras anda üle!

Talle ei antudki enam aega edasi kahelda, kui keegi plikate, piimataann süles, tungis seljatagant peale ning tõukas julase sisse. Samal hetkel jai ka Effy oma sisseostuga walmis ja keeras ringi, et wäljuda.

Setteks seisid endised „kolleegid“ film filma vastu ning kumbki ei laanud aru.

„Dete?“ jõllitas Effy, seirates mehe rõimastisti.

„Walitseja olen,“ jai Gelger mahti kogeleda.

„De olete fiin?“

„Nagu näete,“ ning kandis piimanõu taha „külmutusruumi“, sest does oli inimesi kannudega juba laks.

Effy aga ei liikunud paigalt, seisis keset heeringatünnne, känd kraami täis.

„Kul on teiega kõnelda,“ hõikas ta külmutusruumi järele. Selles toonis Gelger aimas endiste kogemuste järele, et teda on nüüd kuhugi tarwis.

Wälja jõudnud, nad jäid uffe ette seisma.

„Käisin teid juba otsimas. Deldi aga, et olete läinud juwitaama —“

„Garjumaale...“

„Brantsusmaale...“

„Kas nad ei öelnud, et Nizzasse nimekt?“

„Nii beenekt ma ei pärimud. Igatahes aga pidasin teid kadunud wemaks —“

Gelger oli juba süle haaranud teise nõu.

Poes arved diendanud, ta sai kenastele summa piimaraha.

Kui ta taas väljus, pidi ta ehmatusest kuffuma jelti, nähes ohje „tanta“ Effy peos, ise asjatult püüdes end upitada kõrgele manfrisje.

„Goom ajub samas lähedal,“ tähendas seejuures.

„No siis jalu — jalutame ometi meidi,“ sai Gelger hingamise wahete. Polnud ju wiisakas öelda, et wanter ei lanna, wõi et hobune ei jassa wedada. Ja siis, jutule hantides teist juunda:

„Kuidas te's nüüd äkki nii alandlitult olete sattunud agulisje?“

„Ajutiselt. Wuide, teil aega ju on?“

„Pea lõunaks olema mõijas tagasi; sulased hakkawad logesema,“ ning Gelgeri pill riawas wargi wantri wedrut.

„No, isand walitseja, niipalju ifka aega on, et korraks minu poole siise tulla. Mul on teiega kõneleda.“

Kas wõis Gelger kelduda? Ja ta lubaski ajada hobuse mõned majad edasi, hoowi.

Sisse astudes Effy ajutiselt wigwaami, Gelger esimesena märkas murgas juba restosti kaadil tuntud puhweti-lappi. Kohe tekkis lauale jahmoorsti, sidruni ja muud kribu-krabu, mida saab wirtsipoest püha päewa hommikul. Puhwetist ilmus kõhufas „sinimütiste“, tes. muuseas, warsti pidi kaotama pea, nagu jookjad ifegi.

— Noh, Gelgeril just suurt rutu ei ole, wõib ju weeta tunniseid poolteist. Oli päris mõnus pärast rasket tööd wajutada end pehmesse tooli ning mõnuleda.

„Olete nii siis „Babijt“ ära?“ mainis Gelger, kui ta tanta Effy enda oli kõhendamud laua äärde.

„Nimekt, hm — ja te mõistate ju ifegi —“ ning hakkas wadistama joomlastest, inglastest ja koguni oma endisest — wähepeal pankrotti jäänud — peremehest.

„Olete siis nüüd loobunud sellest, hm — sellest —“

„Pea — aegu!“

„Mudis õige...“

„Ah, et ife awan resto?“

„Teie?“

„Suft nii, walitseja härra. Murgastm on juba fiin,“ ning Effy osutas puhwetile. „Peaaegu et — fiin.“

„Niisiis —“

„Niisiis kuskite sügisel minu juures saagima,“ naeratas tulewane restopidaja leebelt.

Gelgeri pealagi tõmbus jahedaks ning ta juudles daami tätt.

„Profit!“

„Profit!“

Koha asjus jutud klaarid, Gelger wargi piilus kummutil tihju wäke wedru-mootorile ja kirus endas, miks ta ei saa nüüd minema. Juba tõusis lord püstigi, kuid wajus otsemad teed tagasi. Hakkas kogu sõitu edasi liiskama pooltundide laupa, mis wiimaks aga süjnes nii, et jäi o' sele: „Sepp saab ka ometi rahulifult pühapäewa ära pibada!“ Ning tegu uue fiskefilituse pisut tangemast klaasist...

X.

Gommikul ärgates mäletas Selger veel ainult niipalju, et nad õhtul olid wäljunud ja kuhugi jõitnud, ning et ta kogu aja oli wiibinud humaanse meelolus. Tundis juus saepuru maitu. Sirutas silmad laste, kus pilt jäi peatumata himmalisele armatuurile. Hakkas aegamööda taipama ümbrust ning jules äkki silmad, otseku kartusest. Ta kui taas awas, talle näis kaunis tuttawa see woositud öölauud ning läbi uduse loori hoomas seinad maali, mille alumist weert ta õhtul oli juudelnud sentimentaalsuse hoos. Nüüd, aegamisi hakkas meele tuletama, mis oli juhtunud. Jah, nad olid ju jõitnud „Babysse“, aga mis seal? Ruidas ta jälle oli jattunud siia, Effy kōrmale? Teadis, kui ärtas Effy, siis on kiisitan, kinas ta siit veel lahtub. Talle meenus, kuis lord warem Effy oli ukse lihtsalt lufustanud ja wõtme wisanud läbi aina wälja; siis Selger veel ei teadnud, et Effy on wõtmeid rats, teine nimelt ainaft wäljamiskamise jaoks.

Selger riietus kōhtu — meenus wanter. Wiilus uksest wälja ning jäi hingetult: hobust ega wantrit ei kustil! Siin torlas talle meele, mis ta hobuse jätanud kōrtsi hoowi ning hüppas tänawale.

Resto wärawas tuli wastu kojamees, kühi pang kaeotjas. Selger juras fōrmed tasku, et harjunud shestiga wifata jootraha, aga talle ei hakanud pihku midagi peale laiafs lufutud paberoskiofja. Kobas ehmunult pōuetaskut, kus pidi ometi effisteeruma piimast jaadud raha — leidis seal aga peene tahwli šokolaaadi.

Otfas temaga!

Ta fōdostas otsekohe wantri juurde — see muidugi nāsfus! Ohtune loorem oli olnud liiga raske. Ta fergitas nāht tekki, aimates juba ette — puudusid piimanōud. Nojah, need ta oli jätanud Effy korterisje, mis ta loomulik, kuna nad kahesefi muidu polefs mōhtunud istuma lahesje.

Murtud meeleolus ajas ta wantri hoomist wälja; ei tohtinud fiske istuda, troska wōis lagumeda hoopis.

Nii lātski ta sel warafel hommikul, juhtides hobust kākōrmal, laweerides fihutawate kummifurnajate wahel.

Äkki kuulis heledat tagumist ning pilku kōrmale heites hoomas sepiroda. Pruugib tal siis juft parandada seda kōru küla sepa juures? Tehtud! Ta ajas hobuse ääsi ette ja jättis panti palitu. Küll Effy ostab hiljem wälja, on seda ennemgi teinud. Awansi peab saama!

Baar tundi hiljem tōstis Effy koridorist mōlks nōud wantrisse nii taja, et hiirgi, kes oli pugenud ühte neist, ei mōrganud.

Mles siis, kui linn juba tagafelja, lastis fulane hobuse sammude ning waatas tagast, kas ei paista veel mõni torni ots. Aga mets warjas juba kōike. Rodus pidi ta nüüd küll waletama, aga kuna see oli hādamale, siis polnud see patt. Walta hakkas lōhtuma, wanter purunes linnas, ja et pūhpadewal keegi ei wōtnud parandada, siis pidi jāmama dōsefs omu poole. Gommikul lasti wedru kinni joota ja pimaraha fulus jellefs. Waffis veel omaft taskust juuregi. Selge jutt!

Rõju jõudes märkas ta peremeest seinaveeres pumpamas vetti.

— Ei noh, kui jälle, asi niimoodi luffus, ega siis põle parata. Aga imelikke asju ilmas juhtub, et nii wana Walta lõhkuma affas; põle, finder, eluaeg kõrwugi liigutanud muidu kui ole järjelt piitsjaga lufil. Aga näe, mustlajelt sai ostetud, ega niid wembud, jälle, tulemata ei jae.”

Söömalauas ei pääsenud sulane prelna pilgetest, et waata, ei aida-mud weel õhtust, et pidi seiklema õo tagant järele. Noris niikaua, kuni sai Selgerilt peene tahwli šokolaaadi...

XI.

Ei huutnudki Selger weel ära seedida linna seiklust, kui talle osaks langes uus patakas, mis tegi ta sulase-põlwele ätilise ja lühikei: lõpu. Nii et ei julenud siia enam nägugi näidata.

Waewalt möödus paar töölat päewa saeweskil käimijega, kui ühel sumedal õhtul keeras nende õue sisse wedruwanter halli hobusega ja peenemat jorti noorjandiga, kes kandis moodsaid sarwprille.

Parajasti peremees pikutas sejet õue rohul, imedes suitsu ning jälgides toonekurgi, kina Selger jamaas lähedal saagis tõdunenud lühike latte. Nuu pere asfaldas tares ja kõõgis, walmistudes õhtujõõgile.

Troska peatus sejet õuet ja Selger imestas, kui nobedasti mõib üks inimene seljakil olefust karata püüsti, ja weel enam, et seejinane inimene juutis nii siigawalt painutada oma selga, mis muidu oli tööst kange ja lohmatas. Kuid siiski looritas peremees selle triifi nii osawalt, et olefs jätanud häbisje mõnegi juurhotelli uksehoidja.

„Jõudu, Tooma peremees!“ kiitis jarwedega hõrra meelitama tum-marduje kohta.

„Tarmis, tarmis sekreteri herr,“ hülgas peremees, ning kähku wi-bates julajele: „Wõta obene, jälle, wastu!”

Selger jätis jae puu sisse ning talutas wõhtus ruuna fuuri alla, kus miskas talle ette jületäie wärsket timutit. Peremees abikirjutajaga kadusid tarre. Kuid waewalt sai sulane mahti ajuda endise tegewuse juure, kui õue lendas ähmi täis Liisa ja otse Selgeri kallale, nagu kull kanale.

„Nooje ruttu Altianna imre. Peremehele on praegu otjes, ehk jaad fiakt. Ütle, et kirjutaja isti on siin.“ Sje jooksis fuuri lakka, kus asufid kana pesad, aga kus Selges alles tundi paar warem oli liimideerinud wiimased tagawarad.

Õnneks siiski abikirjutaja ei jäänud ilma praetud härjasiilmest, sejt kui Selger mõne minuti pärast oli tagasi käsi-wiinalaost, tal oli kormis liitri kõrwal ka kinnine muna, millised Altianna eit nimelt jaatnud sekre-täri herrale omaltpoolt meeleheats.

Kui Selger oma kandamiga jõudis tarre, nähtawasti olid juba kumbe lohajelt jutud wiiljakaswu ja loomade kohta aetud, nii et kõik olid elet-triseeritud ootufelt kumda jaada, mis ime asi oli selle haruldase isanda nimelt siia toonud. Ega ta siis ometi tõesti seepärast tulnud, et Tooma majanduslik lühuford teda humitanuks! Ei, siin pidi miskit tähtsat war-jal olema, ning kõit wõltsid ärewuses, kas undis oli hea, wõi halb.

Sama ärevust mõis märgata külastajegi juures, kes kannatamatult ootas, mil ta kutsutakse lauda, kus ilmtingimata ei puudu temajuguje wiisidel korralik naps.

Laud taeti peretuppa, kuna tagatambriks õnnetul kumbel parajasti Siisa kuuwatas oma tulewast pruutpösu, mida ta ei sõandanud riputada õue küiale mahvida.

Wana Peedu, muidugi, ei puutunud siia, ta küfitas järele oma kapi ees, kuid jeda enam hoidis kõrwad kiffis.

Kui esimene nappi-ring oli kõhmetusest jegaSte wahel täinud korra ringi, ajus abifirjutaja asja juure ning pajatas kõigile ootamatult:

„Teil olewat siin muistunjituit majas...!“

Peedu juurest kostis tume põnts, mida aga õnneks teegi ei pannud tähele, wälja arwatud lastja ije. Peremees hakkas lätatama kurtu jattunud kalaluust. Naised tõmbusid näost walgeks, kuna Selgeril jäi muistis pooleli.

„Mis — mis asi?“ jäi peremees lätatuse wahele.

Abifirjutaja, nähes, et oma lausega oli majendanud tegu laudkonna, tõmbus kõrwuni punaseks.

„Muistunjituit“, kogeles ta kangekaelseit. „Terwe küla ju teab rõõfida, et teie sulane käib muista lastiga Sooharu wahet...“

Peremehele kerkisid silmad otja ette ja ta langes kõssi, nagu oleks jaanud puuhaamriga hoobi pähe. Kõitide filmad pöördusid Selgeri juunas, ka Peedu omad. Selger ije sel hetkel oli väga mõõrast nagu. Sapsed tagatoas, waistes halba asja, pistin korraga farjuma, kuid perenaine kui ka prelna otisid liig ehmunult, et rutata maigistama.

Esimene majendus möödus, peremees kargas püsti ning, ture winnas kui kurtjal penil, pörutas sulasele:

„Paiss, kus on su paiss?“

Wana kombe järgi jeda dokumenti Selgerilt teenistusse astumisel polnud nõutud.

Oh, ma togu, et pian jälle endal wargaid majas ja kellegil põle aimugi“, hädaldas peremees, ja kahwatu sulase poole: „Paiss, too otsetohe oma paiss, kui sul siande üldje on olemas!“

Arwestades peremehe ähwardawa poofiga, oleks olud hädasõhtlik taumem wiitwitada.

Selger kobilistas kuidagi pingi wahelt wälja ning läts aida lasta tooma iifikutunnistust. Praelna waatas talle järele, nutu mail juus:

„Walelit! Petis!“ nuuskus ta endamisi.

Siisa irwtas kahjurõõmsalt ning ajas riina püsti; hoidis känd põlle all; ju need tal kangesti jügelesid. Widas küll framplikult juud, kuid jristi ei jaanud jätta mainimata:

„Ega — ega tia, mis — mis forti sii prelnagi wiimati on!“

Oo, õnnetu Siisa, oleks ta õmeti pidanud juu!

„Mats!“ rõogatas prelna.

„Wirta!“ jististas wanatiidrust.

Loas ähwardas minna lausa katehufeks ja mehed pidid astuma wahete, enne kui hakkamad lendama karmad. Praelna pürstas nutma ning joofis tagatambri, kuhu perenaine juba wahapeal oli kadunud.

Samal hetkel astus sisse Selger, muist mihuke näppu otjas.
 „Siin on“, ulatas ta dokumendi peremehe tätte.

Peremees, kes oli hariva jaanud näppu ametlikke pabereid, mõttis ettevaatlikult raamatu, tundes auhartust kroonuvärgi ees.

„Kas on aga õige?“ piilus Liisa kahtlevalt sekretäri otja, nagu oleks jee pidanud teadma paremini.

Peremees avas ettevaatlikult raamatu ning algas häälega, mis võis tõsta naabrigi tallu.

Peedu oli jõudnud ette seada prillid, eht ta küll ei mõelnudki ligi astuda ja kaasa lugema hakata, kuid võib-olla teritasid need ka kõrvakuulmisi.

Peremees avas ettevaatlikult raamatu ning algas häälega, mis võis tõsta naabrigi tallu.

„Perfonna-nimi: „Elger“.

„Nimi: „Elmut“. Mutt, jah sii on piaaegu õige, jälle, küll.“

„Sia-nimi: Per — per — en — hart.“

„Bernhard“, avitas abikirjutaja.

„Bernardiinidest olen warengi no raamatust lugend“, pistis Peedu wähele.

Peremees teeras järgmise lehesülje:

„Sündinise aeg, klamber, wanadus: Kuusteistku september, tuhat ühesajada kaks.“ Wiskas pilgu sulasele. „Süa, just minuga ühel päeval.“

Nüüd aga Peedu julges segada wahela:

„Peremiis, ega sii ujumeti põle nii tähtis, waata ooti mis ammedimiiis taoo.“

„Jistlane!“

„Arwajin no kohe, et tahtlane ammet“, ei suutnud Peedu jätta.

„Mis sa, Peedu, plärad wahela!“ tegi abikirjutaja märkuse.

„Eh-kutse ehk ammet,“ jättas peremees ninapidi lehemahel, „on wiuli-kunst-niit.“

„Näh, iki kunstniit, sekretteri erral õigus ammugi,“ torijes Peedu.

Abikirjutaja oli juba lugemise alul hakanud Selgerit terasemalt tähele panema, nüüd aga, kus selge, sellega tal oli tegemist, tahtis näidata, et on ikka kultuuri saanud ja mitte just maalt. Sooritas Tooma sulase ees paenduma kummarduse ja pajats, nagu oleks äkki astunud jularasma:

„Särta Selger, palun wabandust, kes mõis aimata, et —,“ ja pühkis higi laubalt.

Selger seisis kejet pörandat, pea norus ja käed waheleti rinnal kui Napoleon Elba saarel.

Peremees, kel ei jäänud kahejilmu wahela sekretäri olek sulase wastu, muutis taktikat ja ulatas sulasele raamatu kohe tagasi.

„Wai wiuli kunstniit, wiuli kunstniit! Sa ju oskad siis ehk wiulit mängi, jälle, kah? Tont, miks sa seda kohe ei ütlen, mul eelnijest sulasest wiil pill järel.“ Ja Peedu juunas: „Mine kohe tua lasta, waata sial, jälle, meespuude wahel ta kuski piab olemal — Sa kuraš, waat kus iki miis, ja siia tulles ei lausu sellest sõnagi, et tal pillid puha selged!“

Jstuti taas lauda. Tutulõng oli meeste käes. Siia ei sõandanud lausuda sõnagi, hoidis pilgu kõrwale. Tal hakkas süda kipitama tagawas moordi kohal rippuwa gitarri pärast, mille ta nooruse aastail oli saanud kingituseks ühelt armunud wanderjellilt. Oo, kui ta juba alul oleks teadnud aimata, mis mees see nende sulane on, kuis oleks kõik mõinud olla teisiti! Aga nüüd on wist kõik hilja!

Selger oli siiani waitunud, ta oli asunud äraootawale seisukohale, kuulates, kuis see asi end lõpuks klaarib.

„Ei tea, mis põhjusel härra abikirjutaja seda asja nii uurima tuli,“ sõnas ta laumis karmilt ja wiskas alla pool olleklaajitait meelte jahutuseks.

Abikirjutaja tehles pingil, nagu rõõmul ja hõõrus käsi.

„Lugu on järgmine“, algas ta laste roniwa häälega. „Mis küla wahel kuulda, ega sellest maffa panna nii tähele, naiste loba. Kuid mulle hatati kaima peale, et mingi aga Toomale isiklikult waatama ja läbi rääkima. Nimelt lorraldas noorte ring kiriku juures peo ja mulle kändi senikaua kaela peale kuni olin lubanud Toomale minna waatama, kas, kas see, wabandage, härra Selger, see mustkunstniit poleks nõus austama oma ülesastumiseiga Tõru küla rahwast. Sgaw nurr ja mahajäänud

nagu see on, arwastin, siis oleks ometi millega rahwast kõmmata tigi, kõnaga, pakkuda midagi erafordjet."

"Ja nüüd on, jälle, mõtas," kahjatjes peremees.

"Soopiski mitte," seletas abifirjutaja edasi. "Sugu on järgmine. Kui härra Gelgeril midagi selle wastu pole, me paluksime teda üles astuda mõne wiilijoologa. Sedasi. Mis on mõni weiderdaja selle kõrwal? Inimesed saaksid ometi nautida kultuuri. See oleks fuur samun meie küla wainlises arenemises. Rahwas hakkaks terwemalt mõtlema ja lugu pidama tõsisest kunstist, omandaks õilsamad ilmapaated." Ning ta tagus kõnehoos rusikaga lauale. "Kas olete nõus, härra Gelger, oma osawõtuga kaaja aitama Tõru küla raamatukogu rikkastamiseks?"

"Küll olen," nõustus fulane otsekohe.

"No, tulisepihta, siis alles teeme refllaami," hüppas abifirjutaja äkki piisti. Ja siin lõid ta filmad jätkendama. "Nii, mu härrased, tahan rahwale kõneleda tõsisest kunstist, ja muusikast eriti. Do, tahan neid arendada ja nende kõrwad-filmad awada..."

Parajasti lõmberdas Peedu kolinal tarre, muidu ehk abifirjutaja oleks oma proomikõne pidanud maha siinsemas.

Peedu tassis süles midagi piiksuwat, ise üleni tolmuga koos, nagu oleks tulnud rehetoa pahnaft, ning kirus:

"Korrabi f... d oma wiuliga, aja rotte taga, nagu nälgas tassiraike. Kes pagan nad nüüd siit wälja urgitseb?"

"Mis, mis wiga?" tõstis peremees pead.

"Mis wiga, neh," osatas wanake. "Eks so wa wiulis ole pesa sehes!"

"Suured jo wõi?" küttas äkki Riisa.

"No nii suured wiil põle, et siu nahka ei mahu," urahatas Peedu tiidimult.

Riisa hüppas üle pingi ja järgmisel hetkel jäi kambrisje ainult meesperet.

"Baata no iki wanatiidrukut, wõi wembud wiil siis," ittitas peremees. "Too siit wa pesa nüüd seia, Peedu!"

"Dot, oot, ärge siis kohe kahmli ja noaga," fargas Gelger peremehe toimetusele wahele, kui see eelmainitud riistadega wiuli kallale tahtis ajuda, haaras instrumendi oma kätte ning wäljus.

Mis puutus wiuli ehitusse, siis oli see endise fulase oma tütetöö ja seetõttu ka walmistatud omapäraselt, ainja kõlaauguga kestel. Polnud siis ime, et sealt läbi mahtus rott, ja fulajel oli tühine asi paari pulgakesega koutida wälja kuus pinedat loomakeft.

Tarre tagasi minnes, hõikas peremees kohe:

"No nüüd läheb lahti," ning seadis käed puusa tantsumalms.

"Kuhu ja Peedu poogna jätsid?" küsis Gelger, püüdes tundagi häälestada pillile pingutatud sõelatraate.

"Puugen?" tuli peremees appi seletama. "Tont wõtku, jälle, eks ma wiist selle andsin wa Arna kätte noole wiibuks... Pagan jeda plikat oma poiji komettega." Ja hõikas tagakambri: "Arna, kus so pummerang praegu oo?"

"Do kapis Aleidi all" kostis asjalikus toonis läbi praotile usje.

"Too seia!" hõikas peremees uuesti.

„Kleit mõi?“

„Ei, too sii so ast fialt kleidi alt.“

Samal hetkel astus tarre Mtsauna eit ja jäi, kui ammuoli, uffele jeksatama, laufudes:

„Mes, mes orgiat te mehed siin õige piate? Mõi kästafje aga tuma kleidi alt!“

Erna ilmus pummerangiga ja ulatas selle kartlikult isale, nutt kurgus, sest ta polnud veel unustanud, kuis sama riistapuuga kord oli saanud urmaplaastrit.

Peremees ulatas „poogna“ sulase kätte, kes tõesti pidi olema must-funfinit, kui sellisest riistast pidi mõluma kuuldamale muusikalisi toone.

„Sul Peedu ehk juhtub olema kampfoli?“ küsis sulane

„Kampfuli põle, aga pigi mõid saada.“

„Mitab seegi, kui sa just mõiga pole kofumäärinud.“

„Kust ma, manainimene, wiil mõid mõtan,“ ent weidi aja otsimise järele:

„Näh, finder, kuffunud teine otse raswakaussil...“

Alles hiljem õhtul, kui abikirjutaja juba majast lahkunud, sai sulane wiuli niikaugele, et tõmbas registrid lahti. Sai oma osa peremees, ei jäänud ilma ka Mtsauna eit kiru-wiisidest, ja Peedugi pidi lõpuks tähendama, wäljendades sellega oma kiitust:

„Tuuseldab teine wiulit, kui teine miis pormanda nartfu, oh oedfu kiill!“

Sa mis sulasel wiga wõõra wiuliga mäsata, kas mõi määna wett wälja...

XII.

Järgnes nädal raspeidamist kiiuni katuse kallal ja lagunenud fuciala wadamisega müüri paistamiseks, kusjuures peremees isegi kord mõttis tähendada:

„Baata aga, pois, ette, et sa jälle fõrme kwiide wahale ei unusta, muidu saan wiimati sekreteri ärra käest isi raspeidada!“

Paistis wiit temale, nagu oleks kõik see rasfimine aina ettevalmis-tuseks suurele peole.

Nädala keskpaigu tekkis maantee weerde telefoni postidele märw-lisi plakateid, kus muu friibu-krahu hulgas ilutjes eriti filmapaistwalt järgmine kirje.

„Etsineb maailmakuulus wiulifunfinit, wirtuoos pealinnast!“

Sutt Tooma sulase mängust lewis kiilas kulutulena. Teati kõnelda, et Tooma peremees olnud kangeft tantsumt teisel päewal maas haige; janna eit läinud teise usku ja Diisa saanud kanged krambid, ei tea kuhu weel. Oli aga neidki, kes kadestafid, ja kiilapoifid endawahel teadsid kõnelda koguni seda, kuis Tooma Eiti olemat kange hufumifega kaotanud hääle ja liigutawat nüüd ainult mofke, nagu tumm inimene.

Mõisa lähedale, wana kiiuni juure, oli kogunenud määratu hull kila noori ja wamu. Seidus isegi hobustega tulnud tangemaid wõõraid,

kes, kuuksa jaoks eraforralisest wiinlimehe esinemisest, polnud kõhmunud jätta kinnegi mersta tagant. Tõesti, nii hulka rahvast polnud Tõru küla oma „peosaalis“ veel näinud, kui sel pühapäeval.

Kui küüni ümbrus tees täis elamat aseldust, siis läheduses asun kogutud ruffiväli näis veel kühavam. Siu oli kõigil teada, mida need lõssi wajunud ruffihafid endi all marjasid!

Neljaläikeline puhkpillideorkester wiibis kohal täies koosseisus, tongis, nagu see teistigi polnud mõeldavagi. Puhketipidaja ladus letile jõulust järelejäänud präänikuid ja muid sorti „pralineesi“, kuna riikli alla, päris avalikku paika, oli asetatud formitaied kwassipudeleid, milledest pooled olid tembitud koduveiniga.

Niis, kõik oli korras, ja pidu mõis alata. Kuid siiski ei tehtud ettekannetega algust warem kui kohale oli jõudnud — akadeemilise weerandtunniga, muudugi — küla aristokraatia: konstaabel, welsker ja kirjutaja.

Näidend mõõdus tavalise aplombiga, kusjuures aga publiku tagumistes ridades mängis rohkem kaasa, kui need „päris tegelased püünel“. See märk kestis oma tubli poolteist tundi. Kui wiimaks tegelaskond armastajapaaridestena rippus üksteise kaelas, teadsid saalis kõik, et nüüd on tulnud see õnnelik lõpp.

Dubati kümme minutit hingamise aega, mille järele pidi esinema kuulus wirtuuoos.

Saalis tekkis pinew waitus, õht täis elektrit. Seni wäljas ruffihakkide warjus kipjutanudki tungisid sisse ja peagi oli ruumikas küüninimestest otse täis küllutud.

Äkki hilises lehmakell, lagunenud eesriie tõmbus ühele poole kofu, nagu oleks häbenenud omi narmendawaid paite. Rohke seepeale ilmus ka kuskilt kardina warjust mees wiinliga, sooritas tagasihoidlikku kummarduse ning litkus pilli koonu alla.

Räbi saali kajas üffik mahe toon, kulges wastasolemale pilbastest seinale ning pörkas sealt hooga üles pehkimud sarikate wahale, kus haibutus, et ruumi anda järgmisele täisnoodile, mis ületas eelmise poole tooni mõrra. Veel paar laia poognatõmmet, ja juba hakkasid toonid pidama üksteisel aujaki; enne kui üks jõudis pärale, oli teine tal kufil, ja niiviisi nad moodustasid sõlmapais affordels, täites kogu saali küttestawa harmooniaga. Sedamööda, kuis poogna käigud wiinul kiirenesid, hakkas laest toone otsekui walama. Sealt jadas alla legaatopehmet, paitamat lund, stakkaato ägedat rahet ja spiffaatoga otsekui terawaid nõelu, millede torge formatruminile oli õige walus, kuid siiski otjatu magus. Mõrratus waituses küllusid puhtalt isegi õrneimad flasholetid. Umbne saal oli lõhkemiseni küllastunud igasugu toonidega nelja oktaawi ulatuses, ning publik otse ägas tundmatu meloodia uimastawast mõjust.

Äga jumalate teed on inelitud . . .

Äkki keset tülisemat mängu kummitas „püünel“ tõmbas hetkeks känd wiinulit ja kotas wafalus warukas

See poleks kelleski äratanud suuremat tähelepanu, kuna mõis arwata, et tüüis niisugune koht just ette tuleb — kui jepa Raarel poleks oma passihäädlega pöörutanud:

„Ennää, kust kaeb teine sügambawaid toone.“

Selle märkusega oli kunstniku laul lauldud, kuna loomult lõbu-
himulise publiku tähelepanu korraga oli suunatud kuulmismeelelt näge-
misorganitele. Rogu publiku tähelepanu koondus nüüd mängija liigu-
tusisse — seda enam, et need liigutused olid weidrad küllalt.

Rogu publiku tähelepanu koondus nüüd mängija
liigutusisse — seda enam, et need liigutused olid
weidrad küllalt.

Käitjeste kaapamisele järgnes lõua nühtmine, lõua nühtmisest —
puusa hõõrumine. Kuid ega seepärast ei jäänud sõit seisma; käsil oli
parajasti kontserdi finaali ja Helger raius vivacet wiisalt edasi.

Siis aga oli ta sunnitud täiesti lõpust puhuma instrumendi laele.

Saalis kostis wägew turtjatuse.

„Pliks, tooge määret, muusikunäit lähed põlema!“

Järgnes tõhistanu naerukihin:

„Puhub saksofooni!“

„Matsofooni!“

Ruskit hiiüti:

„Näe, Looma sulane ehitab kiiuni lagi!“

Rogu saal rõõmas naerust, mis muusikalihelidega segunedes kujunes
hirmuäratawaks kafofooniks. Ruffiwäljal wiibinud ei lohkunud tagasi
isegi ropematestki argumentest mängija aadressil.

Kunstniku weider žhestifuleerimine oli rändunud üle juba isegi
grimassidesse. Niia aristokraatia wõitis teowõimetult, näost punane, ei

tea kummale rohkem wihtane, kas kunstnikule või publikule.

Kunstnik ise aga leemendas higit, näiliselt ta kannatas loomulikke piine. Ta teha wändles kui tuleriidal.

Eiis aga sündis äkiline pööre.

„Langetõbine!“ rõõgatas keegi tütarlaps, kelle ema oli kodus haige.

See mõjus kui wälk selgeft taewast! Kostis hulumist. Keegi eit oli minestanud, tallati lapsi. Konstaabel oli ehmunult püsti karanud, welsker kotas taskust.

Samal ajal sooritas Gelger wägewa lõppakordi, ja kuna tal mänguhoos polnud suurt aimu asetleidnud sündmusest, ta tegi harjumuse järele sügawa kummarduse, endal aga käsi püsti wärwli wahel, õnnetuseks just sel kohal, kus harilikult hoitaks pusti.

„Mõrtsukas! Waimuhaigel!“ rõõkis publik. Oles kime käepärast olnud — oles wihatudki. Mõnedel pudelitel olid põhjad ähwardawalt tõusnud õhku püsti; kui üks neist aga juba lendas, wõttis hoo wastu parajasti langen eesriie....

*

Tooma rahwas oli juba wahpeal saanud kaduda märkamatuft tagawarawa laudu. Gelger, kes waistis hädaohu, sai pimeduse warjus põgenema võimaliku lintschimise eest. Tormas Tooma duele kui amofi-looksa.

Jäi peatuma keset õuet, hing kurgus. Ruhu müüd?“

Gemalt kuulbus paugutamist.

Ju wist määratsem publik peab ta kannul ajusakti, ja aida lasta, oma wigwanis, ta oles kui hiir lõhus. Larre aga poleks põgenemine sugugi hõlpsam.

Jäi järele waid toapealne. Tehtud!

Järgmisel hetkel Gelger lendaski mööda kägisemat redelit ülles, nagu Elias taewa. Kiskis luugi walla ning jõostas sahisevaisje heintesse — otse prelnale sülle.

„Kus põleb?“ hüüdis tüdruk hirmunult püsti karates.

„Do, kui tõesti kuskil põleks! Kui see pidukiin süttinuks põlema, ma oleksin päästetud,“ lõõsus sulane, langedes käpuli prelna linadesse.

Kad jäi teraselt kuulatama, kas ei lähene hädaohu. Ei kuulnud aga midagi peale wihma sabina laastutatusle. Loo monotoonne sabin rahustas kui palderjan.

Sulasel, kes kabusihimus oli kaotanud mõned meeled, hakkas normaalne elu taas sisse tulema. Ta kompas pehmeid patju ja äsjaest magamistest ihu-sooja tekki, millest hoomas meeldiwat lõhna.

Kui prelna esiteks oli hüüatanud: „Kus põleb?“ siis ta küll ei teadnud aimatagi, et kuskil tõesti mistki wõib põlema süttida.

Juba fosistaski Gelger warisemal häälel:

„Tähendasite möödunud nädalal, et kui ma kord tulen ülles teie buduaari, siis alles näitate, kuis maal käiafsje lasta.“

„Eiis, siis ma ju weel ei teadmud,“ logeles tüdruk.

„Mida ei teadmud?“

„No, et teil käiwad hood peal.“

„Mis kumoli hood?“

„Eks needfamadri, mis Wäljaotja eidelgi peal käinud.”

„Prrr —”

„Sellest see skandaalgi pidu küünis. Teile tuli parajasti hoog peale ja —”

„Do, ei see küll ei olnud,” oigas sulane. „Olin waid pärast pühapäewast harjutamist Sooharu küünis unustanud wiuli otse kutsi-
rautistute pesja...”

See argument pani tüdruku naeru kihistama. Kadunud oli hoobiga Damoflese mõõt taehe noore wabest. Kui warem oli hakanud põlema ühes kohas, siis nüüd läks tuli lahti juba kahel pool.

Prelna, kes ikka alles püsti seisis, sosistas juba kuumemalt:

„Mutike, mida te alles natuke aja eest ütlesite mulle?”

„Ütlefin, et: tähendafite mõõdunud nädalal, kui ma tuleks forð üles teie buduaari, siis alles näitafite, kuidas maal käiafje lafas.”

„Aga — kas komptwekke on kaafas?”

„Präänikuid on. Wäljaotja sulane peo alul toppis mulle peotäie taskusse wiina safuskas.”

Wäljas krabises üha tugewamalt. Wiim pidi kaineftama peolifi. Sieti polnud wiift kellelgi mõttesegi tulnud Tooma fulast taga ajama hakata; mõned joomarid olid teinud waid järjekordset lamenti rahwale meeletuletufeks, et nad ikka kohal on.

„Stuge siis ometi,” mangus Selger.

„Ma — ma ei saa,” oli hädine wastus.

„Miks?”

„Aje — on märg.”

Nüüd haarati kaaja kuuwemad efemed ning poeti forftna lähedale. Siis märkas Selgergi, et wett tilgub läbi katufe otse ta kõrwale, ette ja taga, heintefje...

*

Juba fuldas päife läbi luugi pilude katufealuifeid ämblikumõrke, kui Selger filmad lahti löi. Getteks meenus talle nagu läbi udu, kuis nad pärast wiimast peotäit präänikupuru olid nihkunud teineteife lähemafe...

Braegu ta oli üftinda. Nähtu fikutas ta enda maaft lahti ning jõõstis luugile. Tahtis juba märgatamatult ronida alla, kui jäi teftet redelit peatuma nagu Jakobi unenägu.

All seifis peremees, nagu dieli, felfg fulafe poole, ning tagus teife redeliga aidaliufi.

Nüüd istus sulane portju otfas. Et mitte kompromiteerida prelna moorujt, oli kõige mõiftlikum keerata tagafi tulnud teed.

Nad hakkafid mõlemad ühel ajal ronima, peremees aida laffa fulast otfima, sulane tagafi toa peale peremehe eeft paffu. Ta teadis lafa teifelpool nurgas weel üht wäljapääfu. Seal puudus küll redel, aga wäljalatunud feinapalgid paffufid jalale toetuft püfttrepina.

Parajasti aga, kui ta fari toetada kanna pehtinud palgiotfife, kostis alt wali rõõgatus.

„Sei, pererahwas — appi, sulane, finder, ronib juba müüda majafeinu!”

Altsauna wana hiiuatusse peale ruttas kohale Peedu.

„Mis ja, eit, kisedad pattu, kus —“

Aga nüpea kui hoomas sulast kejet seina, sai temagi löödud nagu Sõpanda witsjaga, jäi wait kejet keja seisma, jalad harkis:

„Ära üia nime, jumala pärast, kujuk teene miil alla.“

Selle aja sees, kui kogu pere oli jõudnud joosta kambri taha, sai ta sulane juba kindla pinna jalge alla. Kui ta nüüd ringi pöördus ja kogu seda paraadi nägi, muutus ta näost rohelisteks nagu walmimata tomat. Tont mõttu, miks oli ta esiteks kartnud peremeest? Selle ladna mehega oleks mõinud ju mõistlikult kõneleda; küllap temagi weel mäletas aegu, mil ta weel üsna noor oli, ja oleks mõistnud sulase praegust teguwitsti. Nüüd aga paljastati ta ühes prelnaga kogu küla ees, sest oli ju täiesti wäljaspool igasugu wõimalikkust mõistlikult asja arutada jäärastega, nagu Altsauna eit ja Viisa. Kindlasti jaab ümbrus peagi karmi täis: Tooma sulane magatab lapsetüdrukut! Kui kiiresti see uudis lewis, tõttus waid Altsauna eide karmusest, kuis tema issiast waenatud jalad jõudsid liudada.

Seal nad nüüd seisid, üle poole tofina inimesi, nagu Salomonid kohtumõistjatena. Peremehel, kes aida lasti leidnud külna ajeme, oli teffinud tõsine kartus, et sulane eilse jandi tõttu eht läts enesele mingit häda tegema, aga nähes nüüd poisji kohal, ta esimehel hetkel ei taibanudki asjaolude hädaohtrikkust, mis waritses Tooma talu head nime. Altsauna eidel aga juurest ehmatusest, et näeb ihuilmaga kuutõbi, ei tulnud meelegi, et poisj mõis õõ meeta prelna kaisus. Selleajemel arwas ta wiinsepäewa olewat lähedal ning ei mõelnudki minna jooksmä mööda küla, waid koju, palwetama piibli juurde. Peedul, kes alul päris tõsijelt oli ehmunud, käis wäike walgusejäre läbi ajude; kui sulane tõesti peast wähe ogaraks on jäänud, siis wast on teda fergem meelitada kaupmehe jassatuppa. Ja ta narr oli jeni ise sulasele juba paar korda wälja teinud! Uu siis weel neid linlasi! Peast on pörunud, aga ise kawalad kui mõned „jänesed“ rongil. Ainult noorperemees perenaise süles ei teadnud aimata midagi isäralist, jõllitas küll filmi rohkem kui muidu, aga sulane, kes talle mitmel korral oli kombut toonud, jäi ta meelest iffo jemmuts.

Kohtumuiw kõigist näis prelna. Ta polnud weel unustanud Viisa jämedat märkust enda kohta, ja eks nüüd oli wanatüdrukul jumalik juhus tõendada oma joolast wäidet mitme tunnistaja juuresolekul.

Säärasel pinawal ja piinlikul momendil siiski sündis midagi, mis tõi seijuforda otjustawa pöörde, muutes kõikide kohalolijate mõttekäiku ning tuues asjasse hoopis uut walgust.

See päästja polnud keegi muu kui pisike peretütar, kes oli loomult wäga elaw ja terane plika. Weel olid kõik juures kohmetuses, kui see ingel kejet masendawat waikust oma kutehäälega piristas:

„Emä, näe Mutt käis täna jälle tibu juures!“

Sulasel käis tuline juga waona üle selja. No, küll ma find natti kord weel poon! needis ta.

Kõikide filmad pöördusid nüüd targale plikale. Ja nähes, et ta jõnad aratawad wanemate inimeste tõsist tähelepanu, seletas tähtsalt edasi:

„Ükspäe, kui prillidega ärra meil wiina jõi, käis Mutt kah tibus juures, jial lauda lahas mušta kunsti tegemas. Nägin ihi, kudat otis pesad üles ja — ja waatas mune ja täffis ühe asjaga. Siis pani juu juure ja niilas. Pärast, kui ma waatama läksin, leidfin munad einte alt jälle üles, aga nüüd olid kole ferged, peris tühjad koke, ja — jellepärast Siija ei leidnudki prillidega mehele ärjafilma ja lastis Mijama memme tuua.“

Selle referaadi peale pöördusid kõikide silmad taas ühte suunda, seekord julasele.

„Oh ja mait, mõi käis, jälle, nüüdford tua lahas sama teo pial,“ firus peremees wemmalt waadates.

„Ei ta finder sialt jaand täna setugi. Selle kama tua pial panin juba nädala iist auduma,“ käristas Siija kahjuröömsalt.

Nüüd ei osanud peremees kogu selle tširtuse peale teisiti reageerida, kui pahwatas karedalt:

„Kasige siit nüüd, jälle, kõik laiali, igauks oma paigale töhe,“ ning perenaise suunas: „Sa jina eit arwad kadunud munad üle ja jaab wõetud rehnutist maha, jälle.“

Peremehe sõna oli talus kajuks ja inimesed walguisidki laiali, kes kuhu. Kohale jäi maid etenduse andja ise, kes kogu aeg oli sõnatult seisnud tare seina ääres, kui päris tola kunagi. Dugu siiski oli lõppenud mõrdlemisi hästi. Wäikelele peretütrele Selger töötas tuua poest uued munad, kogunisti šokolaadist, ja mis puutus rehnutti, siis wääris prelna aus nimi igatahes rohkem, kui munade näppamise ilmsiistulef. Seda näppamist mõis pidada samaks, kui ta wahel käis jahwis poolase peale mett lõmpjimas. Wõi piimapütti koorimas. Ja niisugusest üleatja-löömisest ei tehta maal igaford numbrit, wähemalt Toomal mitte. Sulase turi aina tõusis ja kere kerkis.

„Kasi nüüd rehealla ja pühi põrmand puhtaks. Dmme affame rüga lõhkama.“

*

„Rüga“ lõitus käis Selgeri käes nagu see temajuguse käes mõis kaja. Sõigati kirpidega ainult niipalju, kui wajati õlgi lauda katusele. Suurem osa niideti wikatiga.

Kui Selger nüüd arwas, et see on sama, mis heinaniit Sooharul, siis ta efsis rängalt. Juba esimese efsami järele ta kukkus haledasti läbi ja peremees kiskus tal wikati peost:

„Sa lüüd ju nii, et iwad lindawad Wäljaotsa aida jalwe. Ei jeda diget, jälle, osawust õpi siusugune ka mitte eluajas ära.“

Seepeale pidi julane fiduma wihte; fidus ka nii, et sõrmed maraskil.

Kui päew hiljem algas haffide tegemine, tal oli raskusi pea fidumiseega. Siin sai ta mõtta Siija käest.

„Einamaal pildusid angutäied üle kuurma, siin ei suuda wihtugi kohale upitada.“

Nädalapäewad hiljem algas see, mis peale ruffilõikust harilikult algab, s. o. wiljapeks. Rehealune sai puhtaks raafitud ja wiljakood maha laotatud. Sõõrina ümber wilja asusid pere tugewamad, koodid käes.

Liisa aga Jaabeti Kristjani perele appi masina juurde, kuna Kristjani Seits pidi hiljem abistama Tooma peret; rehepeksu garnituur käis ju külast külla tellimise peale. Pihta anti kordamööda ja kiires tempos, nii et see eemale kostis mootori pöörinana.

„Wiruta aga wiruta, Mutife,“ elustas peremees sulast, kes esmakordselt nägi kooti nii lähedalt. Sa wirutas siis ka enesel koivad finisepleksiliseks.

„Ei nagu tuleks uis kallale,“ ojatas Peedu, „jeda elajast ja ju irmjasti pelgadi!“

Aga kui see toodiandmine oli raske ja higistama panew töö, kus Selger sai wähegi aimu hallist teoorjuse ajastust, siis pidi jeda enam lõbu ja waheldust pakkuma see päris wiljapeks masinaga. Kooditati ju ainult need wähesed tood, mis olid lõigatud sirbiga; peaosja pidi minema masina alla loomade sajits ja koti põhuks.

Ühel warasügisel õhtul toodigi käst Toomale, et järg olewat juba sealmaal.

Teisel hommikul fogu pere oli elemil. Lapsed kippusid wägisi kaasa. Alles kui prelna lubas kodus küpsetada kartulikooti, jäid lapsed alla.

„Kristjani“ asus Toomalt kilomeetrit kolm eemal, keset laialipaijatud küla. Põhu äraandmisega oli küll tegu juur, aga polnud parata. Wanamoeline „iseõitja“ omas küll 70-ne hobuse jõu, aga paigalt ta ei liikunud, kui talle veel lisaks teist 70 ette ei rakendatud. Pealegi juhtus aeg porine, põhjatumate teedega. Sel moel tekkis Kristjani talu ümbrusesse hiigel-põhukuhi, kus igal talul oli oma ase, nii et koht näis kui mõni endine paruni juurmõis. Enamjagu põhust töotati ära mehada alles talwel — reetega.

Umus Toomale hobuseid mitmest pereest, et korraga laadung wiia kohale. Niiviisi abistati üksteist kirjutamata seaduse alusel ja kui mõnel perel oli teisega „kana kikkuda“, siis sel kiirel ja edasilükkamatul ajal tõit wihawaen maeti ajutiseks tuha alla hõõguma. Peedugi näis sel päeval ebatavaliselt rapsis mehena, ja Altsauna eit pidi juba tähendama:

„Noh, sol juba niilud käimad õige piiale mõi?“

*

Reisthommikuks jõudis moor, mille lõpus ilutjes Selger turbafoor-maga, kohale, ja masinale, mis wiisjes ja wusjes, löödi aur peale. Polnud nüüd enam kellelgi aega mõelda. Kui see kaaderwark juba kord peruks lõi, siis kiskus inimesed niuwõrd kaasa, et needki muutusid auto-maatideks.

Kõige rahulikumad jelle kibeda töö juures olid masinist ja tema abiline. Neil polnud teha muud, kui wahest pritsida siia-sinna õli ning pilduda lampolit hiiglarihma wahese, et paremini weaks.

Selger, kes medas wett, oli nende meestega peagu ühe bulga peal. Mõnigi külaplika seiras teda innukalt, et näe kus ka masinist! Polnud ju Selgeril tegemist wiljapeksuga waid pidi hoolitjema, et katel kuuwaks

ei jääks. Wett ta ammutas esmalt laulast ja medas kohale wantril lahtise aamiga. Seejuures jai ta märjaks, nagu kalts tiindri peal. Kalts oli jelleks, et künellikul teel pool tiindrit ei lõhuts maha.

Runa Selger masinistidega rohkem kofku puutus, siis need hat-fafid temalt wiimaks üht-teist pärima Tooma pere kofhta. Muil pandi ette fiitumad küsimused: päriti aru puhkuse ja jöömaaegade kofhta, ent lõpuks masinisti noor abiline, kelle nimi oli Wäike Hans, pahwatas wälja:

„Mis koradi mohikaanlane sii teie peremiis õige on, et ta —“

Seepeale walati talle masinisti poolt tuline kiil wastu kõrwu:

„Nas ja, junnif, põle wiil ära õppinud, kuidas ma find olen tree-ninud?“

Nüüd tõmbas ta ise üht jalapärast kangi, mille järeldusel masin tegi fuks-fuks ja seisatus.

Peksumasina juures asfaldajad tõmbasid hinge, peremees aga waa-tas inestunud terakoti juurest üles:

„Mis, jälle, nüüd lahti?“

„Turbad on niisked,“ hüüdis masinist.

„Tohoo ullu!“ karjus peremees, ja Selgeri poole: „Mis fodi ja, pois, sinna wantri waheshe oled loopinud jälle?“ Ning aimates asja-olude kofutawust, et kogu wiljapeks wõiks luhutada häbits terve külla ees, ta ei fiitunud kofmetusest wäljendada muud kui paar korda oma „jälle“ ja „jälle“. Sööstus masina juure, kus kuffus kummuli turba humitusse. Ageduse hoos kahmas peosse tühedama ning fihtis sulase juumas. Kuib mätlik turwas oli kuuwusest nii kerge, et langes poolele teele maha ja purunes tuhaks tuletagi.

„Mis te mehed mässtate, turwas kuuw kui tael,“ pöördus Tooma peremees masinameeste poole.

„Turbad tahamad alles õieti niiskeks teha, küll siis põlewad!“ mainis Wäljaotsa sulane, kes parajasti oma põhufoormaga sealt mööda sõitis.

„Ära fiin pilka kedagi,“ lõikas Mtsauna eit talle wastu, „waat kui läed oma kuurmaga wiil tiile.“

„Soo-soo,“ muigas Tooma peremees. Töö innus polnud tal „feda“ meelegi tulnud. „No j e l l e st ei tohi puudust tulla, jälle.“ Ning rehe-liste poole pöördudes: „Seis! Tunnike puhkust. Ribeda tüü piale on waja naps kibedat.“

Ta kadus wantri juurde. Sealt aga tuli ta tagasi, näost walge ja teel põiti juus. Sööstas sulase poole:

„Ole wa wennas ja näita, mis sa nüüd wõid, jälle. Pudelik juures rahmeldamise hoos olen unustanud koju!..“

Seda kuuldes teine masinist, see Wäike Hans, oli kofje rähku wal-mis abiks:

„Daf wõtab mu woti, faab rutem käidud!“

„Ole ja mees meheks,“ tänas peremees.

Nüüd ei jäänud Tooma sulasel muud üle, kui võtta Väitse Sanju kummikurnaja ning kihutada koju.

Kui peremees veel tagant järele hõikas, et maadaku, pudelid seilavad kapi taga nurgas rätikusse mähituna, siis sulane jeda enam ei kuulundki. Su ta kogemuste järele taipas isegi, kus peremees tavaliselt wiina hoiab!

Tõudes küla wahese, algas Gelgeril tõeline Kolgata. Tee oli nagu ristisonade mõistatus, leemendas porist. Pidi sõitma kallastpidi nagu noateral.

Kuni Kallasteni, poole wahemaani, polnud fiiski wäga wigagi. Gelger selge peaga sõitis jalgrattaga hästi. Aga just seal Kallastel, alangu weerel, ta südamealune lõi õhufekts: järjult mäest alla sõites tundis äkki, et pidur ei peal Küll wajutas jalgu pedaalidele, kuid need andsid wändata tagurpidi veel wabamalt, kui edaspidi.

Ratas tormas jubeda kiirusega alla paekaldast. Saabudes poolde mätte, Gelger peaaegu oleks kaotanud orienteerumismõime. Suutis juhtida ainult otsejoones, Kuradi Kantsli juunas, kust õhute wiis paarikümmeend silda merekalda kinnirägastikku. Kihutas otsekui mõõtmatus ilmaruumis läbi eetri päikesesse, mis hiilgas weepinnal. Üksikud momendid elust mõõdufid tal waimusilma eest kaleidoskoobina, just nagu uppunud sügawiku kohal. Ja seal, keset kriitilisemat momenti, tal meenuski pilt, kuis ta lord poisteksena, sõites ratta wahetuul omuga kooli, kuhu tal nii wastik oli minna, kuusu hoos oli salaja fulgenud porilaudadeta tagumise ratta kahe jala wahese, nii et fugalane sai sõikumisest higistada hüllemini, kui linna aurumannis. Praegusel kriitilisel hetkel ta hawatjes end päästa sama triki abil. Aga oh häda! Kiipea kui asetati jalad rattale, käis põletaw juga läbi taldade: ta oli ju paljajalu!

Ta ei mäletanud enam, kuis see kõik juhtus, aga järgmisel hetkel tundis end paisatawat kuhugi pehmesse ollusse. Sinna ta jäi lamama.

Wigudes ta leidis enese hiigla põhuhujas, keset maanteed. Parajasti Wäljaotsa peremees ja ta sulane wehkiwad nõutult käsi. Neil oli järju läänaku kohal kõrge koorem kerkunud ümber ja sinna sisse oligi Gelger paiskunud täiel hool.

Kui nad Tooma sulase jalule olid aidanud, sõnas Wäljaotsa Wana:

„Ets Majauna eide sõnad läksid märki!”

„Su tal findril kure film, kui puuslikul,” needis peremees.

„Nüüd sul tuleb wiil Tooma sulasele waluraha maksta,” seletas Wäljaotsa sulane. „Sa Väitse Sanju ratas wälja osta!”

„Jah, korat, et sii kurem just sel kohal pidi ümber minema, et jäi keset tiid teisele ette,” manas peremees saatust.

Gelger pidi esimesel hetkel Wäljaotsa peremehele tänuipisaratega kaela langema, kuid taibates teiste jutust asjaolu seisu, ta ei langenud peremehele kaela, waid kirus.

„Mis sellest walurahast, aga ratta parandus tuleb küll teie wälja maksta.”

Sõiduriista esimene osa oli ka tööpoolest niivõrd näsus, et sellega oli võimatu sõtkuda edasi, olgugi et tee siis allamäge.

Kolmele aeti koorem uuesti püsti, ratas wijati kummuli koorma otja ning sõideti koju.

*

Selle mahe sees jookkis töö miljapeksu juures täiel hool edasi. Turbad olid äkki taas kuuivanud nagu nõiamäel.

Aga mida pikemale wenis aeg, jeda aeglasemaks jäi Looma pere-mehe tööind. Oli ta ju aus inimene ja mis lubatud, see lubatud. Töö-
lised hakkasid talle juba wilstu waatama. Sulane oletas pidanud selle aja jookkil ammuugi tagasi jõudma. Tee küll wilets, aga aega oli antud kah.

Dotas peremees veel tunnikese. Piilus wahetewahel maanteele; jeal aga polnud näha ratast ega ratta meest...

„Tehke seiju!“ pörutas ta äkki, terakotti maha wijata.

Masin peatus ja inimesed said tõmmata hinga.

„No, jälle, kuhu sii pörguline nüüd jääb nende samadega?“ kirus peremees, otsmikult hgi pühkides.

„Su teil wiist niid torud sial kodus. Affas alles ajama. Sii mõtab muidugi aega, enne kui aljast tuleb!“ osatas masinist katla ees pilgates.

„Wuata isi oma torude järele, et niid, jälle, sul endal taima ei lünda,“ wihastas sõlwatu.

„Ega põle karta muud, kui et affas teine, ligund, iji kodus mek-
kima, ja mekitas meele minema,“ arwas Peedu, ärenewest segane ja ootusest rahutu, nagu hõberaha joodiku jatis.

Korraga kõlas naiste pere hulgaft, kes põhu huniku taga seelikuid kohendasid, hüüe:

„Näe, tuleb wa wandersell juba, tuleb!“

Muuski wõsa tagant nähtawale inimkogu, komps käetjas — aga jalamehena.

„No, kuhu ta hulgu, mu ratta on pannud!“ tartsatas Wäike Hans ehmunult ning jookkis tulejale wastu.

Nüüd kuulsid kohalejäänud, eemalt ainult sõnade mulinat ja nägid ägedat kättega mehikemist, mispeale Wäike Hans pani mõõda maanteed libuma Wäljaotja poole, nagu pishühänd.

Polnud teda siin ka enam hädasti wajagi — tema osa wiina jäi teistele järele...

*

Juba mähkis õhuke widewik ümbruse kontuuresse, kui Looma rah-
was jäi lõpule miljapeksuga. Roidunud olid kõik, nii masin kui ka in-
mesed, ja igaüks mõtles aina kodu peale. Seetõttu juhtuski nii, et kui
kõik reheliised kadusid ükshaawal kodudesse, Looma rahwas ei teinud
sellest suurt muret, et nende sulane kojuminejate kambast puudus.

Muult perenaine tegi teel märkuse:

„Ei tia, mis sii Muut sinna wiil wedelema jäi?“

Seepeale wastas peremees uniselt:

„Tema asju nüüd! Eks wantfigu, jälle, jalgi järele, tiab küll, kuspuul kodu on.“

„Pime ja porine tii . . .“

„No, mine ja võta ta's sülle!“ parrises peremees ning tufastus. Selgeri mahajäämisega oli aga lugu hoopis imelikum, kui seda keegi kodurahvast aimatagi teadnuks.

Sauka juurest, kus ta end pesemas käinud, tagasi tulles, tahtis ta teistele otsekohe järele rutata. Aga seal hõikas katla juures asfildam masinist:

„Sei, sulasepois, ega sii nii lihtsalt lähe!“

Selger pöördus kannapealt ringi ning jäi hetkeks kohmetult peatuma.

„Nojah, olin väsinud. Babandust, et unustasin jätta jumalaga.“

Astus nõtkuval sammul masinisti juurde ning diendas kää:

„Nägemiseni!“

„Nägelemiseni, nägelemiseni!“ vastas teine pahaseft, ilma et oleks pakutamat kätt vastu võtnud. „Sellega on meil aega. Aga nüüd avita mul sii rihtm siit masinalt maha võtta.“

Selger ei teadnud ju sellega arvestada, et ta — poolest jaadif masinist, nagu ta kogu päeva wett medades olnud — pidi nüüd asendama wäikese Sanju, kes ikka veel polnud jõudnud tagasi wäljakule. Su ta wiist rahmeldas kogu aja Wäljaotjal oma ratta kallal.

Præguise ülemuse käsku pidi kuulama ja Selger ajetas käd külge.

Rihma mahawõtmisega ja rulliferimisega oli tegu küllalt. Sulane sai õlist libedaks, nagu lutzu kala. Ja imelik, mida kiiremini ta tahtis asjaga toime tulla, seda hõlpsamini läksid käd sassi. Pealegi kestis see rahmeldamine pimeduse kätte all, poriseks tallatud platstil.

Kui wiimaks ometi nii kaugele jõuti, et rihtm rullis ja masinast pool tosku wälja lastud, sai Selger oma üllatuseks uue päewakäsu, ja seekord veel hullemas endisest.

Masinist, pintsakut selga upitades, lausub, nagu oleks see päris endasjundistetan:

„Wõta nüüd sii rihtm selga ja tasji Kristjanile. Pane kõõgi nurka pörandale.“ Ja sõrmega ähwardawalt hoiatades: „Piad hoidma seda kui oma kallimat, sest ilm akkab sadama.“

Samal hetkel langes Selgerile wihmapiiß ninale ja tal wilksatus ajust läbi, miks see esimene piiß alati kukub just ninale? Aga polnud mahti filosofoeerida looduse saladuste üle; rihtm pidi kiiremas korras ulualla saama, wastasel juhul Tõnuri omad pesku homme wiljapessust huu puhtaks.

Nüüd hiinas sulane tolle salapärase rihma, mis nii wäga pidi karjima wihma — õhule, ning waatas läbi pimeduse taamal mustendamaile hooneile, kus pidi asuma Kristjani.

Masinist ise kadus jäljetult õhhe, ei tea, kuhu, kas Aadu talu Marta poole, wõi Saare-Jussi Suula juurde, katla taga jaadud kuumust kontidest wälja higistama.

Miisits jäi Selger üsna üfsinda kurja ilma hooleks.

Kristjanile ta polnud warem jalgagi saanud ja nii ei teadnud ta ta dieti, kust see tee sinna wiis, kui sealt wäljakult sinna üldse teed wiis. Pimedus aga aina tihenes ja wihma hakkas walama, nagu woadift.

Polnud Selgeril nüüd enam aega mõelda teistele teedele, kui sel-
lele kõige otsemale.

Järgmisel hetkel ta ruttas õhva üle hiljuti koristatud ruffimälja.
Tantjäs üle teravate kõrretüügaste, nagu india fahiir naelte otjas,
ainult selle wahega, et tundis taldade all tulist walu, mida need seal
Indias ei tundwat.

Saabudes põllu weerde, Selger äkki kaotas maatera jalgade alt
ning prantjatas, rihma rull ees, magistraalkraawi. Magistraalkraaw
oli kaewatud alles hiljuti ning kaldad leemendasid märkselt sawil. Ta
wajus käpuli kraawi põhja ning jäi sinna finni kui kitti. — Etu siin
maailmas oli tõesti hapu!

Kui ta juure rabelemise peale jäsemed jälle enda kätutusse sai, tõbas
rihma järele. Raske rihm oli wajunud samasse lähedale muda põhja
ja muutunud sawilombiks. Peksu Tõnurid homme oma wilja kas
wõi wihtadega!

Sügawast mitme meetri laiusest kraawist, mille järjüd kaldad
wihamast libedad, oli raske kandamiga ülesronimine waewaline nagu
hõlaga luteel tõusmine. Pealegi wallutas ümbrust kottpimedus ja
õht oli küllastunud külmaist weest. Kui masinist väljal oli hoiatanud,
hoidku julane seda rihma nagu oma kallimat, siis nüüd Selger keris
sellejama kallima rõngast lahti, tõstis ühe otja üle õla, sidus ümber
rinna, ning käed wabad, roomas kiwe kriimustades kaldalt üles. Rihm
lohihes tal pori sees järel, nagu boa-madu, wagu taga.

Oma hiigel-afselbandiga wiimaks wälja saanud, ta et mõelnudki
seda enam rulli kerida; niiviisi lohistades sai joosta hulga tervemini.
Rihm oli ligunenud läbi niikuinii, olgu see nüüd weel rullis, — Mi-
mata wõi mõnda muud moodi.

Talu hooned ei wõinud enam olla kaugel; juba tundus lähedal-
asuma käimla lõhnu, — aga enne weel, kui Selger sai edasi sammua
haar, pidi ta jooksuma jalgupidi okstraataeda.

„Kust nagu mõni kindluse wangla, kaewikute ja traataedade taga,“
kirus ta endamisi.

Tõudis kiiski wiimaks oma lõhkise wajaaru warbaga talu mustenda-
wate hoonete wahese, keset õue.

Seal, keset õue, ta jäi peatama ning küsis endast:

„Kus tont see kõõk nüüd siin peaks asuma?“

Rohusetruu asjatoimetajana talle ei tulnud kõige selle rahmeldamise
peale meeldegi, et rihma wõib wiia warjule ka mujale usualla.

Talus olid kõik aknad pimedad.

Juba hakkas Selger end lohistama ühe juurema ukse juures, kui
äkki tundis, kuis keegi kujuk teda tagasi. Ööpimeduses ta ei märganud,
oli see „keegi“ elus wõi elutu olemus. Ta peatus, et murida järele,
mille taha see ohelik nüüd finni oli jäänud, aga waewalt sai ringi pöör-
duda, kui teda tõmmati järju raskuga nii ägedalt, et ta kaotas libedal
mudal tasakaalu ja prantjatas jalgu hakanud seakünasse, mis näis wal-
mistatud olevat parajasti tema mõõtude järele. Seejuures libises rihm
õlast ning kadus jubeda urina jaatel jäljetult.

Aritiline teistford. Gelgerile meenus Kristjani suur Nallu, kes päewa jookkul torra oli käinud wiljapeksu juures, just nagu „üle waa-tamas“. Ega see koer polnud harilik suur, waid ikka päris hiiglane omasuguste kessel, otsekui sündinud wafikas. Zuba mõljalul Nallu oli Gelgerit waadanud wiltu filmaga ega mõtnud pakutud leiba wastu; ju nüüd oligi selle mõõriti wahtimise tähendus käes! Koer oli lõõnud ham-bad rihma, nagu pehmesse pastlasse.

Rihm lohises tal pori sees järel, nagu boa-madu, wagu taga.

Suurem rasumine tolle „majawalitsejaga“ jäi küll sel puhul teiseks torraks, sest — olgu n'd koer suur ja wägew kui tahes, ega ta mitme-puudalist masinarihma ikka kaugemale ei suuda wenitada kui mõned kätataied, aga kihwade jäljed mõisid rihma sees küll olla haigutawad.

Muimoodi sai Gelger enda kätte usaldatud „walla“-waranduse wii-maks jälle kätte. Kuigi koer seepeale küll kohe lõugama pistis, ei saanud ta sulasele tiiski suuremat kahju teha, sest ta oli õõjeks kinni pandud ning siples nüüd tugewa keti otas, seitsme sammur ütiist eemal.

Gelger rullis nõutud rihma kähku rulli, kuna kisa peale mõis kottu kulla kogu kihelkond. Õnneks aga rehelistes olid pitaft ja waewarikaft

tööpäämost nii roidunud, et kutsika hantsumisele ei reageerinud üldki, peale paari tuisetana, kes laagutades lendasid õrrest, eemale elajast.

Kandami taas sülle upitanud, Gelger kumberdas lähima ukse poole, et omegi fõrd lasti jaada neetud rihmast. Sündigu homme siin talus mistahes, wandugu ja kirugu masinist end jaburaks või fõdgu oma wana müts ära mitu fõrda — tema, Gelger, ei tõsta enam tiilgi jalga siia lanti, ei waata siia poolegi enam.

Aga inimele tahtmine pole alati taewariik. Ja Tooma julase õhwardus ja waga soom ei läinud tepe mitte täide. Ta tõstis jalga siia tallu weel mitugi fõrda, ja mis puutus siia poole waatamise, siis ta filmad edaspidi Toomal mujal ei seisnudki kui Kristjani talu kohal. Beremees pidi talle fõrd märkusegi tegema.

„Mis ja, jälle, sinna Kristjanile iga jumala õhtu nii ülid? Nagu uutats messiaist tulema!“

Messiaist neh! Peaks ta aga tõesti tulema!...

Zugu ise kujunes järgmiselt:

Kui Gelger oma kandamiga oli kornistanud üle kõrge täwepatu ja wisanud prantsatades nurka selle nurgelise, ta tõmbas hinge ning pühkis higi. Geteks läks tal segamini, kust otjast ta siia fiske oli pugunud. Kumberdas tülk aega piki seina ning kompas siis trepiastmeid. Sa sama trepi ülemistel astmetel kuuludus parajasti samme... Rahllemata polnud see mõni luustik faks, waid inimene, kes fisa peale oli ärganud.

Gelger reguleeris hingelõõrid aeglasemaks ning jäi kuulatama. Ta ei teadnud, oli see seal mees või naine, püsfiga või ilma. Wõib olla, armati, et wargad majas. Talu wanemad inimesed olid talle jumala-wõõrad ja need omafõrda tundsid masinarihma igatahes rõhlem kui üht Tooma sulast. See rihm oligi talle ainufeseks aurfuse tunnistuseks, kui asi läks standaaliks.

Standaaliks küll ei läinud, aga inimene trepi otjal astus üha alla-poole. Astmed nagisefid ja ragisefid; allatulija pidi omama taalu.

Wida lähemale too õine waim lastus, feda findlamini ütles Gelgerile waißt, et olewus, kellega ta praegu ühtesama õhtu fiske neelas, ei wõinud olla keegi muu kui naisterahwas.

See naisterahwas lähenes saladuslikult, ning faabudes üsna Gelgeri ligidale, puudutas teda käega.

„Kuidas te nüüd selle fopaga suutsite rihma ära tuua? Olete ülent libe fõit,“ pajatas mahe tütarlapse hää.

Gelger aimas sellest häälest Zärtat, kes ta Tooma rahwal wiljapeksu juures abits olnud. Ta oli sellele plikale päewa jooksul fõrd filma wisanud — ju ta woen polnud jäänud asjata. Nüüd wõetaks wastu lahkesti, nagu fõduwäiks! Aga tuline kahju, et ta warem lähemalt ei uurinud järele, kuidas see Kristjani fõht nende mõõtude ja wakamaade poolest talle sobiks!

Zuba ta haaras neiu käe ja tahtis diendada huuli, kui tüdruk äkki paistas:

„Kuidas teil, Wäite Hans, täna nii pehme käsi on? Ja nii fõe teine...“

Gelgeril tõusid karvaohtjad nina all nii kõrgele hurri, et tõbiatatsid sõormeid, mille järeldusel ta lastis õhtu wägema aewastije, seda wägema, et piüüdis hoida tagasi.

„No ära tatista teise puhast ame ära! — Aga nüid kähku üles! Eiin piirituselambil tulist pohlatiid.“

Gelger oleks tahtnud belda, et seeford ei maffaks üles ronida, kõrgel haffab pea pööritama. Kuid ta tõmmati warustatpidi trepile ja et ta kuffuda ei soowinud, siis pidi tahes-tahmata astuma. „Sah, selle astumiseega oleks kõit korras, kui aga nüüd mingi nõidumise abil saaks enese muuta selleks, selleks mind peetaks,“ nohises sulane endamisi. „Too Wäite Hans, finder! Näib wälja teine kui tuust õlgi katuseräästas, aga waata, milline Don Juan. Sse weel rääkis päewal, et mõõdunud nädalal löinud Lõmuri Tooni juures „maad kuulamas“. Küll ta wiist on sedagi treppi siin õhemaks hõõrunud!...“

Arstisse jõudnud, pika tõukas ta pimedasse kambriisse ning kadus ise teist uft kaudu, küllap wiist sahwrisse pohlamoofi järele.

Gelger tundis paljaste jalgade all sammetwaipa; see lussus tundus üle pika aja Eedeni õndsulena. Esimesest ehmatusest toibunud, ta seadis tegewusse kõit meeled. Aruunis tundus tugewat lõhnaõli aroomi, nii umbes seitseksümend senti pudel. Seina ääres kompas ta raamatu-riiulit, millel tundusid päratud köited. Üks tahest, kas olid need teosed „Meheri entjülopeedia“ või kottufõidetud wanad „Meie Matfid“. Toas walitsewa lõhna järgi mõis oletada, et wiimased, kuid sammetije hiigelwaiba järgi mõisid need olla ka esimesed.

Niikaua kui Gelger triiwis toas ja kaalus tiisedaid teoseid, sai tildruk oma talitamise ja toimetamisega sahwris korda. Ta astus kambri ning lausjus:

„Olete enda päris keeletuks külmestanud nagu kardul.“ Ja kuskil kobades: „Pagan tiab, kuhu na nüid nii tiidud jälle unustasin.“

Gelger pistis automaatselt sõrmed westitaskusse, et ulatada „wälgu-mihklit“, kuid tõmbas siis kae kähku tagasi: ega ta oma furmaatsusele hakka ise alla kirjutama!

Kui neiu sai sahwrist tiikudega tagasi, ta astus kuhuga laua juurde ning wadistas astelduste sessa:

„Nüid süitan piirituse põlema ja —“ ja seadis tiku toosile.

Gelgerile, kes seisis waguvi kui siil, kostis süttimise pragin nagu Seeriku pasun. Ta hüppas neiu suunas, kustutas peoga tule, enne kui see sai wäawilist karata puu külge, ning lausjus kõige loomulikuma häälega:

„See piiritus tõlab mulle niisamutigi!“

Muidugi! Gelgeril oli see tiik tibedat korralikult wälja teenitud, aga preili ei tahtnud sellest aru saada, waid pillas lambi kaeist põrandale. Pehme waip takistas klaasi purunemist ja et Gelger oli kustutanud tiku, siis ei tekkimud ka tulekahju.

Mis neiuiga edasi juhtus, kas ta weel kuskilt midagi pillas, seda Gelger ei näinud. Ta kummardus, forjas lambi põrandalt, lülitas selle seest poole endasse ning süütas ülejäänud põlema.

Rohke lüü piiste tuba hämaraks.

Neiu Järta, kel muuseas õige napilt riideid seljas, vahtis, sunnitud pärani kui põrgu väravad, ja värises. Su ta liikmed olid hirmust nii kanged, et ei märganud kottugi langeda.

Alles siis, kui nad niiviisi teineteisele pool minutit olid otja põrnutsemud, avanesisid neil äkki keelepaelad ja ta pistis rööpima:

„Siidi, ap—appil! Dooma kuff—kuff—kuutõbine on siin!“

Ei tea, kus kandis see Siidi seekord wiibis, aga kuulda polnud temast sippu ega kõppu.

Nüüd läksid ta Järta jäsemed taas pehmeks ning ta hakkas kuttuma. Aga Helger nabis ta kähku kinni ja võttis oma hõlma. Poiss oli seekord üsna rüütellik, kujutas ette, nagu oleks neiu mähtud seitsmesse feelikusse ning kahke kasulasse. Dausus trööstisõnu ja aietas ta siis leigeks jahtunud woodi serwale istuma — ise hakkas uffe poole kolima.

Uffest ta aga wälja ei saanud, sest see oli ehitatud nii kitsas, et tats inimest korraka läbi ei mahtunud. Ja Helger astus wiisakalt sammu tagasi, et sissetulijale teed anda.

Sissetulija polnud teegi muu kui Kristjani Siidi ise, kes siin kambri oli peaperemees. Ta jäi kohmetult seisma ning kogeles õhetawalt palgeil:

„Do, wabandust, et tülitasin! Ma — ma ei wõinud ju teada...“

„Siidike, jumal, ja kõneled wiil wabandusest, kui kõik si aeg tarjusin sind appil!“ kostis woodiserwalt oie.

Peretitire pill muutus seda kuuldes jäiseks kui järw talwel. Ta seiras Dooma sulasele umbuslikult nagu usfile.

„Wiihh, milline häbematus! Teiesugusest haritud inimesest ma poleks järeft siigadust küll uskunud. Siilite kaitsetu tütarlapse kallale!“

„Ega — ega mina — ma tahtsin ainult rihma,“ püüdis sulane end kantsata kiuwanud huultega.

„Rihma, rihma jah,“ kuuldus jälle woodi serwalt, aga juba julgemalt. „Rihma jah! Lähen kohe alla ja kutsun peremehe rihmaga. Nii-sugust rihma, nagu meie peremehel, põle te igatahes enne wiil maitsata saanud!“

See kompliment ajas sulase wiiale. Ta wõhetas näowärwi, nagu kameeleon, ja paiskas tulise:

„Sääraft instrumenti mõite joowitada oma Wäiteje Sansse, et ta teile paremini truidust peaks.“

Peaagu oleks ta wälja paisanud kogu saladuse peenjusteni. Siiski aga, saladus, libe asi, nagu see on, tuli seekord wälja, ilma et sulasel olnuks waja sõna murda. Niipea kui Helger oli keele taas hammaste wahel saanud tõmmata, hüppas Järta woodi jalutitpidi üles, nagu tase otja, ning kähistas:

„Kas ifi tõesti Tõnuri Tooni, kas ifi Tooni päris tõesti wõi? Oh, kallid Tooma sulane, ütle — kas Tõnuri Tooni tõesti, wõi?“

Waeue Tõnuri Tooni! Kõhlemata tal praegusel hetkel käisid sügawad lutsud peal ja küsis Wäiteje Sansu kaeft: „Ei tia, kes finder mind nüüd jälle taga sunab.“

Siidi, wahapeal end wabastanud üliiriineteft, sõnas muuates, rahuliku iseloomuga, nagu ta oli:

„Komistafin all tojas rihmahuniku otja ja pidin juba tagasi keerama, kuid siis tuli meelde, et Väike Hans juba õhtul mõljale tagasi ei tulnudki. — Olin Matoal ulual vihmavarjus, seetõttu jäingi koju tulekuga hiljaks.“

„Nojah,“ sülitati woodi servalt, „ega ta, finder, jeda Mitauna Mmatti põle jätanud.“ Iõi kãega, nagu ei hooliks ta sellest poisist enam põrmugi, ning pugedes pehmesse asemesse, tõmbas omaoetud willase palata üle loffide.

Esimene maatus siin Kristjani ärklitoas oli nüüd läbi, aga algas veel teine.

Teadmiks Selger alul aimata, ta poleks lambist piiritust lasknud, sest järgmine süüen lõppes järealt just seetõttu, et põletismaterjal laastis kolbis kahanes kohutava tempoga.

Kristjani Viidi haritud plikana ostas mehi kohelda taktilisemalt kui maa lastmanud Särta.

Sigem oluks küll poisj tüdrukute toast välja lüüa, kuid erafordne oluford lubas erafordseid järeleandmisi. Võib aga olla, et Viidi ei kütanud Tooma sulast seepärast eemale, et poisj, hoolimata saviest mõlmusest, omas tugewa keha, julged filmad ja tumedad lofid.

„Eks toetuge toolile,“ soovitas peretütar huulepulkka lihendades.

Selger otse mõpatus sõdrasest ootamatust meeleolu muutusest ning toetaski taguotja kuhu parajasti juhtus. Juhtus ka hullule kohale, silkijets mõõbatud portselanist pesukaussi, mis ilutjes Viidi aseme peatši otjas. Kaussis oli wesi mitu kraadi ihutemperatuurist külmem, ja sulane hüppas üles nagu wapsikut salmatud. Seejärele ta mõttis aset wana-moelisel sohwatoolil, mis aga iganenud wedrude tõttu tegi nii piinlikku häält, et poisil jooksis üle keha kuumuse laine. Ta pidi seal istuma sangelt nagu warao muumia, sest iga vähemagi liigahutuse juures mõis orel jälle üürgama hakata. „Kuradi preilid, waat“ millised instrumendid muresewad oma buduaari,“ kirus ta endamisi. „Niisugune heliredel kuluts näitusele välja panna, kus jellel mõiks istuda lasta puhta raha eest.“

Viidi, kes oli wahapeal igawuse pärast end manifestirima hakanud, lausus pead süles hoides:

„Kuuksin Tooma-prelna käest teie äpardusest peotüünis ja tunnen kaasa.“

„Tanan.“

„Kuid see toolakas käimine jäi mu meelest weidi segaseks. Runade otsumisega ei näi asjad päris korras olewat.“

„On küll.“

„Ei ole. Lugesin jeda prelna näolt, kui ta jutustas.“

Selger külas seni peretütre juttu nagu Taaweti laulu. Ta filmad kindusid Viidi taledale kehale ja lopjale patsidele, millised nüüdsel ajal haruldusiks. „On tõesti naine, kes mõiks mõluda rohkem kui mõneks minutiks,“ arwas ta ohates.

Tekkis piinlik waitus. Peretütre sõnad mõisid saada faktualiseks, kui ta nüüd veel hakkaks pärma üht-teist tema, Selgeri, elust ja olust

Tooima talus. Kui ta edaspidi tahab tegemist teha selle rafineeritud daamiga, siis ei tohi avalikult tulla wahetord prelnaga.

Sadaohtlikule jutule oli tarwis uut teemi. Selgeri pill riivas riulit ning ta tegi otuseks wiia keskustelu sealolevale tüsedalle artiklitele. Wiletja walguse tõttu polnud niiliski mõimalik otustada, milliseid teoseid need sisaldasid.

„Olete kirjlik lugeja,“ sõnas ta ettemaatlikult.

„Eoen. Kuid maal on selleks mahti wähe. Kogu mu roomatute tagawara asub linnas.“

„Arwastin alul, et need teosed seal riulil kuulumad teile.“

„Kuulumadki. Soowite ehk albumeid waadata?“

„Meeldi.“

„Ega te enne walget ju ei lahku?“

„Ei miski hinna eest.“

„Amitate hommikul masinistil rihma peale liüa. Tõnuritel hakkab rakis wäljal juba kõdunema.“

Joosep ja Maarja!

Siidi aga astus riuli juurde ning haaras sealt ühe tüjedaimaist. Ta ulatas kõtte Selgerile, ise jäädes püsti tooli taha, et anda seletust. Wõõras album ilma seletuseta on ju sama, mis tundmata wõõrteel sõnaraamatuta.

„Siin on uuem foto mu tädist,“ algas peretiitar.

Tont oma tädidega! Tämatud, et puudusid weel ammad! Aga Selgeril oli kindel nõu, ühte jäärast Kristjani Viidile kaela määrada. Waja ainult hobuse kannatust.

Ja Selger kannataski rahulikult wälja kõik tädid, täditütred, onud ning onupojad ja peale seda kupatist weel nendegi tuttawad. Sest tüdruk oli seletamisega nohe ja igale näolapile liias juurde midagi iseloomustawat.

Seitiliir kestis ligi pool tundi. Ja lõpuks, kui elawad olewised läbi ning algasid igasugu piltpostkaardid, arwas Kristjani Viidi oma toetatud wõõra wastu täidetud olewat; wõis ju arwata, et linnamees, nagu Selger, seesuguseid ja weel paremaidki juba ammuugi näinud. Aga siin tüdruk effis. Niipea kui algasid postkaardid üleswõtetega igast maatilmaakaarest, kaswas Tooima sulase huwi nii suureks, et umistas isegi, kus istus.

Kummendawate kõrwadega ta jäi taas wagusi paigale ning liiwenes piltide waatamisse. Ta keeras lehekülgi siit ja sealt, uuris üht ning uuris teist. Saks isegi niimõrt häbematuks, et kistust mõne neist albumist wälja ja uuris tagasilgi.

Peretiitar kannatas kõike külmalt rahuga, sest enamikus postkaartide tagaküljed olid walged, nagu tundmatud alad maakaardil. Aga kui muutus juba niimõrt jultumaks, et hakkas üstikuid kaarte korjama põlwele, ei suutnud ta enam waitida.

„Ärra Selger, teil näib olewat erilise huwi piltpostkaartide vastu.“

„Arwastite dieti. Just eriti linna-waadete vastu...“

„Olete palju rännanud?“

„Gestis küll...“

„Seda võib juba arvata,” ajas tüdruk enda pektunult sirgete.
 Korjanud põlvele koguse kaarte, Selger sulges albumi ja ohkas:
 „Niiviisi!”

„Kuidas niiviisi?” mossitas tüdruk. „Ma pole mõelnudki neid
 kaarte kinkida teile.”

„Ostan puhta raha eest.”

„Veel vähem nõustun sellega.”

Selger vaatas üles ning otse tüdruku silma.

„Kui te ei kingi ega ei müü, siis — siis vähemalt annetage üs-
 neilt minu abistamiseks.”

„Ärra Selger, teil näib olevat eri-
 line huvi piltipoistkaartide vastu.”

Kas see pois on purujoobnud, sest piirituse järele fogu ta ümbrus
 lõhnas, olgugi, et Järta just enne õhtut oli lõhnastanud tuba, wõi on
 ta tõesti peast tublisti segane, nagu küsarahwas teab rääkida?

„Kas tahate mind abistada?” küsis pois ülesti, tunginult anudes.

Tüdrutut haaras kerge jubeusehoog ning ta pill rändas wiivuks
 teisele poole seinameerde, kus põõnutas Järta, teki kergesti tõustes ja
 wajudes rahulikus hingamise taktis. „On see ta unekott!” firus ta
 endamisi.

„Wõtte siis üts!” lausus ta seepeale kõlatult, põlwele nõtkudes.

„Ma ei effimud teie wastutulelikkuses. Olen teile väga tänulik.”

„Palun.” See kõlas aga võimalikult jäijelt.

Gelger aietas nüüd albumi lauale ning walis poolsestosinasti kaar-
hüdeft wastawa eksemplari.

„Clutseh neist jugulajist, seda siin albumis näitajite, keegi walis-
maal?“ küsis ta seepeale, altkulmu tüdrukute otsa maadates.

„Sumala pärast, härra Gelger, mis te ometi mõtlete?“ kogeles Diifi
täis hirmu, ning arvutas, mitu sammu ta wajaks, kui hüpata Zarta
moodi juurde. „Mül pole wälismaal ainuiski jugulast. Üks mu risti-
isadeist reisis lord, kuid ta on juba surnud. Sumala nimel, jätke surnud
rahule!“

„Aga tutawaid?“ ajas julane peale kui uni.

„Ei, ei, ka neid mitte.“

„Wäga kahju!“ ning Gelger lasi nõutult pea longu. Ta ulatas
tüdrukutele kaardid tagasi.

Kas nüüd kaastundeist mõi kartusest, aga Diifi lasi üle huulte libiseda:

„Oman ühe sõbratari.“

„Sõbratari!“ hüüdis Gelger hülgawal näol ning hüppas toolist
püsti, hoolimata piinlikust muusikast mööblitüki sisemuses.

„Wiibis ta Prantsusmaal?“ küsis ta järeksilmil.

„Ei.“

„Wähemalt siis Maroffos ehk?“

„Ta elab Lätis.“

„Minult Lätis?“ tumenes Gelgeri nägu.

„Digemini — Lätti Walgas,“ jätkas tüdruk pahaaimamatult.

„Aa wälismaal,“ lõi Gelger peetunult käega. „Aga olgu. Wälis-
maa on wälismaa ja lätlaste postmargid erinevad Eesti omadest nii
egi kui tagatüljelt. Olgugi, et postkaardil ilutseb „Nizza“, laseme selle
saata Lättistki vähemalt.“

Ta siis seletas Gelger puhtjüdamlikult põhjuse, milleks seda kaarti
majas. Rõneles, kuis ta oma korteriperenaisele oli töötanud saata ter-
minin Rahemere kaldalt. Ta mõidaks sellega mõndagi. Ta mida kau-
gemale ta oma jutuga jõudis, seda rahulikumaks jäi tüdruk, kes lõpuks
maeratas, ähwardades sõrmega:

„Aga see on ju ninapidi medamine.“

„Nüüdse ajal ei saa teisiti. Ei kõlba ju linnas kolleegidele wastata,
kui nad pärimad, kus meefin sume, et peefin aga maal rehte ja tõssfin
sõnnikut! Sõbrad pigistaksid nina kahe sõrme wahese ning keeraksid sõna-
lausumata selja.“

„On's häbiast maal töötada?“

„Mitte seda. Ega ma siis siin poleks wiibinudki kosumas, waid
olefin linnas nälginud edasi. Kuid linnainimestel on omad eelarma-
mused maa kohta, nagu maainimestel linna kohta.“

„Citada seda ju ei saa,“ nõustus tüdruk.

„Korteriperenaise poeg on küll kirglik markidefoguja, aga õnneks
ta wiibib praegu maal ja on wähe usutaw, et emand hakkab seda marki
nii uurima, praagi, kui aga Nizza pilt peal. — Aga nüüd — nägemiseni!“
Eest samal hetkel kustus walgus. Läbi aina pimedusest paistis waid
Saur Bonfer wälu taewataarel. Wiim oli laotanud.

Gelger õiendas kae ettepoole ning kohtas tüdruku oma. Surumine testis kauemini kui see oleks sündinud walges.

„Enne walget eht jõuan koju. Täna tuleb eriliselt teemline töö Pühapäewal korraldame linatalgud ja peremees tegi ülesandeks remonte teerida roppimise lauad ja lärbijed.“

„Pühapäewal jaadan sõbratarile kirja ära tarwiliste näpunäide tega.“ töötas Riidi.

„Selleks ajaks on mul ka kaart valmis kirjutatud tarwiliste kirjeldustega lõunamaast,“ vastas Gelger.

„Siinasti!“

„Kõnasti!“

Seepeale julane wäljus käsitandu ning kotas kotas trepi järele.

Neetud trepp oma äkiliste astetega! Kui ülesronimisega oli olnud tegu, siis allamineel käsipuudeta koridoris kujunes päris ehtsaks jalka mortaaliks. Tooma julane kiskus kolinal trepi all asuwale rogustile matile. Matil seisis parajasti Wäike Hans, kes niiviisi sai puhumise põranda ja Gelgeri wahel. Wastasel korral oleks purunenud kas julase pea või põrandalaud. Wäike Hans, tugewasti purjus, et taibanud kogu tudagi, waid haaras langeja embusse ja seadis oma wurrud teise omadele.

„Oh Järtake, oh Järtake,

Sa oled mu kões kui wärtnate...“

käsitutas ta ülewast meeleolus.

Õhinejast ehmatusest toibunud, Gelger taipas otsekohe seisukorras hädahohtlikkust. Ta haaras oma elupäästjal õlgadest finni ning hoiatas:

„Kui sa, poisj, nühid üles lähed, siis muutud ise oma Järtakese kões wärtnaks.“

Wäike Hans sai sellest nagu wähe kainemaks, ta tõukas teise trepila istuma ning kähistas:

„Kes, korrat, sijs fina olet, kas Nadu talu Andres mõi?“

Gelgeril tõusis paha kahtlus.

„Kas Nadu talu Andres on wähest warem siin käinud?“

„On käinud päiwal kui üüsel.“

„Saadana wõrgutaja,“ kargas Gelger püsti.

„Wõrgutaja neh, käiwad iga ommikul peremehega jeltis mere mõrde kaemas.“

Gelgeri rinnust pääsis kergenduskohe.

„Nadu talu Andres ma küll pole. Aga mis ta seal ülewast wehib käia?“

„Eks seal ole wähest kah püüda. Kes püüda ostab, püüab igalt poolt,“ targutas Wäike Hans.

„Ega ometi Riidi?“

„Mis tühja niüh Riidist. Riidi, finder, piilub igal õhtul sinna Tooma poole, kus sii totter tolgendab.“

„Kes see totter seal siis —?“ nõudis Gelger kuivanud suul.

„Eks siijama ole, kis katlale wett widas, sii Muusika-Mutt mõi kuidas teda külas kutjutakse.“

„Mu rusikas hakkab jügelema,“ kurjustas Gelger turja winn lõmmates.

„Siis saab raha,“ vastas Wäike Hans pahaaimamatult ning lastus väsinult istufile. „Aga kes ja siis õige oled? Hääl just nagu tuttav, aga ei mäleta, kus ma kuulnud olen.“

„Kui sa päeval paar tõmatat kuulasse saanuks, küll siis mäletaks.“

„Ara no nori. Olen kole väsinud. Astusin Tõnuri Tooni redeli tatti ja pidin tegema uue pulga.“

„Paras oleks sulle nüüd, kui lähedaid üles. Aga oled samuti mees ja mul on sinust kahju. Sühata mulle parem teed.“

„Kuhu õige?“

„Toomale.“

„Ah, oled jäänud hiljaks. Kotilepi Jaanus tuli õhtul tiipial wastu ja ütles enda minevat Saare-Suspi juurde kaarte ära wiima. Si aga wajas Tooma tii otsast sisse kui siil.“

„Mis see mind puutub, minu ase on aida lahas jada sammul eemal..“

Soobnu aju töötab hirmsa kiirusega ja ei saanud Wäike Hans enam mahti mäletada, kuus ta minut warem jeda meest oli tituleerinud totrats. Pealegi olid talle purjuspäi kõit inimesed lähedalt jukulased. Nii ta siis pajatasti:

„Wen, sa olet ikki isti sii Tooma sulane,“ ja haaras teise warrukast kinni. „Ara pane pahaks. Sinust saab wiil asja masfina juures. Kui sa wiil mõned korrad wett wiad, wõid saada kas wõi infeneriks.“ Ja siis, nagu meenuksid talle äkki teenistusekohustused: „Aga mismuudi sii masfinist õhtul affama sai? Ma ei saand Wäljaotsast enam ära. Natas oli wiidud jepa juure ja peremiis tegi liitri. Mis selle rihmaga ometi sai? Omme on Tõnurite järg.“

„Bista käsi tagumendi alla, siis tunned, kus rihm,“ seletas Selger.

Wäike Hans hüppas ehmunult püsti:

„Ega, ega sa sihantse ilmaga ometi tükki ei teinud, et widaqsid rihma siia?“

„Bedasfin küll. Masfinist tästis.“

Muidugi ei teadnud teine endale ettegi kujutada, mismoodi see wedamine tõelikult oli toimunud.

„Ah, tema kästi nüüd. Nägid asjata waewa. Palju's mina olen jeda lohet siia wedanud? Dotan, kuni wanamitsis kaob. ja masfin siis rihma ta oma õlituusse. Kogu selle kupatuse poetan põhuhunnikusse.“

„Oleks ehk minagi sellega hakkama saanud, aga seekord ta ajas õlituue endale selga.“

„Oh sa setuise, wõi selga ajas,“ naeris Wäike Hans kohjurõõmsalt. „Wõi ajas ikki selga ja pühkis laste manu. Aga tiad, Tooma sulane, mul tunaeile rihma peitmiselega juhtus niisugune apardus, et olin tor-ganud ta otse sinna kohta põhuhunniku weere alla, kus naised käiwad feelikuid kohendamas!... Tiad, selle nalja piäle piab wõtma. Mul on siin wiil tilluke tilgake, kae pärra.“

Kuid Tooma sulane oli kufumiseft laine ja arwas, et siin kojas oleflemine wõiks saada hädaohutuks.

„Küll ma kaen, aga enne läheme wälja. Peremees iga minut wõib sattuda kaela. Ja Zarta teadis rääkida, et tal olemat niisugune pükfi-rihm, misjuguft sinutaoline weel ennem maitsta pole saanud.“

„Siis waletab, finder.“

Sine, et selle kisa-tära peale, mis sel ööl siin talus korraldati, meel keegi polnud tulnud. Ei tulnud aga seetõttu, et peremees Madu talu Andrejega põõmutasid reheall wankris, kuhu nad olid heinud ootama aowalgust. Nad kawatsesid sel hommikul eriti warakuult merele sõita, et talwets mõrdu wälja tuua.

Selger awitas oma kolleegi kawatust õue. Sues puhus niisugune tuul, mis seagi oleks püsti ajanud. Wäike Hans aga leidis kofe hüwa nõu:

„Kobime rihaalla, sial saab tuule liist iad warju.“ Oli ta ju siin nagu oma inimene ja pinedaski kõik urfad teada.

Polnud ka Tooma sulasel isu selle tormi ja poriga teed otsida koju, enne kui walgeneb. Rihma kandmise murest oli ta igatahes lahti, asjamees oli ju ise tagasi.

Sellisi mindi nüüd rehealla, kus wõeti istet wärawa taga kummuli keeratud juurewiljakasti otjas, wankri lähedaimas läheduses. Wäike Hans otis põhjatuult taskust wiinapudeli ning ulatas Tooma sulasele.

„Ära maitse, waid kalla alla,“ andis ta sõbralikku nõu. „Muuseas, kaua ja seda Tooma wanamiist juba orjad kah?“

„Kalendri järele saab warsti neli kunn täis. Aga kui aujalt arwestada ja logelemiseajad „rehnutist“ maha arwata, siis peab arwama kõigest kaks kunn. Sieti-delda, palt wastab kahelagi kuule napilt ja pealegi peremees loeb oma „rehnutist“ maha iga rehapulga, kui kofe uit asemele ei tee.“

„Peremiis olewat sul küll päris kena kühjas. Tahtwat ifti elada uuema muu järele.“

„See on õige. Resthommikul ajab magama ja tilga wiina joodab ka wahel sisse. Suwel sai enne päewa loojat wabaks. Efs alul oli seegi-päraist wilets küll, aga hiljem, kui käed juba karedaks said, harjus ära.“

„Mina jälle olen siinpoolt kandis masšinaga alles paar nädalat, aga olen oskanud end juba tenasti sisse rehtida. Olen laialt käinud ja mõndagi kuulnud. Nüüd tiab pool küla salajas, et Madu Andres oma osa mõrra raha põlegi suutnud ära tasuda. Tegid niisama juu-sonalise lepingu ja tuleb Kristjani Ruskil tasuda kogu sii kupatus. Seft linna härrad ei lepi juu-sonaliste töotustega, ja Kristjani Rusti oli sii, kis oma käega kirjutas alla... Oh Jesand, kui sii Madu talu Andres wiil tiaks kõike aimatagi, mis siit Kristjani Ruskil käest olen kuulnud! Aga Tooma sulane, hoia sa oma moff maas, et sii edasi ei lähe, et minna olen rääkinud.“

„Wõib olla julge, waiin kui haud,“ töötas Selger.

„On ka põhjust. Kui Kristjani Rusti saaks teada, et mina olen edasi rääkinud, ja kui Madu talu Andres seda tiaks, et mina tian, nad keeraks mu testelt kahetorra.“

„Mis suurt pattu sa siis oled teinud?“

„Ega mina põle pattu teinud, waid sii wa Andres iji.“

„Taga targemaks.“

„Andres käib iga kuu linnas.“

„Teiehe kütkod jageminiigi.“

„Teised tootvad linnast raha.“

„Mis see Andres siis teeb, wiib sinna wõi?“

„Suht nimelt. Tal on ju niid elemendid, tead!“

„Kuiwad wõi märjad?“

„Ega mina tea. Aga iga kuu wiib katksummend krooni lapseraha. Ja oma naisel põle aimugi.“

„Need on siis need alimendid. Jah, ega õnnetus hüüa tulles,“ arwas Tooma sulane.

„Ega hüüa. Aga eks ta nüüd jälle selle eest röögib jeda hullemini, kui juba käes on...“

Waevalt sai Wäike Hans wiimase lause õelnud, kui nende seljaga wantris hakkas äkki elama.

„Anna mu puul loomust tättel!“ kostis wiiane mehehääli.

„Enne maksi wälja puuled mõrrad, siis alles vaatame, mis loomusjega saab,“ wastas teine weel wihasemalt.

„Ma ju mõrda ei tahagi, puul mädanenult said teised ostetudki.“

„Wõi puul mädanenult wiil. Ja ja isi, sinder, wõtjid niid wastu ja tegid nigu oleks suur asjamiis.“

„Sii on sulle wiil wäha, kis kaskis Wäiksele Hansule wälja lobi jeda jeda elimentide asja...“

„Mis sii rääkimine sulle siis nii tiib, üksford tuleb wälja iffi, kui johipoeg ilmub talu pärima. Aga kis minu puhta raha tasa maksab?“

Seda Adu talu Andres ei teadnud. Et juttu teijale keerata, ta hüppas wantrist alla, käed rusikais:

„Kos, korrat sii patuoinas, sii külastuulutaja, nüid isi on? Ma kiiran ta keskelt kolmekordseks...“

Aga rehealune oli tühi, poisid olid juba ammuugi jalgadele walu annud...

*

Kilgid wihtlesid truubi ja seina wahel soojas. Kass lamas samas lähedal ahjulapis ning lõi ühetoonilist nurru, wahetewahel liigutades murre. Nurgas, juurewiljakastis, kohendatud udusulgedest ajemel, widises taksus ema tiitwa all kari kanapoegi. Ühes seinas ajus kõrge riiul, täis igasugu mannerguid ja topikuid, kappe ja kausse. Teisel seinal rippus rida ohje, range ja paar woolimata loofa.

Üle kõige aga domineeris päratu lai pliit, mille juu küündis tejet sawipõrandat. Pliidi all kees põrgutuli ja pliidi peal jahises kõwa kaetumefi. Rõngastest eemal, plekist palistusel, põles pisike „hundijilm“.

Kolde ees, madalal kolmejalgsel järil istus Selger ja hoidis käes kraadiklaasi, mida hoolega uuris. Ega Tooma sulane wiimati haige polnud? Ei jugugi mitte. Ta tundis end terwemana, kui kunagi warem. Ei, tal polnud künnendikku kraadi palawikku, aga ta waid kraadis jeda, mis teineford palawikku wõib tekitada. Teadagi, Me wirre pidi fogu aja omama teatud soojust, et käärimiseprotsejs toimuks õieti ja et õlu saaks ehtne. Subas ju pühapäewal Toomale kofu koguneda terwelt pool küla ja siis oli tarwis hoolitseda ka selle eest, et naabritel poleks teineford põhjust tulemata jääda.

Peremees, üle walla kangeim keswamärjuse walmistaja, oli alul kawatšenud meistriameti enda kätte wõtta, nagu talwajelt warentateltgi aegadel. Kuid julane oli nii kaua mungunud ja kaubelnud, kuni tähtis toiming lõpuks ujaldati tema kätte. Peremees arusaaja inimesena oli ujaldanud seetõttu, et nagu wiimasel ajal kuulujutud kallas ringi käijid, peeti Selgerit väga kõrge haridusega asjameheks ehk tegelinsiks. Muudugi oli selle eest hoolet kannud Kristjani Viidi. Aga peremees ei teadnud arvestada, et olgu mehel kui kõrge haridus tahes, õlle tegemine olgu ikka ja alati niisuguse käes, kes selle sees üles on kaswanud. Mis aga julaft nimelt kõige enam fundis järeast wõtööd enda peale wõtma, oli see, et ta kawatšes jeni, kui õlu käärib, trükkida walmis tolle kaardi linna korteriperenaisele. Selgeril polnud kibeda töö tõttu selleks mahti olnud. Päewal aga pidi ilmuma Kristjani Viidi, kes tema jaade-tise läkitas oma sõbratarile Läti Walla, Gestiimaale edasi-jaatniiseks.

Selger töötas endale, et kirjeldab oma elujärge ja oluforda wõimalikult pilkikult, et emandale jääks tõesti mulje, nagu ei wõiks taart mujalt jaadetud ollagi kui Wahemere rannalt, Euroopa Kaugest Päänest.

Viidi nurgal, „hundijilma“ läheduses, ilutšes pott paremat jorti tinti ja fulewarre otšas kõõstas laialtõuline rondoo, ainute ese, mis ta tõeliselt oli pärit Prantšusmaalt.

Kraadiklaasi hoolikalt tešet tööki asjuwasse wirde tõrde pistnud, Selger algas oma tähtsa toiminguga peale.

Ta ajetas põlwelele wanamehe puukaantega piibli. Ühel pühapäewal, kui ta jeda piiblit oli huwi pärast uurinud, suits juus, peremees oli teinud märkuse, et olgu julase suits nii peenise kui tahes, olgu tubakas ise pärit kas wõi Jeruusalemmast, aga püha raamatut lugedes hoidku ilmalikud himud eemale. Selger pidas ka peremehe traditsioonidest lugu, nagu ta pidas lugu ühiseft nappiwõtmiseftki, ja käis kirjutamise wahel teises kõõginurgas „Ahtot“ tõmbamas ja „ajunifuga“ arweid diendamasa, sest ega muidu und ülewal ei saa hoida, kui pea ei tööta. Seetõttu tal siis töötas see pea ka nii kiires tempos, et luges ~~ter~~ momeetrile ikka mitu pigalat juurde. „Ajunit“ otjakorral, Selger walmistas kuumast wirdest weel lisaks mõned „pokaalid“, sest sahwriuts wiis kõõgist ja seal korwides leidus kanamune külluses...

Niwiisi walmis ka talgulistele järeane õlu, millest siin kandis enne keegi polnud maiksta jäänud!... Sa hiljem welster rääkis, et temal ka kunagi enne nii palju tööd pole olnud!...

Niisiis, Selger istus pliidi ees madalal kolmejalgjel järil, koitunud puukaantega piibel põlwelele, ning kirjutas päris waimulikult: „Proua Saara Geliasele, Pühawaimu tänaw 77—1.“ Sellele aga järgnes hopis ilmalikum tekst, murgelises rondoo-kirjas:

„Lugupeetud proua!

Naste on kirjeldada oma elust-olust siin kuumendawa päikesejetta all, olgugi, et warjavad laialehelised kookuspalmid. Wiibin praegusel heffel Rue de Massacre'il „Bacchanal'i“ esiisel rõdul...”

Selger lõi filmad suitsust ja nõest mustunud tala-pennidele, otjides ainet ning jättas:

„Wikerkaate-wärwiline ilutulestik loob hubase meeleolu. Jaapani laternad wilguwad kõrgel, nagu hiilgawad tähed troopika öös...”

Kujs ahjufapil, kellele keswakeseist küllastunud õht kitzas ruumis haffas pähe, hüppas totsti põrandale ning jilitas end wastu julase pas-taldatud jalgu.

... Brawuurne neegritaride tants, saadetud hiina muusikast, mõ-lub meeled segamini. Nende mahedad liigutused tuletawad meelde wa-nade egiptlaste sõjatantfu.”

Selger walmistas enesele sauna kappi uue „poakaali”. Siis järje-korras kolmanda.

... Mõistust ärritam tõttel junnib mere otse keema ja wiib kujutelmä fantastilistele õnnemaadele... Niimiisi. Kõik oleks muudu wäga fena, aga hiljuti külastasin ring sõidul Monakot ning mõitsin Monte Carlos tusedad mõidud. Mõitsin nii kaua, kuni sattusin mängu-fire ohwriks ning kaotasin kogu oma waranduse. Kuib suurilma asjad käiwad itka juurest. Ei maffa siis ka imestada, kui saabun Zeie juurte rikka maharadhana wõi räbalais kerjusena...”

Kritseldades nime alla, tõrjus kassi jalust ning ajetas firjawärgid afnalauale kiuwama. Kõige suurem mure oli nüüd kaelast ära ja mõis mõelda ka puhkusele. „Waim on walmis, aga liha nõder,” tsiteeris ta endale rahwajõna. Tuupis pliidiakuse hagujiid tublisti täis, kraadis weel wiimast korda wirret ning seadis enda mugawalt murka tühjadele jõlla-tottidele, kuhu peagi uinus, nagu nott norinal.

Warsti kustus „tattnina” pliidi nurgal ja lõppes leek koldes. Pi-medasti nurgast kiirgasid waid kassi hiilgawad silmad üle kõõgi...

*

Sel pühapäewa hommikul piima linna ei wiidud. Kui maal pee-tatse nii tähtjat sündmust, nagu on talgud, siis mõib see mõjuda ka linna-emandate kohlilaualle.

Kel siis sel päewal aega linna sõita oleks olnudki, pealegi kui suu-rem oja piimast kulus linanoppijaille. Wanasti serweeriti Toomal tal-gude puhul kaeratanguputru. Aga nüüd, uuemal ajajärgul, kus ojad heledamad, pidi ka puder jaama walgem, ja perenaine tahtis külalisi jee kord üllatada riisipudrugä. Riis toodi juba nädala sees linna-st waruks walmis. See ajetses suure paberist kotiga sahworis laudil, saa-tuse tahtel otse silgutünni kohal, mis oli ääreni täis foolwett.

Sah, talgulised sel pühapäewal pidid küll weenduma, et ajad on muutunud walgemaks, kuid ühtlasi ka jeda, et ajad on muutunud joola-jemaks...

Juba warakult, enne lõunat, hakkasid inimesed kogunema Tooma õuele. Kes niisama jutuaajamisega ja külaudiste wahetamisega tahisid aega mõõda saata, need ilmusid warem. Teadagi ei kawatsetud tööga enne alata, kui lõuna paigu, sest selle poole pataljoniga pidi kikkumine läbi wiidama mõne tunniwäga. Siin igatahes julased ja tüdrukud lastsid käed käia kärmemini kui igapäise töö juures oma talus, ja fakk oli, et igakuks püüdis teineteise wõidu. Siljem ju arutati ja jõeluti kõik oma-korda külas läbi, kes olnud eriti osaw ja kes tulnud talgudele ainult õlut jooma ning pudru jaama.

Sai ju jutuainet meeste keskel jellestki, kuidas maitses õlu, kas see kõhe jalad alt ära võtab, ja naiste keskel jälle pudrust, kuidas see valmis meisterdatud ja kas on tulnud ilma kõrbenud maiguta. Tüdrukutel ja poistel olid jälle oma lõbud ja naljad. Siin oli ju oled ja ruum wabam ja awaram kui mõnel küünipeol. Polnud segamas auwäärt konstaablilt ega kurjasilmalist wallakirjutajat. Nii siis wõis talgude lõpp kujuneda juuwivaks simmaniks, jeda enam, et jooki oli laialt ja kõik ainult selle eest, et weidi küüru kangutada ja käja liigutada. Ja wõis ka tublisti liigutada; õhtul anti walu ju ainult jalgadele.

Ka sel pühapäewal Tooma talgudel noortel oli kindel karwatus õhtul jalga keerutada. Selleks oli külast valmis waadatud isegi Karula sepa sell, kelle amet sepikojas oli muuseas ka lõõtsa tõmbamine. Aga ta tõmbas wahete-wahel ka teist lõõtsa, mis oli küll vähemate dimensioonidega, kuid selle eest keerulisema konstruktsiooniga. Wanemad inimesed hüüdsid teda lihtsalt Sepa-Selliks, aga nooremad olid talle nimeks pannud Pilli-Priidu. See Pilli-Priidu ei lastnud endale ka täna häbi teha ja asus juba warasult oma instrumendiga Tooma õuele, wenitades teist kare läwel suurel kiwil, just nagu tahtnuks nädalasest tööst kangeid sõrmi õhtuseks kontserdiks nobedamaks harjutada. See sai talle aga asjatult tööks ja waimu näriniseks. . . Õhtul keerutati küll jalga — aga igati oma kodu poole. . .

Kuid kes sel päewal kõige enam higistada sai, see oli prelna. Ega riisipudru valmistamine teab mis suur kunst; sellega saab hakkama iga poisimeeski. Aga perenaine oli pähe wõtnud, et üks linnast pärit prelna peab sellist peent kraami itka enam tundma kui mustema toiduga harjunud maainimene, ja käis peale kui uni, et wõtku aga prelna pudru valmistamine enda peale, jeda enam, et temasugusest linakittumisel itka mingit tulu pole oma õrna küüruga ja pehmete kätega. Perenaine ise aga tahtis tingimata isiklikult kattumise juures wiibida, sest pidi ju lina hiljem saama tema auks ja uhkuseks, kui ta sellest koob tangast. Siis arwas ta enda kohustatud olevat juba niüid asja juures olema, et oma tundliku pilguga jälgida tööd ja anda juhatusi. Niiviisi jäetigi kottumised prelna hoolde ning lapsed seekord Altsauna eide juurde.

Sigikaudsemad naabertalude pärisperemehed olid kogunenud Tooma wana kütjel tahatuppa, kus nad ajasid aeglast ja auwäärtet juttu poliitikat ning maitsesid jeda wa' kibedat. Kibedat said ainult tähtsamad naabrid ja need vähemad wennad, kes endid sinna tähtsamate jekka oskajad poetada. Teised, fulased ja päewilised, pidid leppima aimuüti „Selgeri margiga“.

Mufartusest pererahwa wastu ei joodud enne töö tegemist ka jeda lafet wäga ohtralt. Kaine peaga maanoored on kaimis tagasihoidlikud ja häbelikud. Ainult mõni üffit, näiteks Wäljaotja Gedi, lähim naaber, julges uhkustada oma kodususega ja suure januga, kahjuks aga enda õnnetuseks.

Kestpäewaks oli Tooma õuele kogunenud juba kaimis kirju pere talgulisi. Mõned neist hülgasid rahwusriietuses ja ka teistel olid seljas puhtamad watid. Keskusteleti omawahel tagasihoidlikult, ja plitad hoidusid kofku kui kari lambad huntide eest.

Mehed olid kallades laiali, kes rehealuse määramal, kes turbaun-
nifil wõi tare usseesijel pingil.

Saial aidatrepil istus kolm „eo-d“: Kristjani sulane Leo, Saare-
Zusfi juwiline Leo ja meel iits „eo“, keda külarahwas hüüdis „Reoks“.
Reoks hüüti Päratalu Partei seepärast, et teda tunti ümberkaudu kui
suurt wigurimänta. Wänta tal küljes küll polnud, kuid selle eest omas
ta hüigelpika muuskamise wärgi, nagu see oli Peeter Suure ihumarril
Balafirewil. Reo kasutas siis seda aparaati ka othralt, niihästi muus-
kamiseks kui ka teiste asjade wahel toppimiseks.

Rõit kolm olid ilmunud Toomale tainelt ja klanitult ning üksti
tõrwaline isik poleks wõinud aimatagi, kui kanged tööorjad nad on, ja
seda kangemad ka kannu tõstmiseks.

Reo sai parajasti kannust rüüthanud esimesed sõõmud ning ulatas
märjuse leebel muigel edasi Reole:

„Atle selle Tooma wana kohta mis tahad, aga õlle on teinud jälle
wägema. Läks jüdame alla kohe nagu piiritus.“

„Ega laita ei saa, tõmbab kohe suu magusat täis,“ nõustus Leo
kannu Reole ulatades.

Reo oli asjatundja, kes teadis iga talu selle õlletegemise wiisid, enne
neelamist mekkis. Maigutas suud ning ta alati muigaw nägu tõmbus
tõsiseks.

„Shinder, olen ma nüüd mekkunud wõi ei ole? On Willemäe Mar-
tin oma samagonni tubakaga mu keele ära põletanud wõi ei ole? Aga
seda ma tian, et Toomal praegu ma küll ei ole...“

„Sa oled wist oma nahlwärgi juba nii täis kaaninud, et filmad
enam ei seleta!“ öfatasid teised naerdes.

„Nali naljaks ja tõsi tõeks, olen ma Toomal wõi pole, aga kindel
on sii, et sii õlut siin kappas pole teps mitte Tooma peremehe inda kate-
tüü.“

„Mis asjast ja seda siis na tunnend?“ pärisid teised uudishimulikult.

„Mis asjast ma tunne? Tunne sellest, et kui ma kõrd welskeri
manu olin ja seebikivi olin alla neelanud, siis anti mulle sedasama pläga
sisse, nagu sii siin. Sii siin on ainult sahkariniga magusaks tehtu.“

„Reo, Reo, waata ette, et peremiis pialt ei kuuks. Tulid siia linu
fugema, aga lasid wiimati wiil isi ennaft fugada,“ hoiatasid teised, arwa-
tes, et Rea teeb kurja nalja nagu alati.

Reo tegi nalja küll, sest ega ta muidu oma nime poleks wäärinud,
aga seeford ta ei teinud nalja teistele, waid iseendale.

„Zooge, poisid, joogel!“ soowitas ta kawala muigega, pöördus jala-
pealt ringi ning astus tare suunas, kus poetas end Tooma tahatuppa
pärisperemeeste hulka.

Leo ja Leo jäid maadlema õllekapaga ja ei saanud muud teha, kui
Tooma peremeest kiita, kes nii kange märjuse teinud, et wõtab kohe
meeled wõpatama.

Näma et keegi kasku oleks annud, kerkisid naised esimestena lina-
põllule. Seft maanaised, nagu linna omadki, on kanged näitama, et nad
meestest fugugi maha ei jää. Nad olid wiiwitanud põllule minefuga
ainult selleks, et oodata, kuni mehed jääwad weidi nääsu ja siis ka töö-

järjega neile alla. Aga siin nad armestafid malesti; meestel oli peas paras tuur ja jätsid taha kogu naispersonaali, wälja armatud mõned iustitud wanapiigad, põlised taluorjad, kelle füdameid ja ihu polnud nõrgestanud armu- ega muud walud ning kes ranimufatsumisel oleksid matnud mõnegi fulasepoisi enda alla. Seda muidugi toore jõuga, mitte armuõäega.

Rõige wiimafena ilmus Tooma wana ije naabri peremeestega, kellel polnud linapõllul teha midagi. Nad tulid ainult selleks, et tahtsid jälgida oma fulase wõi tüdrufu wõimeid ja sellega teiste ees uhkelbada, et waadatagu, misfugune teenija t e m a l on! Noorte päralt oli töötegemine, wanad aga mängisid wahekohtumisku. Minult et neil puudusid wiled. Seda oleks siin hädasti tarwis olnud, sest mõni finder teistest ette trügides tallas pooled taimed jalge alla. Puudus meel ka tribüün, siis oleks paraad olnud täielik. Selle asemel peremehed folistafid tõtatis fäärifutega poris, kuigi aumäärlikkuse fuhtes ei annud järele neile, kes fääraseid ülewaatufi sooritawad linnas. Peremehed löid rinna ette, nagu muistfjed mulgid Gesti mustamullamaal. Minult et keegi fulastest ega tüdrufutest ei paanud fuures rahmeldamife hoos nede uhkust tähelegi. Nooremaile olid ainult tülikf põlised wanad kröödada, kes tegid küll hoolika töö, kuid ei fuutnud teistega rinnet pidada.

Siit rändas Tooma peremees weidi aja päralt oma saatfonnaga edasi teifi põldufid waatama, jättes teenijaskonna omapead. Teenijaskond ei teinud sellest wäljagi, et kupjad ära lätsid; siin polnud fundijaid tarwiski.

Selgerile oli see päew kõige segasem kogu maaloleku ajastust. Rõigepaalt ta oli wäfinud õihest ülewalolekust ja teiseks polnud peremees talle annud mingifugufeid lähemaid instruktfoone, mida ta sel päewal pidi õieti tegema. Pühapäew oli pühapäew, kuid ega tal kõlbanud lasta ronida ja siruli heita, kui teised põllal higistawad. Nii ta siis jalutasfi nagu jabur põllu ja kodu wahet. Põllul ta toinis nagu peremehe asemil funagi; poetas peos üht wõi teist linatiikki ja kikkus üles mõned fasmajaätud warred, mis fuures rekordijahis olid jäänud wahele, nagu firjamärgid lorikaulus.

Selafal mil teised pidafid taguid linapõllul, pidafid kodufed inimesed talguid pudru keetmifel. Mtsauna eit, kes peaaegu päris pime, kes oskas eemalt wahet teha ainult mehe wõi naise wahel, istus kambris ning silitas wahest wäikese Erna pead, wahest kassi oma; temale tundus see ihe ja samana. Niinuii sai Erna ka liig waba woli ja ei teinud muid, kui lõelus jahwri ja kõõgi wahet.

Sahwris leidis ju foolase kormal ka paremaid naiswärke. Seal oli firupit, fuhrkut ja muud magedamat kraami.

Prelna, kes askeldas kõõgis, ei jätanud neid kaitufid tähele panemata, waid lastis endale jahwrist üht kui teist kätte ulatada.

Kui Erna jälle järjekordse kätigu jahwrisse moosipoti kallale sooritas, hõikas prelna pliidi juurest ta uksepealt tagasi:

„Lapsake, too mulle tiikife waniljet! Waata nyrgas pleff-fabris.“

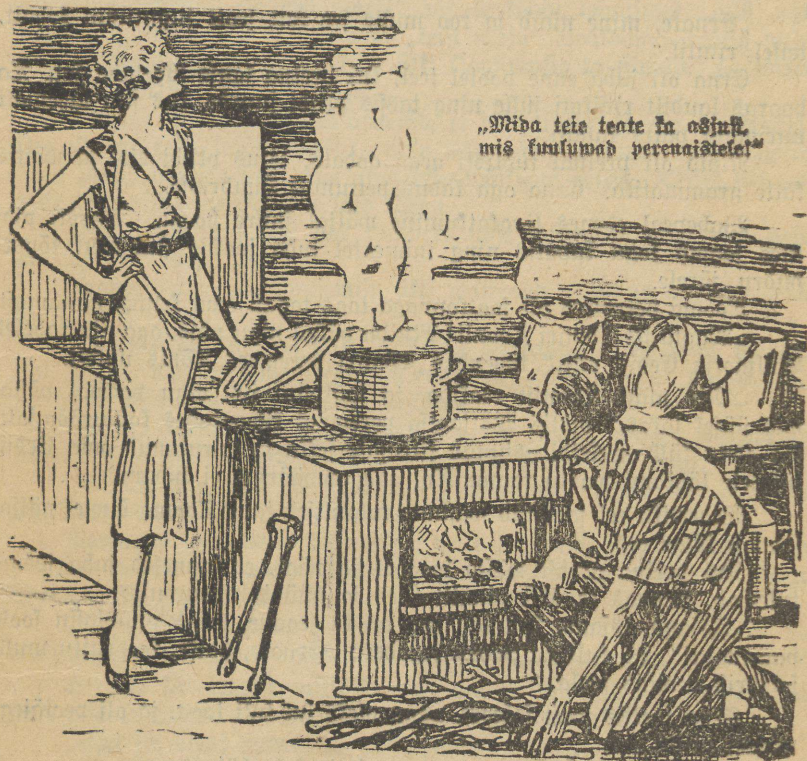
„Walillet, walillet,“ kordas noor peretütar ja kõigi waniljet, mis pidi kuuluma pudru hulka.

Wahete-wahel ilmus kooki Selger ja pildus hagu plüda alla, nii igawuse pärast. Sest kel sel päeval kõige igawam oli, see oli sulane. Ta ei teadnud, kus aega mööda joata, ainult et teda aga askeidamas nähtaks.

Kui ta jälle korraks kooki astus, et oma sõbrale Sibile midagi suupärasemat müüa, ilmus wäike Erna parajasti jahwrist, fuur mõipüü süles, mille prelna oli kästinud tuua.

Selger seda nähes peatus hetkeks ning lausus kurjalt:

„Wuih, milline labasus — last jelliselt käjutada!“

„Mida teie teate ka asjust,
mis kuuluvad perenaisetele!“

Prelna kōrwad wärwusid punaseks. Talle meenus ssteen reheall, mõni kuu tagasi. Kuid tal oli walmis parem wastus, kui Selgeril too-
ford. Tõstis ähwardawalt kubli ning paufus:

„Mida teie teate ka asjust, mis kuuluvad perenaisetele!“

Waat' kus perenaised! fumas sulane endamisi; aga mõtles, et nais-
tega waielda mõi wafilaga mõidu joosta tähendab ühtsama, ning kadus
jahwrisse.

Teisel riulil, kottide ja topfide taga, asus fuur liud teedetud kopsude-
maksjadega, mis olid määratud kanadele ranumutoiduks. Selger diendas
kõe sinna kottide taha, et haarata pihku mõnd lihtawamat kantsakast, kuid
kantsakas tuli nii fuur, et tõmbas riulilt alla ka liu ees asetsewa koti,

mis langes otse selle all ootamasse silgutünni. Sulasele priitis näkku libedat soolveti. Ühe käega filmi sulgedes tõmbas ta teisea läbiligu-
nemud kotti tünnist välja. Wähe aja pärast filma selgunud ta nägi, et
asja niiviisi ei tohi jätta. Leidis ahtalaualt kuuva kotti ja walas soolweest
nõretama riisi teise ümbrikusse. Asetas selle siis endisele kohale liua ette
ning puges välja taja kui wain.

Erna asetab mõipüti pingile ja jäi, käd tähtsalt tagasella, ootama
unt kästu. Neid kästusid ta täitis heameelega, sest iga käigul oli põhjust
näppu moosipurki torgata.

Kui wesi hakkas pajas teema, käsutas prelna jälle:

„Ernake, mine nüüd ja too mulle see kott sealt silgutünni kohalt,
teisel riiulil.“

Erna oli juba enne poolel teel, kui prelna lause lõpetada sai. Ta
haaras laudilt riisikotti sülele ning tasfis pliidi juurde, kus sifu lähemalt
uurimata patta kallati.

Nüüd oli prelnal tublisti aega oodata, istus pliidi ette ja mõttis
fätte grammatika. Erna aga kadus pettumult kambris.

Wähepeal edenes linastumine väljal tuure hooga. Warsti pidi
üles saama kogu kupaatis ning inimestel juba jooksis suu wett lõppe-
pudru järele.

Tooma peremees oli saatkonnaga taas tagasi oma frunti näitamast.

„Waata ihi Tõnuri Toonit! Muudu põllal nigu näs, aga siin rabeleb
Wäljaotsa Gedist ette,“ tähendas Tõnuri peremees Tõnis uhkelt.

„Mis nüüd Toonist reatida, ta igaipuu! iis, olgu päewal põllal
mõi üüsel lafas,“ pistis Wäljaotsa peremees kihwatudes kahjurõõmsalt.
Ta oleks küll meeleldi astunud kistujate jekka ja wirutanud oma Gedist
sulasele lähkani wastu tagumist, aga auwäärjus ei lubanud...

Widewiku eel saabusid wäsinud talgulised taas Tooma õuele, nälja-
seimad kõige ees.

Kui prelna ahtast välja waatas ja nägi, et inimesed juba sõõma
tulwad, hüppas ta äkki pingilt üles ja hüüdis ehmunult:

„Ssšand, issšand, küll mu pea on ka segane, nüüd unustasin soola
panemata!“ Sa kulbiga pudru segades: „Ernake, paiste, too ruttu mulle
sahwrist peotäis soola!“

Erna jooksis toast sahwri, nagu oleks tal tuli taga, ja oli peotäiega
warsti pliidi ees.

Prelina mõttis soola wastu, aga pistis koe hädaldama:

„Sumal, kui piisike peo sul on! Ei sellest aita midagi. Too, lappuse,
koe kamaluga!“

Sa Erna tõi kamaluga...

Peretüppa oli seatud kaks lauda pifuti üksteise otja, et kõik talgulised
mahussid korraga pudrukudade taha. Mõned aga, kel just sõõmiseks tuju
pundus, jäid välja usse ette wirret miskama. Pisteti siis igamuse peleta-
miseks ka nii, kuidas wats wastu mõttis, ja kistisid tatta. Ega nad tead-
nud, mis sel ajal kõik tares sündis.

Tares aga oli lina ääres juba „firju rida“ walmis ja kambris
walitjes waki sõnade sumin. Rõõm oli heameel, et lõõ oli ilusasti ära

tehtud ja et peremees nende waewa hästilõhnawa toiduga saab tasuma. Sgailks ta tõi midagi kõneleda ja nii kõnelesid kõik ühel ajal.

„No mis te, jälle, wiil uutate,“ kõlas üle üldise jumina peremehe sügaw bas. „Pidastite mu linadest lugu, eks siis pidage pudrust kah!“

Esimehena pistis lusika pudrusse Pili-Priidu. Ta tõmbas puust wehmri kuhjani täis ning kitis sellega oma juure juu nii kinni, et alul ei märganudki mingit maitset.

Seejärele juba wõtsid lusikast ühed kui teised. Wäljaotsja Gedi, kes oli kõige rohkem „Selgeri marki“ endale kõhtu laaminud, mis nüüd mehe wagu si istudes hakkas oma „teist mõju“ avaldama, tahtis pudru suutäie peale midagi öelda, kuid äkki klaasistusid ta filmad. Ta wiskas lusika kaussi ning kadus wälja.

Wäljas uste ees istujad arwasiwad, et ta tuli õlut saama, ja Priitjani Geo hirutas talle kannu wastu. Gedi jeda nähes muutus näost wõõraks ning pistis pihlaka taha, kus asus talu wäikseim ehitis. Teised waatasid talle järele kui imeteole ja lõid kähga.

„Ei tia, mis sellele fial kambris sisse jõõdeti?“ ning jõid paça-ainamatult edasi.

Kambris aga oli kõnejumina äkki waikinud, kuuldus ainult nohinat ja lükatust.

Pili-Priidu oli weel teise lusikatäie haaranud. See ootas tal juba juu juures, walmis koe järgnema eelmisele, mida ta alles nurgis. Aga see teine lusikatäis seeford jäigi lusikasse.

Tõmuri Toonil, kes esimene nii töö kui jõõma juures, wälgahtusid filmad ja ta hüüdis wihaselt üle laua, otse peremehele suhu:

„Ei tia öite, mis sii soola ind siin Toomal peaks küll maksma? Ehk saab odambamalt kui muialt?“

Peremees sepeale ei kõksamudki, waid maigutas aimult suud, filmad pealuust eemal kui wähejal ning uuris perenaišt, kes parajasti kõõgist ühe suutäie weel lisaks tõi.

„Mis, jälle, kometet sii siis on?“ sai ta wiimaks üle keele, kus edasi-tagasi ratutas foolane suutäis: „Mes, mes pudru sii niisugune on?“

Selger, kes temast mitu inimest eemal asus, katkus päästa, mis weel päästa andis, ja pistis perenaiše asemel wastuseks:

„Ega see olegi pudru, see on puding.“

„Mes, jälle, asi?“ lihtas peremees kae tõrwalesta taha.

„Puding,“ tõrdas julane.

„Mes toradi pudming? Ega ma käsminud pudi teha. Tahtsin pudru saada,“ rõõgatas Tooma wana. „Mes selle siis walmis on solkinud?“

„Ginnas süüatse nii...“ püüdis Selger edasi.

„Ah nii, et puha filgu maik man?“ julges pajatada Saare-Susji Saula.

„Ginnas lisatakse koguni heeringat,“ hädaldas julane.

„Kujah,“ teadis Rotlepi Saagup, sellele asi hakkas juba nalja tegema. „Kus ja maal jeda peenistest heeringat saad, aitab jame filkki.“

Peremehe filmamumad tõmbusid koobastesse tagasi ning ta tõmbas ühe luua enda nina alla, selle sifu lähemalt uurides.

„Ah, jälle, et on peris nimme niuwiisi foolatšes tehtud?“

„Parem ihi suutäis joolast, kui maotäis magedat,” hiteeris Saare-Suus rahmajona ja pistis mie lussitatakse suhu. „Sakste süüit, peab leppima.”

„Saab, jah, wahel ka, näe, sakste süüit,” podises Wäljaotja eit, uut lussitatakse maigutades. „Ei tia, kas süüivad teist iga päe, wõi ainult pühaba?”

„Inglased sööwad jõulude aeg,” oigas Gelger neelates.

„Wõi, wõi päris englishmaanid?” imestas Tõnuri Tooni autartwalt ja wõttis luust uit lisa. „Ma linnas nägin fõrd ka ühte niisugust. Ei näind teine küll säherdune wälja, et joola piale matas, kuldööbid olid kis ja kõi.”

„Kas sii eht oligi sii miis, kis kella wiie aja tiid piawad?” küsis Peedu jekka ning mugis taas pudru.

„Umbes nemad jah,” kinnitas Gelger tõsisel näol.

„Ei noh, tore ihi küll, mis sii Tooma wana meile ime asja tegi, saab wõõramaa süüit süüia ja kõi,” kiitis Madu wanaperemees ja liigutas jämb.

Tooma wana nägu oli juba tatasemaks tõmbunud. Ta waatas uhkelt üle laua ning lausis:

„Kui juba fõrd, jälle, nii on läinud, siis lasen wiil seda tiid ka piale teha.”

„Aga kell on juba wiis annu läbi,” meenutas Peedu.

„Ega see ei tähenda,” seletas Gelger kergendusohetega. „Inglismaal on kell praegu alles neli.”

Gelgeri juttu keegi muudugi ei uskunud. Nende kellad olemat kõi enam-wähein ees wõi taga, aga mitte tundide wiisi.

„Teil ihi tubli perenaine küll, et waat mis toedud kõi walmid ei wehi,” kiitis Wäljaotja wanaperenaine.

Tooma perenaisel käis seda kuuldes külm higi üle ihu.

„Ega — ega mina, jumala pärast! Sii prelna, prelna — teia küll kõi...”

„Wõi prelna! No waat, jälle, kus tüdrit, mis asjaga ta walmis saab? Ütlestin ju iksi, et on mu talu ilus ja uhkuset,” löi peremees käega wastu lauda. „Kus ta siis ixi ka o’ praegu?”

Gelger puges pingi wahelt wälja, astus kõõgi läwele ja hüüdis:

„Autor wäljal!”

Autor parajasti istus afna all ja nuttis.

Gelgeril läks jüda hellaks; oli ju kõi see kupatis tema süü. Nüüd ta oli aga selle jälle heaks teinud, hiilgawalt pealegi.

„Prelna, peremees lasseb paluda!”

Prelnal jäid pisarad ehmatuselt pooleli; ta seiras Gelgerile nagu oma timufale.

„Tulge n’õ, tulge, kõi on jälle hea!” noomis sulane ja talutas ta kambri uksele.

Peremees keeras pingil ringi, tõstis käe filmade ette ja hüüdis:

„Prelna, jälle, lapsti ja oskad teha — näh, hoida iksi. Aga seda ma ei tiadnud, et sul sii kokakunst nii piaw on. Porat wõtaks, ma waatan,

kas saan su siin wiil mehele wõi mitte." Ta waatas ringi ja peatas pilgu ühel noormehel.

„Näiteks Kotles i Jaagupile.“

Kotlepi Jaagup läts näost walgets kui lumi, aga wastu rääkida ta ei julenud.

Snimefed näfisid weel natufene aega libedate nägudega, ise unistades ausast maatoidust. Polnud ju midagi parata, kui jõök oli walmistatud wälismaa retsepti järele. Ega prelna jiiüdi polnud, et lihtsad maainimesed ei osanud sellest lugu pidada. Wiisakuse pärast kiitsid pealegi.

Teejoomine moodus ainult naispere osamõtul. Mehed sellest suurt ei hoolinud, neil oli teistsorti märjusest. Ta selle foolase peale siis anti ta õllele au.

Gelger oli päetwal rehealuse hoolega puhastanud. Warsti kogunesid sinna neiud ja peidud ning istusid pinkidele. Pilli Priidu tõi oma instrumendi wälja kuulsa „Saka polka“, kuid neiud ootasid asjata — poistest tantsitajaid ei jaanud. Wahete-wahel kadus üks kui teine rehealusest wälja pimedusse; kes teab, mida nad õiendamas käisid...

Ainukesed mõislikud tantstijaid olid Gelger ja Kristjani Viidi, aga nemadki ei pidanud palju paika, waid sõelusid rohkem wäljas.

Piisad keerutasid natuke aega omawahel, aga kui lõpuks Pilli Priidugi äkki kadus, instrumenti põrandale unustades, siis ei jäänud neilgi muud üle, kui iikshaawal koju pudeneda.

Wara enne teshööd oli kadunud wiimane talguline, ja Gelger kutsutas rehealt laterna... Teisel päewal aga kirus peremees, et täre ümbrus olewat niisõrt niiske, et kuskile enam ei mahu astuma...

Nädalapäewad hiljem, ühel helgel ennelõunal, uputas Gelger jood läbistawa maantee ääres, põlwini roostetunud lauka wees Looma linu. Neg-ajalt ta kangutas eelmisest aastast lauka weerde pehmesse jamblassse wajunud kiwimürakaid ning weeretas need risti-rästi laotud lattidele wajutijeks. Laftaaluistas linade ja kiwide erikaalud ning ronis kaldale, et mõneminuutlist jõudeaega kasutada suitsetegemiseks.

Parajasti jai ta juu tahedaks tõmmata, kui kasejändrikute tagant ilmus nähtawale uus toorem peremehlega otjas.

„Ei anta mahiti mahwigi tõmmata,“ kirus sulane endamisi ja torlas põlewa paberossi lähedalriipuwat okjawarre otja.

Peremees libistas enese toorma otjast hobuse puujanuffidele, astus aisawarrele ja maabus sealt õnnelikult. Ta oli nähtawalt ärritatud:

„Wutt, ega sa, jälle, tia, palju sii kell piaks olema?“

„Palju ta's wõib olla,“ ning Wutt mõõtis sammudega oma warju:

„Ets taksümminend minutit üheteisikümne pial ole.“

„Mit ei lõuna aeg wiil täes põle?“

„Kui me tsi ei wõta, ega siis 'õle!“

„Sis, jälle, tiab, mis sial kodus lahti on?“

„Mina siil fulgestin kōit õuemärawad ja ta rehealuse,“ wastas sulane pahaselt ja wabastas toorma kōitest.

„Mis nüüd neist, aga ehk 'o wafita jinder laudaist lahti põgenenud, ja ega naestest sellega mõidujuuksjat põle,“ arwas peremees turja toorma alla paenutades.

„Wastta sõdusin aida otja kõide,“ seletas Gelger ning õiendos omagi turja koorma alla.

Ja kui nad parajasti pingutasid, et koormat ümber paisjata lautasje, pugistas peremees ikka veel hammaste wahelt:

„Ega tia, jälle, ehk tõmbas waia wäljal Deh!“

Sulane enda kõhta jäärast laimu kuuldes sirutas jalaõ niiuguse jõuga sirgeks, et peremehel kadus tugi õlgadelt ja ta kukkus seliti wanfri alla wesiſele kaldale seljali. Koorem aga wajas pehmelt küljeli ja ülemised wihud langeſid kõhinal konnadele faela.

„Mädand, jälle, kui lige,“ wirts peremees, end esitaks täpuli ja siis püsti ajades. „Sain kuurmaga parajasti Ristiweski rinnatule, kui, jälle, waatan ja näen, just nagu oleks tare otſas lipp üles tõmmatud.“

„Kas oli pooles wardas wõi?“ küſis Gelger.

„Ää ja, poisſ, aja, jälle, patu juttu. Mis puules wardas? Sii wa Diſja wana põll, et luads tare otſa toſiga üles tõmmata, kui meil waja tõmale minna,“ toriſes wanamees linu liſtu loopides.

„Eh on pudru põhja kõrwenud!“ nohiſes sulane.

„Sa, poisſ, mine, jälle, õige ja kae pärra, mis neil ſial wajaſu on. Eh tegid lapſed niſjama nalja. Küll ma ſiin iſi affama ſuan.“

„Ets ma's lähe,“ toriſes Gelger, näppas otſa otſast alles põlema paberosſi ning aſus teele.

„Tuu mulle tagatuast kapiſt natife tubakat ſah!“ hõikas peremees eemalt järele.

Aga ta jäi ſeeford tubakata — ſulane läks ja jäi.

Ristiweski rinnatule jõudes, kuſu paistis Tooma taku kogu oma kodadega, tuli Gelgerile waſtu Wäljaotſa karjatiidruk, toojama, kes ford kurtis, et kardab palgata jääda. Nad olid juba warem kohtunud mitmel puhul, nii poeteel, wiljapeſſul ja wiimane ford linatalgudel.

Tiidruk joofiſ Gelgerile waſtu, pudrunui täes.

„No kuſu ja, plika, nüüd tormad, et ei märka kalda weatin?“ püüdis ta tiidruku keſet maanteed finni.

Wäljaotſa Olga langes hingetuna ja higisena Tooma ſulasele ſülle ja wadistas lõõſutades:

„Kas — kas ja, Mut, ei teagi, et — et Toomal on ſuur ſegadus. Jah — juhtuſin parajasti ſeal olema, meie perenaine ſaatis teie perenaiſelt pudrunuia tooma... tead, meie Uts ei ſöö kartulipudru, kui ſuured tiidid ſees on... ja teie perenaiſel on uus nui, aga meie perenaiſe wanal nuial on ſuured augud ſiſſe ſulunud... Ja Uts tahtis ſangesti kartuli pudru ſaada, et homme lähed kooli ja ei ſaa nädal otſa toju... Koolis ſaawat ka ainult küllma toitu, et ahi olewat lagunenud ja koolmeiſter ſaanud trahwi... Tal olewat weel ſee teine trahw ka faelas, ſee reſidendi walimise trahw, wõi mis aſi —“

„Kuule, Olga, jäta nüüd oma reſident rahule. Ütle parem, kas waſitas põle kõiit puruks närimud? Waia taguſin juba ſiſſe, nii et taotud oli.“

„Ei ma tea waſitaſt midagi, kõõgi juures teda näha polnud, ju ta ſiis on omal kohal alles.“

„Mis ſelle pudrunuiaga ſiis ſai?“

„Pudrunuia sain tättel“ jäi Olga lahtile kuuaga sulase olla wõhtima.
„Ro kui käes, mis siis weel häda? Aga miks ja selle pudrunuaga
nüüd Wäljaotsalt mööda jooksid?“

„Ma — ma — mul on kole rutt. Pudrunuia wõtsin kõõgist warna
otsast, ega ma's igat tühja asja hakka teie perenaise käest küsima. Olen
ikka wõtnud ise, ja —“

„Siis on meie kadunud kapšaraud ka otsaga Wäljaotsal ja perenaine
kahtlustas, et mina...“ sumas sulne.

„Oh, jumal, wõib-olla, kus ma nüüd kõiki neid pistiseid asju —“
lõi tüdruk käega. Aga siin tärkas tal nagu misik meelde, ta ajas enda
taas sirgete ja pistis nua sulasele pihku ning jooksis maanteed mööda
edasi, ikka külast laugemale.

„Nagu teatejooks,“ urises Selger nuiale waadates. Ta asetis peod
lapiti juu ette ning hõikas Olgaile järele:

„Kas palga said tätte?“

Tüdruk keeras hetteks pea, lõi käega ja sõnwas:

„Käes, käes!“

„No siis mine jumala rahuga!“

Selger oli kogu sellest loost jäänud uimaseks. Ta seisis weel hette
paigal, pilk Looma poole, kus tuule käes lipendas Riisa wana põll, nagu
merekadaline kõrge palmi laduwa otjas.

„Ei, midagi peab tõesti ikka lahti olema, nagu peremees ütles,“
arutas ta ning jooksis rinnatult alla, wibutades nua pea kohal, nagu
indiaanlane oma tomahawki.

Mäe all ta kohtas hiigelsonnibust, mis sisseharjunud kumbe järgi,
nagu piinamehe hobune iga poe ees, wehklejat nähes wõpatades peatus
ning suuril silmil pealehulejat jäi ootama. Seeford aga ootas ta sõitjat
sama asjatult, nagu Looma peremees oma tubakat. Nähes, et häireandja
omal ajal hoolimatult mööda kihutab, buks pörutas talle sumbutaja-
täie kummaa bensinitoru järele ning tormas wihasel mõirgega järsust
tallast üles.

Looma õuewäraw oli pärani. See ei tähendanud küll palju, see
wäraw oli warengi pärani olnud, kuid kahetsas maailmaime oli see,
et selle wärawa wahelt wiisid läbi wärsked autojäljed...

„Kas tõesti punaseristi auto?“ käis Selgeril külm higi üle selja.

Näda murga tagant õue jõudes ta jäi aga hämmastumult seisma.
Kefet platsdarmil olekles sõitew sportauto, uhmuis mudel „Opel'ilt“. Selle kõrwal poris lamas nõõritäis Riisa pruutpesu, kuna kefet õue
torgatud ritw oli aupakkisult paendunud maani suursuguse küllalise kar-
daantõlli alla, efimeste rataste wahel.

Õues polnud näha aimustiski elawat hinge; isegi Hallu oli pugunud
pukkaske ja piilus sealt kahtlase näoga wälja, kui siil kasusa alt. Nagu
selle saladuse wõti pidi leiduma tares, auto järgi otsustades — kahtle-
mata tagakambri.

Mõne sammuga oli Selger läwel ja tahtis parajasti wõjutada lin-
gile, kui ta äkki tardus, nagu Loti naine. Ta kõrw oli kambriist kuulduwa
sonademulina seast püüdnud imelikult tuttawa hääle. Kus ta seda warem

kuulnud, ei tulnud talle äkki meelde. Alles siis, kui hakkas kuulutama terasemalt, sai talle kõik selgeks, nagu mustlasele walgenahkse peopeja.

"... ja leidfin ihi kindre üles koh," kostus läbi õhufese seinu Peedu kõne. "M, kui palju sial neid imelikke pendleid ja seieristi oli. Eesti ei mahtunud kõhe sisjegi, lõi mu wanainimese silmad kõhe mirri. Ega põle ime, kui sial kinga nõop küljest ära tuleb. Aga, näe, üles leidfin, näe..." ja rõhis naerda.

"Kui olete osaw kingsepp, nagu praegu kuulsin, siis pange külge!" kõlas Helgerile nii tuttav hääl.

"Ja jah, kõhe. Ma — a ma waatan, kus ma selle, selle pigitraadi otsta nüüd olen torganud... Seepeale kuulbus eestambris Peedu tatsu-tamist.

"Nagu näha, teil siin kingsepad ja rätsepad majas, nagu mõisas kunagi, aga seda ma poleks uskunud, et see härböär nii napp wälja näeb," kõlas taas Helgerile tuttav hääl.

"Mis mõisa nüüd wõi..." häälitse perenaine meelitatult.

"Kujutastin ette, et wäheralt mõni gooti stiilis aken, wõi dooria-sammas. Aga kes neid eesti mõisaid nüüd enam teab uskuda; olemat teised kõik küeldatud ja nähtawasti on siis küeldatud samuti ka häärbärid."

"Oh, oeh, kas tilgad juba tulewad?" kostus äkki Helgerile nii lähedalt, et ta põlwed nõksatusid.

"Tulewad, tulewad," rõõstis perenaine. "Proua wõi preili saatis Wäljaotsa Olga puudi järele ja lubas ju pesupestemise waewa ka wälja mätta ühes ehmatuse rahadega."

"Kõik, kõik saab wälja makstud," tõendas wõõras. "Aga seda ma lordan weel, et kui walitseja härra wäljalt koju saabub, siis meldige otsekõhe mind..."

"Gesute, eesute..." kurtis perenaine. "Ja mina lordan, et meil põle kedagi walitsejat siin. Ja mis asja tal siin walitseda olekski, seda minu natukest wähest walitseb, aga lapsed on prelna all ja nii jalgade tseemule on harjunud juba omaette tegema..."

"Laga paremaks, teie üleskäte läinud naisterahwas, olete te siis poissi ära meelitanud?"

"Mina? M i n a ?" rõõgatas perenaine. "Siis, kas ja ka kuuled? Mina? Ja ihi akas piale ajama seda ja teist nagu ull. No mis mulgi wõil üle jäi, kui oli juba tulemas, ega ma tohtinud pordutiidrukuts jään."

Nüüd kuulbus ka woodi nagisemist, kust keegi kuuldawasti wälja lorgas.

"Arge siin, jah, laimake kedagi," tähtses Riisa hääl; "minu wend on aus olnud algusest piale, ei nurisenud kaasawara üle, ega —"

"Ah tal on siis õde weel ka?" imestas wõõras. "Sellest polnud mul aimugi, ja milline t e n a õde weel!"

"Saledam olen igatahes mitu korda kui teie!"

"Waata, waata, kui nihwatas!" kurjustas wõõras ärritatult. "Kui ta lord linmas käis piima toomas, ei kõnelemus ta oma siinsetest awar-tiiridest sõnagi. Ta oli sel korral minu wastu kui mesileib ja hüüdis mind trullaks."

„Uuuu — uuu —“ hüüis perenaine. „Mu oma lihane miis, jumalajõnaga kofu laulatatud. Uuuu — kus mu lapsed? Praelna, too lapsed seia, ma räägin neile ka, misjuguone patuorikas sii nende isa... Uuuu!“ ja jooksis kuhugile teise tuppa.

„Sumal küll,“ hädaldas Riisa, „kes te küll niisugune olete, et julgeste astuda meie ristiinimeste katusse alla?“

„Kui ma seletaks, te aju ei mõtaks seda ikkagi minni...“

„Mis te siis dieki tahate?“ pööras Riisa vastu pörandalauda.

„Subage mulle üks jesser!“

Samal hetkel hakkas koer õues jörinal haukuma ja Gelger ei saanud enam dieki kuulutada, mis toas edasi juindis. Aga talle oli niigi selge, kust poolt kuul selle mõõra siia oli puhunud.

Koera haukumise peale hüppas Wäljaotsa Olga kotta ja hädaldas: „Poemeees tikkasid ei annud; teie perenaine unustas raha laua peale ja poemeees ütles, et meie perenaisel on niipalju wiidud mõlgu, et minu fätte ei usalda enam jendi eestki.“

„Põle ka häda,“ rahustas Gelger. „Riisa on tervein kui kunagi warem. Säh oma nui ja lasse jalga, muidu saad meie perenaise käest veel selle kapparaua eest...“

Olga ei lastnud seda endale teist korda öelda.

Gelgeril oli nüüd kange isu tuppa rutata ja asi selgeks teha, enne kui jaminaks läheb. Aga kuis mõis ta jäärase wäljumisega, paigatud pastalbes, määrinud jalanartfudes, taskustes pükstes ja higist foolases jargis oma tulewase perenaise ette ilmuda? Sa pealekauba veel walitsejal? Oo, oleks tal vähemalt walitseja moodi wäljumusti!... Tont mõtstu, et ta paremad watid asuwad tagatoas, peremehe kapis!

Aga kui häda kõige suurem, siis abi kõige lähemal.

Ta tahtis just pead mürdma hakata, mis ette mõtta, kui kambri üks pläffatus ja prelna läwale ilmus.

„Ometi ükstord märkasite tulla. Pidin juba ise sohju järele jooksuma,“ hädaldas ta. „Kus peremees?“

„Peremees jäi tubakat ootama.“

„Põrgusse oma tubakaga, kui ta piibu unustas kööki. Muusutafin, oli hea lõhn küljes. Kas sa pole märganud, mis õues on?“

„Just nagu märkasin. Aga sa ei tea veel pooli asjugi. Tule kaasa, ma pihtin sulle südamelt kõik maha,“ ning tõmbas tüdrukut oma järele õue — ja õuest rehealla.

Siin, keset ristihieinu, Gelger awaldas oma seikluse ja küsis nõu, mis esimeseks ette võtta.

Esimeseks ta sai prelna käest tubli kõrwakiilu ja teiseks:

„Tule aita, ma aitan find!“

Midas leidus kõiksugu kraami, mis walitseja-sugusele härrale oli tarwis...

Selle aja sees, kui prelna Gelgerit aidas ehtis, leidis õues ajel wäike idüll.

Perenaine oli lapsed kaasa wõtnud, üks jüles, teine käeförwal ning seisis aida taga karjaalal, filmad nutust punaned.

Peagi ilmus maanteel nähtawale logisew wanker, peremees sees.

Soomates meest tulema, perenaine hüüdis lastele:

„Maadale, maadale nüüd, kudas sii orikas tuleb, maadale kudas ta wenib!“

„Orikas“ tuli ka wenitades, nagu rõõmust lai, et lapjed-naised terwed ja kõit.

„Näe, imä, ätt tuleb!“ kilkas pisem suure heameelega. Erna aga, kui wanem, aimas seisukorra tõsijust ja tahtis isa poole rusikat tõsta, kuid puhkes enne nutma, kui niikaugale sai.

Dodata mõis suurt tormi, kuid ei perenaine ega wäikejed saanud kurja nagu teha, kui peremees õnnest õline, et kallimad alles, wärawa kohal peatus, wanriist alla hiippas ja lahtiste kättega wäiksema oma süle haaras.

„Wanamis,“ nuuskus perenaine, filmi maha lüües, „mis libu ja siia linnast oled kutsunud?“

„Än'd pahanda. Wäljaotsja Gedi sojutas kaela, küll ta warsti lähleb ära, jälle,“ wastas peremees puhtsüdamisult.

„Mis — mis? Siis on sii iffi tõsi, et fina —“

„Mis tüüki sii prelna siis, jälle, siin tegi?“ imestas peremees.

„Mihuse prelna?“

„No meie, jälle, prelna iffi!“ häämastus teine.

„Wieie prelnast põle kedagi tüki tegijat, aga waata seda linna paßu, kis tuas istub!“

„Kas on paßs mõi?“

„Nagu tüüatas teine, ja nõuab aga walitsejat, mõi mis asja —“

„Pea, walitsejat —“ jäi peremees mõttesse. „Ütskord meil linnas kaupmehega oli jutt walitsejast mõi nii. Kaupmies tiadis rääkida, et üks tüse eit olewat käinud küsimas kust seda piima tuuakse, kus „Looma“ nimi piale maalitud. Etz siis poemis oli puhtast jüdamest ära seletanud, et jõida siit tiid wälja ja siis kiira sinna. Kui sinna oled saand, siis kiira, jälle, sinna jne., nagu lehes kirjutatakse. Sii eit olewat Muti järele nagu juuksma aigus, et ütle ja ütle, kus ta on.“

„Armas miis, siis mu jüdametunnistus on peris waba,“ ütles perenaine huuli üle karjaaja ajades ja juudles oma kangemat poolt. Tegi nüüguust tüüki, mida polnud teinud leeripäewast kaadik.

„Näita nüüd, jälle, mulle ka, mihande elukas ta on,“ uudishimutses peremees. „Näe mõi tulnud kobe otoga. Piab iffi olema teine pururikas . . .“

Prelna, Selgeri ehtimisega walmis, tähendas:

„Ole wahwa!“

„Too mulle weel lonks konjakit ja siis on walitseja walmis.“

„Kust ma seda konjakit sulle siit maakollast mõtan?“ pahandas prelna.

„Nutoist ifka. Kas ja ei tea weel, et säärased sportautod ei jõida ainultfi benssiiniga, waid liigutwad ainultfi siis, kui konjaki laadung ka taga on. Wüüh, ja ise tahab olla linna plika!“

Selger juhatas panipaiga kätte ning peagi ilmus prelna, põlle all kehakas „Très vieux“.

„Püudub weel sõdruu juhtuga.“

„See fuur isamaalane, ja tarvitab välismaa märki. Tõmba siit jalvest peotäis herneid peale ja aita sulle küll...“

Wahepeal oli peremees tahatuppa astunud.

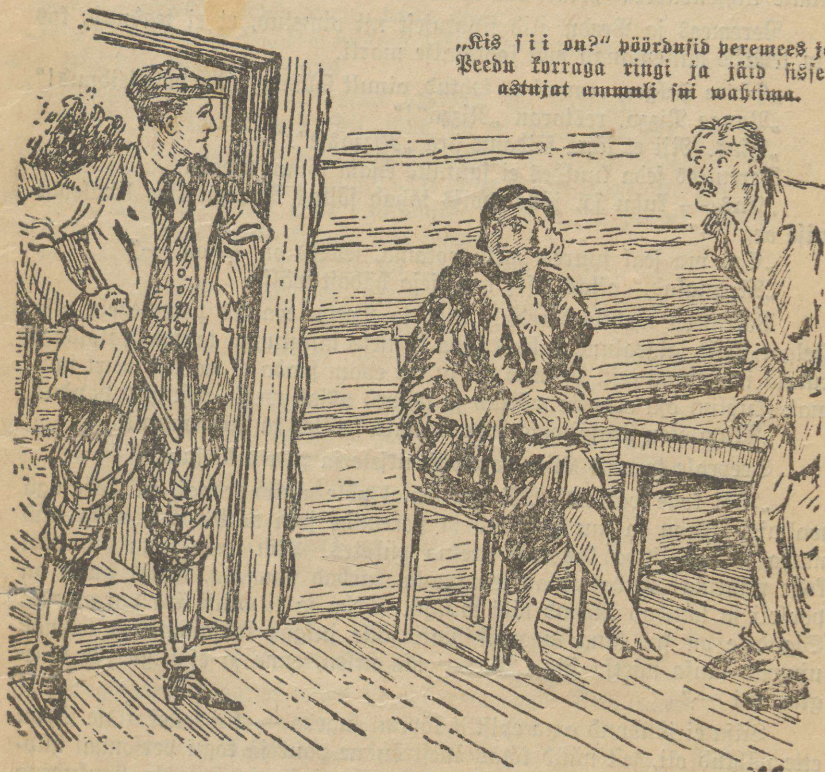
„No tere!“ hüüdis ta nagu wanale tuttawale.

„Tere, tere!“ mõttis mõõras terwituse vastu.

Peremees jäi seepeale kohmetuks, piilus latte ja ei teadnud, millest edasi kõneleda.

Kohmetust segas Peedu, kes ümrus tuppa, king peos:

„Kis jii on?“ pöördusid peremees ja Peedu korraga ringi ja jäid sisseastujat ammuli sui wahtima.

„Olge lahted, rouad!“

„Merci,“ naeratas mõõras kinga jalga surudes. „Sinufugused on-
lid mulle meeldivad.“

„Seda mõib juha arvata,“ pomises Selger iseteadwa shestiga sisseastudes.

„Kis jii on?“ pöördusid peremees ja Peedu korraga ringi ja jäid sisseastujat ammuli sui wahtima.

Oli ka, mida wahtida. Selgeril olid jalas Riija kollased jääritud, millede jalgatirimisega oli kulunud suurem osa aega; reite ümber prelna pööshaama-püffid ja seljas peremehe nahkne pintsak, mille alt paistis wälja mitte just puhas kummikrae. Kõige selle tipuks oli tal peas ta oma uus soni, millega prelna wahest külas uheldamas oli käinud. Siis

Kõigele sellele kandis ta kaenla all pikka piitsawat, mille otsast rihm ara lõigatud.

„Sa näed ju, jälle, wälja, nagu mõni walitseja,“ sai peremees üle huulte.

„Just nagu Pärimeša mõisahärra,“ mainis Peedu.

„Teie, Gelger, olete siin maal päris meheks muutunud,“ imetles Effy, sulasele tähtsime asjaga.

„Käisin praegu hernepõldusid üle vaatamas,“ ning siis, peotätt lauale tühjendades: „Näe, eks maitske meie saadusi ka.“

Peremees ja Peedu olid üllatuselt nii oimetud, et ei teadnud, kas siin tehakse näitemängu või jookstatse marti.

„Gärta Gelger, remont on tehtud, ainult sobivat nime pole leidnud!“

„Pange Nizza, restoran „Nizza“!“

„Jlus. Nii et täna sõidame ära „Nizzasse“.“

Peremees seda kuuldes ei suutnud enam lõugu pidada.

„Kus — kuhu sa, jälle, pois, tahad sõita? Praegu kibe linaleotamise aeg —“

„Ega ma seal juures hakka ootama, selleks on — on —“

„Mõnaks,“ aitas Effy walitseja hädaft wälja.

Peremees waltis Peedule otse ja Peedu waltis peremehele otse. Gelger, kelle jalgealune hakkas juba tuliseks muutuma, tahtis ärasõiduga rutata iga hinna eest. Polnud tal ju siit enam saada ei tea kui suurt summat. Tublim osa oli ette mõtetud ja mõned asjad veel „rehnuti“ pandud.

„Mina olen ärasõiduga kohe walmis,“ ütles ta mõtlematult.

Seepeale tormas Siisa peretoast uksele ja pistis karjuma:

„Wõi kohe walmis! Wõi ega temal põle muud kedagi, kui kohe aga walmis. Kuhu sa nüi säärikud ja peremihe jopi wiid? Ene mõta ntid maha ja siis lippa kas mõi prelna pükstes. Wõi temal aga muudkui kohe minema! Endal linad leotamata, turbad riimata, küüni katust on pooleli ja lambad käiwad läbi mulgu. Seda sa ei wiitsi ära parandada. Sigadele on sul täna maantii pialt jälle julgad korjamata ja lehmad ujumas lausa wirtsja siis. Ma — ma ütlen, enne sa ei liigu siit kohe-gile, kui —“

Siisa ei jõudnud oma epistlit lõpuni lugeda — kui sellel üldse lõppu ette nähtud oli, sest nüüd kõlas õuest õudne pauk ja kogu personaal hüppas koja uksele, wälja arwatud Effy, kes juba igasuguste paukudega wilunud oli ja kes ei wõtnud waewaks end segada teiste sisemistes asjadesse.

„Oto kummi wiist lõhkes!“ hüüdis peremees õuest.

Nüüd ei saanud ka Effy midagi parata, waid tõstis oma woliüümid uppi ja tatsutas uksele nii nobedasti, kui ta kitkas kleit ja lai kogu lubasid. Rallu lebas maas pooluimajena, kett teha ümber. Selle ketti pihk-sega polnud Effy häärberi ees peatudes arwestanud ja nüüd oli see autole saanud peaaegu saatuslikuks.

„Eks ma ütlen!“ parastas Siisa.

„No mis sa siis ikka ütlesid?“ kirjastas Gelger Siisa poole hambaid.

„See on hoopis tagawararatta kummi!“

Viisa seepeale kadus kuhugi ruttu ära ja pomises: „Ba Kallu, ta ei osta!“

Polnud äraõiduks enam mingeid takistusi. Selger lõi kapiist oma paremad hõlbed ära ning korjas kottu muud vähemad esemed, millede omanikuks ta end mõis nimetada.

Perenaine oli toimetamas jõogi kallal. Effy lastis autost tuua kena pudeli, mispeale peremees muutus kohe teiseks inimeseks. Nähes, et julasel ikka päris tõsine nõu lahtuda, ta mõttis „rehnuti“ kottu.

Lõpetades kottumõtte, ta lõi filmad kottunult laste:

„Raks — rakstümmend krooni, tulise pihta!“

„Siis ta saab veel kenakese summa taskuraha,“ tähendas Effy jalga põlvele tõstes ja sigaretti imedes.

Peremees teeras pead ja vahtis mõõrast kui imetegu.

„Mis — mis taskuraha? Sii, jälle, on sii raha, mis viil pundi. Sii tuleks t e m a l mulle makssta. Taskurahad on ta kõik topelt wälja wõtnud. Aga heina niitmisega jannata sai enne kui ta jalad alla mõttis. Näid, jälle, wiimati, päew enne linatalgusi, mõelge, ta pardi wõtab wifati kaasa ja niidab lepiu taguse lina maha...“

„Kas see pidi siis kaswama jääma mõi?“ küsis Effy.

„Taga targemaks,“ porises peremees omaette ja jättis wastuse wõlgu.

„Teeme siis kahjud pooleks,“ jatkas Effy. „Maksan kümme krooni omaist taskust.“

See lõi peremehe lahtuseks ise. Juba hõigatigi jõoma ja kogu pere kogus peretuppa laia laua taha. Viisal oli jüdametunnistus piinama jatanud; ta ei jäänud lauda tulemata, nagu warem oli kawatzenud. Sa piinidis isegi juumurki kõrgemale kehitada.

Selger tegi pererahwale niigi palju head, et jutu kohe kõrtsuella ajas ja siis oli jutulõng, teistele juureks kergenduseks, kogu aja tema käes. Teistel polnud mugumise wahel muud teha, kui noogutada pead mõtelda jah.

Söömaaeeg kestis tund kauem, kui tavaliselt, aga ega õhtuni ta mõinud wenitada; talutöö on teineford niisugune, et jookseb eest ära.

Jumalagajätkuks kogunes terve Tooma pere õuele. Effy siartis mootori. Viisa oli wahepeal oma porise pesu õuelt ära koristanud. Peale selle oli ta õuest eemale tasfinud veel piimanõud, seakiina ja muud wahemad atribuudid. Talu wara tuli ju hoida!“

Kui autol teine ots oli manööwerdatud, jättis julane oma endise pererahwaga jumalaga. Jõudes järjega Peedu juurde, ta sofstas sellele kõrwa:

„Pärast mine aita, hernejalwes on minu poolt sulle magus mälestis!“

Peagi kadus Effy lehwilw jall lähema metsatuka warju ja pererahwas kolis tarre tagasi. Sgaüks aga tundis, just nagu oleks tal millesiti pundi...

*

Juba paistis nõlwaku tagant Piff Hermann, kui Effy „o h j a d“ Selgeri kätte wistas.

"Mäi pole veel kōit eksamid antud ja autojuhtimise tuba alles saamata. Teil teatavasti see ei puudu."

"Kõus!" vastas Selger. "Aga ainult ühel tingimusel."

"Millisel nimelt?"

"Et sinna sõites mõin sellesama autoga mõnede sõprade afende alt läbi sõita ja pitemalt peatuda oma forteriperenaiste poeufje all..."

2 5 p p.